

يووسف وزوله يڭا

يووسف و زوله يڭا

ڦه هاندنا
سه ليمى هيزانى

ڦه وڙارتن و به رهه ڦكرنا
ته حسين نيبراهيم دؤسكى

پيشگوئن

قەھاندنا چىرۆك وسەرھاتىيان ب شعر ، يان ژى بلا بىژين : چىرۆكە شعر ، ئىك ژ وان ھۆنەرین ئەدەبىيە يىن ھەر زوى رېكا خو بۆ ناف ئەدەبىياتين رۆژھەلاتى ورۆژنافىي دىتى ، ومەبەست ب فى رەنگى ھۆنەرى ئەو شاعرەك بىت و ب شىوھىي قە گىرانى سەرەدەرىيى د گەل چىرۆكە كا دىرۆكى يا دىرژ بكت ، وكۆمە كا رويدان وسەرھاتىيان د چارچووقەيە كى راستى وئەفسانە تىدا تىكەلى ئىك بووى كۆم بكت ، و ب رەنگە كى ئەدەبىيى جوان بقتەھىنت ، وبكتە كاره كى ئاراستە كرى وخودان نارمانج و بدانتە بەر دەستين خواندەقنانان .

وئەف رەنگى ئەدەبىي ئىك ژ وان رەنگانە يىن ھىژل دەسپىكى د ئەدەبىياتا كوردى دا پويته پى ھاتىيە كرن وخەم ژى ھاتىيە خوارن ، وئەگەرا سەرەكى د پشت فى چەندى را بەلاقبونا ھژمارە كا نە يا كىم بوو ژ چىرۆكىن ئەقىندارى وقەھرەمانىيى د ناف مللەتتى كورد دا ، چ ئەف چىرۆكە د بناخەيى خو دا د كوردى بن چ ژى يىن مللەتتەن دەور وبەرىن وان بن ب رېكا تىكەلىيى ھاتىنە د ناف وان دا .

ورەنگە قەكۆلەر ژ راستىيى دوير نەكەفت ئەگەر شاعرى ناقدار فەقىيى تەيران ھەك سەر كىش بو فى رەنگى ھۆنەرى بدانت وقەھىنو كىن وى : (شىخى سەنعانى) و (بەر صىصى عابد) ھەك دەسپىك بو د فى رەنگى شەرى د ئەدەبىي كوردى دا بەھژمىرت ، چوننە چوننە ئەو ئەدەبىي ھەتا نوكە پاراستى ماى وگەھشتىيە مە ، وئەگەر ئەم ل بىرا خو بىننەقە كو تەيران ژ شاعرىن كورد يىن دەسپىكىيە دى زانين كو پەيدا بوونا ھۆنەرى (چىرۆكە شەرى) د ئەبى كوردى دا بۆ دەمە كى زوى دزقۇرت .

و د قويناغا دووی دا ژ دیرۆکا ئه‌ده‌بی کوردی یا کو مروّف دشیّت ب پشت راستی فه نافی قويناغا خانى ل سهر بدانته ئه‌فى ره‌نگى شعری پتر وهرارکر وگه‌ش بوو پشتی شاعره‌کى مه‌زن وه‌کى ئه‌حه‌دى خانى هاتى ده‌ست دایى وسهرهاتى به‌کا خورى کوردی کو سهرهاتى یا ئه‌فیندارى یا مه‌مى وزینى بوو ئینای ودارپیتى به‌د فى قالبى دا ، و ب چه‌له‌نگى یا خو زیندیوونه‌کا هه‌میشه‌ی دایى وئىخستى به‌سهر هه‌مى ئه‌زمانان ، وئیکا هند کرى کو گه‌له‌ک شاعرین دى ژى پشتی وى بین و ل سهر رپىازا وى بچن وچاڤ لى بکه‌ن .

و (سه‌لیمى هیزانى) یى شاعر ژى ئیک ژ وان شاعرین کورده بین ل سهر فى رپىازى هاتین و فیاى ب دانانا فه‌هینۆکه‌کا تایبته ل دۆر چیرۆکا یووسف پیغه‌مبه‌رى بارا خو د فى ره‌نگى ئه‌ده‌بی بیخت ، و بته ئیک ژ وان شاعران بین هۆنه‌رى چیرۆکه شعری د ئه‌ده‌بی کوردی دا پیشقه برى .. به‌لى د گه‌ل فى چه‌ندى ژى هیزانى - وه‌کى گه‌له‌ک شاعرین دى بین کورد - ب ره‌نگه‌کى هه‌ژى نه‌هاتى به‌ناسین ، و به‌ره‌مه‌مى وى ب دورستى نه‌که‌فتى به‌ر ده‌ستى خوانده‌فانان دا به‌ای وى ب دورستى بزنان ، نه ب تنى هنده به‌لکى گه‌له‌ک جاران به‌ره‌مه‌مى وى بو هنده‌ک شاعرین دى هاتى به‌پالقه‌دان .

ووه‌ک دانه‌نیاسینه‌ک بو فى شاعری ، و به‌لا فکرنه‌ک بو ئیک ژ به‌ره‌مه‌مى وى کو سهرهاتى یا یووسف و زوله‌یخایى به ، مه‌ فیا فى کتیپى ل به‌ر ده‌ستى خوانده‌فانان بدانین ، هیقى یا مه‌ ئه‌وه مفا ژى بیته وهرگرتن .

ته‌حسین دۆسکى

ده‌ۆک ۱۷ / ۴ / ۲۰۰۴

سهلیمیٰ ہیزانی (وفہ ہینوکا) یوسف وزولہ یخا)

سهلیمیٰ ہیزانی - وہ کی ناشکرا - خہلکیؔ باڑپریؔ (ہیزانیؔ) یہ ، وبہریؔ
نہم فی شاعری بدہینہ ناسین فہرہ نہم ب کورتی بہحسیؔ ہیزانیؔ وناقذارین ویؔ
ژی بکہین .

باڑپریؔ ہیزانیؔ :

ہیزان نیکؔ ژ وان باڑپریؔ کوردستانیؔ یہ یین ہزر بو ہندیؔ دجت کو ہیشتا
بہریؔ زاینیؔ ئافابوویہ ، ژ لایؔ جھی فہ دکہفتہ باشووریؔ رۆژئافایا گولا وانؔ ،
و ژ لایؔ نیداریؔ فہ ئہو سہر ب قہزا (قہرہسوو) فہیہ ل ویلایہتا بدلیسیؔ ،
وہیزان ب خوؔ دہفہرہ کا چپاییہ یہ ، ل ہہر چار لایین ویؔ چیا وباغ وبیستانن ،
ودہشتہ کا جوان وبہر فرہہ ژ ل بہر ہدیہ .

و ژ بہر کہفنیؔ یا فی جھی ہژمارہ کا کہل و شویرہہ وئافاہیؔ یین دپریؔ لیؔ
ہہبوون ، بہلیؔ ژ بیؔ خودانیؔ ونہچاقدانیؔ ئہو ہہمیؔ نوکہ کافل بووینہ .. وحتا
دہسپیکاؔ سہدسالا بیستیؔ ژ ہژمارہ کا مہدرہسینؔ ناقذار ل ہیزانیؔ ہہبوون
گہلہکؔ زانا وئہدیب لیؔ رابووینہ ، ژ وان مہدرہسان - بوؔ نمونہ :

۱- مہدرہسا میر داوودی : ئہوا ہاتیؔ یہ ئافاکرنؔ ژ لایؔ میر داوودیؔ کوریؔ
میر مہلہکیؔ ہیزانیؔ فہ . (۱)

۲- مہدرہسا مہیدانیؔ : ئہوا ل نیفاؔ نیکیؔ ژ سہدسالاؔ نۆزدیؔ زاناییؔ ناقذار مہلا
خہللیؔ سیرتیؔ دہرس لیؔ گۆتین . (۲)

(۱) الأمير شرفخان البدلیسی : شرفنامہ ، ترجمہ : محمد جمیل رودبیانی ، ط ۲ ، ۳۸۲ .

(۲) الملا عبد القہار الزوقیدی : ترجمہ الملا خلیل السیرتی ، نشرت في مجلة (فہژین)

العدد الأول ، خریف ۱۹۹۵ .

۳- مهدرهسا (غهوسى هيزانى) : ئەوا ژ لايى سەييد (صبغة الله) ى
ئەرواسى قە ھاتى يە ئافاكرن .^(۱)

وھيژاى گۆتتى يە كو هيزان بو دەمەكى نەيى كېم پايئەختا وان ميران بوو
يېن كوب ناڤى ميرېن هيزانى ھاتىنە ناسين ، وشەرفخانى بدلىسى ناڤى
ھندەك ژ وان د كتيبا خو دا ئىنايە .^(۲)

ناقدارېن هيزانى :

ژ بەر پويئە پىكرنا ميرېن هيزانى ب زانىنى وزاڤيان ، وقە كرنا وان بو
مەدرەسان ھژمارە كا نەيا كېم ژ زانا ونەدديان ل هيزانى ناقدار بووينە چ ژ خەلكى
هيزانى ب خو بن ، چ ئەو بن يېن قەستا هيزانى كرين ولى ئاكنجى بووين ،
و ژ ناقدارېن هيزانى :

۱- شيخ الإسلام عبد الخلاق بن حسن الهيزانى : شىخەك وزانايەكى
ناقدار بوو ، بدلىسى بەحسى وى دكەت ودبېژت : گۆرپا وى ل بدلىسى يە .^(۳)

۲- مولانا خضر الهيزانى : فقھزانەكى ناقدار بوو ، سەيدايى مەدرەسا
شەرفى يى بوو ئەوا باپىرى شەرفخانى ل بدلىسى ئافا كرى .^(۴)

۳- سەييد (صبغة الله) ى ئەرواسى : ئىك ژ ناقدارېن بنەمالا سەييدىن
ئەرواسى بوو ، ھەر وەسا ئىك ژ شىخېن ناقدارېن طەرىقا نەقشەندىيان ژى
بوو ، و ژ خەلىفىن سەييد طاھايى نەرى بوو ، ل سالا ۱۲۸۷ مەشەختى
(۱۸۷۰ زايىنى) ل هيزانى مەربوو .

۴- زانا وشاعرى ناقدار مەلا خەلىلى سىرتى : ئەوى ل سالا ۱۱۶۴
مەشەختى (۱۷۵۱ زايىنى) ل هيزانى ھاتى يە سەر دىبايى و دەمەك ژ ژى يى خو

(۱) عبد الرقيب يوسف : گۆتارەك ل دۆر غەوسى هيزانى ، كۆڤارا بەيان ، ژمارە ۶۹ سالا
۱۹۸۱ .

(۲) شرفنامە ۳۸۲-۳۹۰ .

(۳) شرفنامە ۵۸۳ .

(۴) شرفنامە ۵۸۵ .

ل هیزانی بۆراندی ، و ل سەر دەستی زانیین وی فییری علم وزانیی بووی ،
و ل سالا ۱۲۵۹ مشهختی (۱۸۴۳ زاییی) ل سیرتی چوو به بهر دلوقانی یا
خودی ، و پتر ژ سیه کتیبان ب کوردی و عهره یی داناین .

۵- شیخ عبدالقادی هیزانی : شاعره کی ژیهاتی بوو ، ل سالا کا بهری سالا
۱۲۶۷ مشهختی ۱۸۵۰ زاییی هاتبوو سەر دنیا یی ، و ئیک ژ شاگردیهین سهید
(صبغة الله) ی ئهرواسی بوو ، ل رۆژکان په یوه ندی یین وی د گهل شیخ
عبدالرهحمانی تاغی ۱۲۴۷ - ۱۳۰۴ مشهختی (۱۸۳۱ - ۱۸۸۶ ز)^(۱)
زیده موکم بوون هتا دویمه یی ئه و بوویه ئیک ژ خهلیفین شیخی تاغی یین
نیزیک ، بهلکی ئه و دئینه هژمارتن خهلیفه یی ئیک یی شیخی تاغی .^(۲)
ل گوندی (نوورشین) ئه وی دکهفته دهشتا موشی ل رۆژا ئیکشه نی
(۲۸) ی مهها (جمادی الأولى) ژ سالا ۱۳۲۶ مشهختی (بهران بهر سالا
۱۹۰۹ زاییی) شیخ عبدالقادی هیزانی چوو بوو بهر دلوقانی یا خودی
و ل نک سهیدایی وی یی تاغی هاتبوو فهشارتن .

۶- شاعری ناقدار سهلیم کورپی سولهیمانی هیزانی : ئه وی نوکه دی
بهحسی وی کهین .

سهلیمی هیزانی :

دهمی مروّف فههینو کا (یووسف وزولهیخا) یی دخوینت تشتی د دهرحقا
شاعری دا ب بهرچاقین مروّفی دکهفت ب تنی ئه فهیه کو نافی وی (سهلیمه)
و چو ددی نه ! ئه فه ژ ی ل پتر ژ جهه کی بو مه ناشکهرا دبت ، وه کی بو نمونه :
یا ره ب ب جهمالی ذاتی سهرمهد

ئازاد بکی (سهلیم) یی بهد

(۱) بابه تەك ل دۆر شیخ عبدالرهحمانی تاغی - ب عهره یی - مه نفیسی به ، و کوفار
(دهوك) ی د هژمارا خو یا (۱۱) ی د ل کانونا ئیک یی سالا ۲۰۰۰ ز به لاف
کری به .

(۲) برکة الکلمات ، ب ۶۹ .

يان : يا ره ب تو (سه ليم) يى گوننهكار

مه حرووم نه كى ب حه ققى موختار

يان : ئەف رهنگه دبوون زياده دلشاد

يا ره ب تو بكي (سه ليم) ي نازاد

بهلى ئەف سه ليمه كى يه ؟ وخهلكى چ جهى يه ؟ به رسقا قى چه ندى شاعرى

ب خو د قى كتيبا خو دا نه دايه مه .

ژ دو پارچه شعرين دى يين قى شاعرى دا - يين كو كوردناسا رووسى

مارگرېت روډينكوږي به لاف كرين - دئپته زانين كو نهو خهلكى باژيرى هيزانى

بوويه ، ويشته فان وشهيدا و (نه سيري) ميرى هيزانى بوويه ، ونهوه هردو پارچه

ژى نه فنه :

پارچه يا ئيكى : (۱)

نه سيري ميرى هيزانم

سه ليمى دل سوله يمانم

اگر خدمت نميتوانم

هر انجا كه من مانم

ديگر چيزى نميدانم

كه اورا هر دعا خوانم

وپارچه يا دووى نه فنيه : (۲)

گهر مه دحى بكن ژ بو نه ميره

عالمه كو حه مى ب وى خه بيره

ههر مه دحى هيژا ژ بو خودايه

لهورا كو عه ظيمه كبريايه

ئەف نه رض وسه ما وجومله نه كوان

نهو همدى دكن ژ بو وى ره حمان

نهو لائقى همد وهم نه نائى

يا قه نج نهوه نهم بكن دو عائى

(۱) مارگرېت روډينكوږ : يووسف وزوله بخا ، مۆسكو ۱۹۸۶ ، پ ۱۱ .

(۲) ژندهرى بهرى ، پ ۱۱-۱۲ .

يا ره بى ب حه ققى ماھى كنهان
 مه حفروظ بكي نه ميرى هيزان
 يا ره بى ب حه ققى ئسمى نه عظم
 دشمن كو بن ژ دهست وي مولزهم
 هه رچى كو بيت ژ بو وي دشمن
 چاقك برژن كو بيته بهر من
 و د جهه كى دى دا ژ قى پارچه يى سه ليمى هيزانى دبيت :
 يا ره ب له طافه تا حه كيما
 نازاد بكي نه ميرى هيزان
 عه دلى تو بكي ل وي زياده
 ره حمى تو بكي ل وي ئفاده
 مه حفروظ بكي نه وي ب شه و كهت
 مه خصوص بكي نه وه ب دهولت
 خالى تو نه كى ژ دهست وي نھسان
 هه ر وهقت وزه مان بچيته دهوران
 رۆژا كو بيته حه شر وميزين
 وه جهى وي بكه ئيلاھى نورين
 يا ره بى ب جاهى نوورى ياسين
 مه قبول بكي دوعا كو نامين
 ژ قى چهندي ژى ناشكه را دبت كو نهو گريدايى ميرى هيزانى بوويه ، بهلى
 ناقى قى ميرى چ بوو ؟
 بهر سقا قى پسيارى نه ژ (يووسف وزوله يئا) يى ، ونه ژى ژ فان هه رو
 پارچه يان ناشكه را دبت ، بهلى كوردناسى روسى (نهلكره ندهر ژابا) - وه كى
 قهناتى كوردو ورو دينكو ژى فه دگوھيژن - دبيت : ناقى وي ميرى مير شه ر هف
 بوو ، وه فه دمى شه ر هفخانى بدليسى بوو .

وژبا - ل دویف زانینا مه - ئیکه مین کهس بوویه ناڤی ڤی شاعری ئینای
 وبه حسی وی کری ، وهرز بو هندی ڤت کو وی ب رپکا هه ڤالی خو مه لا
 مه هوودی بایه زیدی ئه ڤ شاعره ناس کر بت و به ره می وی دیت بت ، وزانین
 ژبا ی د دهر هه ڤا ڤی شاعری دا ل پاش خو هیلا لاین - دیسا ل دویف گوتنا قه ناتی
 کوردو - ب تنی ئه ڤه نه : ناڤی وی (سه لیم) ه ، کورپی سوله یمانی یه ، هه ڤده می
 شه ره ڤخانی بدلیسی بوویه ، وشاعر وده نگیژی میر شه ره ڤی میری خیزانی
 بوویه . (۱)

مه معنا ڤی ئه وه ژبا ل وی هزری بوویه کو سه لیمی هیزانی د سه دسالا ده هی
 ویازدی مشه ختی (سازده وه ڤده ی زاینی) دا ژیا یه . (۲)

وهه ره چه نده ده ڤا گوتنا ژبا یی ب بهر چا ڤین مه نه که ڤتی یه وئهم نزانین کانی
 ده لیلی وی ل سه ر ڤی بوچوونی چنه ، به لی ب هزرا من ده لیلی وی هه ر دی
 نه و بن بین رو دینکوی د کتیبا خو دا ڤه گوهاستین ، وئهو ژی ئه ڤه نه :

بین ئیکه : سه لیمی هیزانی د (یوسف وزوله یخا) بی دا دیوژت :

له ورا ب حکا یه تی شه نییه تاریخ ژ ئسمی حه ق غه نییه

ول دویف بوچوونا رو دینکوی حسییه کا نه بجه دی ب ڤی ره نگی ژ ڤی مالکی

دئینه وه رگرتن :

$$۱ - تاریخ : ۴۰۰ + ۱ + ۲۰۰ + ۱۰ + ۶۰۰ = ۱۲۱۱$$

$$۲ - ژ اسم حق : ۷ + ۱ + ۶۰ + ۴۰ + ۸ + ۱۰۰ = ۲۱۶$$

$$۳ - ۱۲۱۱ - ۲۱۶ = ۹۹۵$$

ئانه کو ل سالا ۹۹۵ مشه ختی (بهرانبه ر ۱۵۸۶-۱۵۸۷ زاینی) هیزانی

ڤه هینو کا خو دانایه .

(۱) پروڤیسور قه ناتی کوردو : تاریخا نه ده بیاتا کوردی ، ستو کهۆلم ۱۹۸۳ ، بپ ۱۰۳ .

(۲) وهژی گوتنی یه ژبا د ده سنیشان کرنا ده می پتیرینی وان شاعرین کورد دا بین کو وی

به حس ژی کری بی سه ر که ڤتی نه بوو !

بين دووون : رډډينكو ناشكهر ا دكهت كول دويماهي يا ته گهستا سسي يا
يووسف وزوله بخايي يا كو وي د كتيبا خو دا مفا ڙي ديتي نهف گوتنا عه ره بي
هاتي به : ((تم الكتاب المسما بيوسف وزليخا على يد حقير الفقير الأذنا سليمان
خادم حاكم خيزان في يوم جمعة مير شرف حاكم سحر خيزان ، حفظه
الله الملك المنان ، بجرمة البقر وآل عمران ، وبجرمة سورة الرحمان ، وبجاه سيد
عدنان ، جرت الكتابة والترقيم تاريخه بعبارت عزيز)) .

و ب هزرا وي حسيبا نه بجهدي ڙ في گوتني ب في رهنگي دئيته وهرگرتن :
بعبارت عزيزم : $2 + 70 + 2 + 1 + 200 + 400 + 70 + 200 = 995$
 $995 = 40 + 10$

ونهفه ڙي دهليلي ئيكي ب هيتر دئخت . (1)

بهلي سهدا عه بدرره مان مزووري د گوتاره كا خو دا ل دڙر سهليمي هيزاني
ديترت : نهز بو هندي دچم تني په يفا (عظيم) ب هژمارا نه بجهدي راكهين ..
هو سا :

عظيم : $70 + 900 + 10 + 40 = 1020$ مشهختي (1611-1612)
زاييني) . (2)

مهعنا : ب هزرا وي ڙي سهليمي هيزاني د سه دسالا دهه وي يازدي مشهختي
دا ڙيابوو ، وهه فدهم شه ره فخانې بدليسي بوو .

سهليمي هيزاني كهنگي ڙيابوو ؟

ڙ گوتنين بوري بو مه ناشكهر ا بوو كو فه كوله رين نه ده بياتا كوردى (هه مې)
ل وي باوه رينه كو سهليمي هيزاني د ناقبه را سالين (995 - 1020) مشهختي
دا ڙيايه ، ومن ب خو بوچوونه كا جودا ڙ يا وان هديه ، ونهز ديترم : ب چي

(1) مارگريت رډډينكو : يووسف وزوله بخا ، پ 9-11 .

(2) عبد الرحمن مزووري : هو زانقاني كورد سهليمي هيزاني و بهر هه مې وي يووسف
وزوله بخا ، گوتاره كه د هژمارا (93) يدا ڙ كوشارا كاروان نه وال سالا 1994
به لاف بوويه .

حالیٰ ھدی (سہلیمیٰ ھیزانی) بہری (ٲحمہدیٰ خانی) نہہاتیہ و (یوسف و زولہیخا) بہری (مہم وزین) یٰ نہہاتیہ ٲہاندن .. ودهلیلین مہ زی ئہٲین ژیرینہ :

ئیک : دیروکا ٲہاندنا (یوسف و زولہیخا) یٰ سہلیمیٰ ھیزانی ب ٲی رہنگی بو مہ دیبڑت :

لہورا ب حکایہتیٰ شہنیہ

تاریخ ژ ئسمیٰ (حق غنی) یہ

و ب ہزرا من یا دورست ئہوہ دیروکا ٲہاندنیٰ ژ پھیفا (حق غنی) ب تیٰ و ب ٲی رہنگی بیئہ وەرگرتن : (حق ۱۰۸) + (غنی ۱۰۶۰) = ۱۱۶۸ چونکی شاعر ب خوئیٰ دیبڑت : تاریخ ژ ناٲیٰ (حق غنی) یہ کو دو ناٲین خودیئہ .

وچو مہعنا بو ہندیٰ نینہ ئہم ہژمارا (ژ اسم حق) ژ ہژمارا (تاریخ) ببہین وہکی خانم روڈینکو بو چووی !

د : دہلیلیٰ دووی یٰ روڈینکوئیٰ ٲالٲہدایہ سہر ، دہلیلہکی ہژہژوڪ وخہلہتہ ! جاری ہہر کہسہکیٰ عہرہبیٰ بزانت دیٰ زانت کو پتر ژ حہفت خہلہتیٰ یان د ٲان ہہر دوسیٰ ریژکیٰ بچویک دا ہہنہ ، ونابت (تاریخ) ژ پھیٲہ کا خہلہت وہکی (عزیز) بیئہ وەرگرتن ، یا دووی : نفیسہریٰ ٲان ریژکان ب خو بو مہ ئاشکہرا دکہت کو ئہو شاعر ب خو نینہ بہلکی ئہو نفیسہرہکیٰ دیہہ وناٲیٰ وی (سلیمان) ہ ، و خو ئہگہر ئہٲ دیروکہ یا دورست زی بت دیٰ دیروکا نفیسینا ٲیٰ دانہبیٰ بت نہ کو یا ٲہاندنا ٲیٰ کتیپیٰ ب خو ، یا سیٰ بیٰ : ل سالا ۹۹۵ میر حسہنیٰ کوپیٰ مہلک خہلیلیٰ میریٰ ھیزانی بوو وہکی شہرہٲخانیٰ بدلیسیٰ دیبڑت^(۱) ، و ل وی دہمیٰ چو شہرہٲ میرین ھیزانیٰ نہبوون !

(۱) شرفنامہ ، ب ۳۸۹-۳۹۰ .

سن : کارتیکرنا (مہم وزینے) ژ لایے نافرۆك وروخساری قه د (یووسف وزوله یخا) یی دا زنده یا بدرچافه ^(۱) ، وئەگەر کەسەك بیژت : باشە بۆچی مەسەلە یا بەرۆقارژی نابت ؟ یەعنی : بۆچی هیزانی کار د خانی ناکریت ؟ دی بیژین : یا بەرەقل نینە خانی ناڤین شاعرین بەری خو (وەکی جزیری و تەیران و حەریری) بینت ، وشاعره کی وەکی هیزانی یی کو هنده پی داخبار بووی نهئینت و ب پشت گوھ قه لی بدەت !

ژ بەر ئەقا بۆری ئەز دیژم یا دورستتر ئەو ئەم بیژین : سەلیمی هیزانی ئیک ژ کورین سەدسال دوازدی مشەختی (هەژدی زایینی) یه ، ووی کتیبا خو ل سال ۱۱۶۸ مشەختی (بەرانبەر ۱۷۵۴-۱۷۵۵ ز) دانایه .

یووسف وزوله یخا :

(یووسف وزوله یخا) ئیک ژ قههینۆکی کرمانجی بین هیژایه ، و د گەل کو ناڤی قی قههینۆکی ل سەدسال نۆزدی و بیستی زایینی ب رەنگەکی بەرفرەھ د ناڤ نفیسەر و قەكۆلەر ئەدەبیات کوردی دا هاتی یه کرن ژ ی ، بەلی هیشتا قی قههینۆکی - و خودانی و - هنده کا کیم ژ ی ژ مافی خو وەر نه گرتی یه ، و ب رەنگەکی هەژ ی بەحس ژ ی نه هاتی یه کرن .

گونەها ژ هەمی یی مەزنتەر د دەر حەقا هیزانی و کتیبا وی دا هاتی یه کرن ئەو گەلەك خودانین دەسنقیسین کەفن و هندهك قەكۆلەرین ئەدەبیات کوردی بین نوی ژ ی ئەف بەر هەمە بۆ ئەحمەدی خانی پالقه دایه ، و گوھ نه دایه ئینانا شاعری بۆ ناڤی خو یی دورست پتر ژ جارەکی د قی قههینۆکی دا - وئەگەر هیجەتا گەلەك قەكۆلەرین نوی نەدیتنا وان بت بۆ قی بەر هەمی ژ بەر نه چاپوونا وی ، یا ژ من قه نفیسەرین دەسنقیسین کەفن چو هیجەت نابن .

وهر چەنده ئەم نزانین کانی شاعری مەزن ئەحمەدی خانی بەر هەمەك ب ناڤی یووسف وزوله یخایی دانایه یان نه بەلی تشتی مسوگەر ئەم دزانین ئەو ئەف بەر هەمی ل بەر دەست بەر هەمی وی نینە ، ژ بەر دو ئەگەرین سەرەکی :

(۱) پستی دەلیقەیه کا دی قی چەندی دی ناشکەرا کەین .

يا ئيكي: ئينانا شاعرى بۇ ناڧى خوي دورست پتر ژ جارەكى وه كى بهرى
نوكه ژى د گهل مه بوري .

يا دووي: ههچي ب بهرهمي خاني ناگهدار بت ، و ب تايه تي فهينوكا
وي يا مهن (مهن وزين) ي باش دي زانت كو نهف بهرهمه ل پيكه كا گهله كا
نزمتره ژ پيكا بهرهمي خاني ، ژ لايي نافر وكي وروخساري ژى فه .^(۱)
وه ژى به پيژين كو سهرهاتي يا يوسف پيغمبهري - سلاف لي بن - د گهل
برايين وي نهوا ب بهرفرهه دي سووره ته كا قورئاني يا تايهت دا هاتي ئيك ژ وان
سهرهاتي يانه يين كو بو نهديب ونفيسهران د كهفن دا بووينه ژيدهري (ئيلهام)
و (داهيناني) ، ب تايه تي د نهديباتا فارسي و كوردى دا ، نهفي سهرهاتي ي مل
ب مل فه د گهل سهرهاتي يين (ليل ومه جنون) و (شرين وفه رهاد) و (وهيس
ورامين) و (وامق وعذرا) و گهله كين دي نافي يي (سهرهاتي يين شعري)
د نهديهاتي روزه لاتي دا دورستكري به .

ومروث ده مي ل ديروكا نهده بي فارسي دزقيرت پتر ژ فهينوكه كي ل دور
في سهرهاتي يي دينت ، ژ وان فهينوكان :

۱ - فهينوكا (ابو المؤيد البلخي) .

۲ - فهينوكا (بهختياري) كو شاعره كي نه نياسه .

۳ - فهينوكا ابو القاسم فردوسي (۹۳۵-۱۰۲۰ ز) و گهلهك فه كولهر
ل وي باوه رينه كو نهف فهينوكه يا فردهوسي نينه و ب خهله تي فه بو وي دئيه
پالفهدان .^(۱)

(۱) سهيدا محمد علي قهره داغي د كتيبا خو دا (بوژاندنه وهى ميژووي زاناياني كورد)
بهرگي سي ي بپ (۳۰۰-۳۰۶) مزگيني يا ديتنا ده سنقيسا يوسف وزوله يچايا نه همه دي
خاني ل بهغدا رادگه هينت ، بهلي ده مي نهم وان مالكان دخوين يين وي ژ في
ده سنقيسي فه گوهاستين بو مه ناشكه را دبت كو نهو ژى هدر يوسف وزوله يچايا
هيزاني به .

٤ - فهينۆكا عهبدردرهماني جامي (١٤١٤-١٤٩٢ ز). (٢)

و د نه ده بياتا تر كي ژي دا پتر ژ فهينۆكه كي ل دور في سهرهاتي ي هه نه :

١ - فهينۆكا عه لي ي كور ي خه ليلي خه وارزمي .

٢ - فهينۆكا حه مدي (ل ٩١٤ مشه ختي ١٥٠٨ زاييني مر بوو) .

٣ - فهينۆكا يه حيا به گي و نه و ژي ژ كور ي سهدسالا شازدي زاييني يه . (٣)

وده مي نه ديبين كورد ديتي نه ف سهرهاتي يه بو شاعران بوويه پالده ري دانانا فهينۆكان نه وان ژي بارا خو تيك ر ، و ب هزررا مه سه ليمي هيزاني ئيكه مين شاعري كر مانجه نه ف چه نده كرى ، له و كار ي وى جه ي ري گرتي يه .

د ناقههرا خانى وهيزانى دا :

مه گوت د پتر ژ ژيده ره كي دا هاتي يه كو (يوسف وزوله يخا) ژ فه هاندنا شاعري مه زن نه همدى خانى يه ، وديسا مه گوت كو چو راستى بو في گوتنى نين ، ژ بهر كو شوين تبلي ن هيزاني ل سهر في فهينۆكي دناشكه رانه ، وئيمزايا وى ژي ل سهر مالكين في فهينۆكي يا فهشارتي نينه .. و د گه ل هندى ژي ده مي مرو ف (يوسف وزوله يخا) ي دخويت مرو ف هه ست دكه ت كو (نه فه سا خانى) د پشت گه له ك مالكين وى را هه يه ، و خه يالا وى ل ده مي فه هاندنا فان مالكان يا ناماده بوويه ، و بو نمونه به ري خو بده في هه فه ر كرنا كورت د ناقههرا هنده ك مالكين خانى وهنده كين هيزاني دا ، خانى ديوت :

شه يخ گو د دينى عشقه بازى

به يعه ك هه يه نه و ديبين ته رازى

(١) ل دور في فهينۆكي برينه : يوسف وزوله يخا منسوب به حكيم ابو القاسم فروسى به انضمام نسختين يوسف وزليخاى تركى ، يا دوكتور محمد زاده صديق ، چاپا ئيكى انتشارات آفريش ١٣٦٩ .

(٢) د. محمد محمدى : الأدب الفارسي في أهم أدواره وأشهر أعلامه ، الطبعة الثانية ، طهران ١٩٩٥ ، ص ٢٣٢-٢٣٣ .

(٣) گوتارا سهيدا عهبدردرهمان مزوورى يا ژيگوتى .

وهيزاني ديڙت :

ئهي دل تو وهره بي حيله سازي

بهيعهك وه ههيه ديبن تهرازي

خاني ديڙت :

چ بكم كوقهوي كهساده بازار

نينن ژ قوماشي را خهريدار

وهيزاني ديڙت :

لاكن نه زي مامه چار وناچار

نينن ژ قوماشي ره خهريدار

خاني ديڙت :

لهو پيڪفه ههميشه بي تفاقن

دائم ب تهمه ررود وشقاقن

وهيزاني ديڙت :

هر دم ب تهمه ررود وشقاقن

بي نولن ب ههقره بي تفاقن

خاني ديڙت :

نوميده نهوه ژ نههلي عرفان

نهو دي نهگرن ل من چو حهرفان

تهشنيع نهكن وهكي غهيووران

ئصلاح بكن ل من قوصووران

وهيزاني ديڙت :

من هيقي ههيه ژ نههلي علمان

گاقا كو نهظه ر دكن ل نهظمان

وهقتي كو ببينن نهو قوصووران

حينا كو ببينن نهو فوتووران

نصلا ح بكن ب هممه تا خوه

مهوزوون بكن ب رهئفه تا خوه

وغوننه ل سهر في چه ندي گه له كن .

و ژ لايي ناهه رو كي زي فه كارتيكرونا خاني ل سهر هيزاني يا بهر چاقه ، وئهم

ل فيري ب تني ئيشاره تي دي دهينه دو مهسه لان :

يا ئيكي : گازنده يا هيزاني ژ خه لكی زه ماني خو كو بهري وان مايه ل مالي

دنييي لهو تشتي ب بها (ومه خسه د بي نفيسينا باشه) نهو ب پوله كا ب تني

زي ناكرو ، ههر نهو گازنده يه يا خاني زي بهري وي كرى ، هيزاني دبيژت :

سهه باري ته زي بكي جهواهر

سهه نهوعی ژ توحفه ئي د نادر

(بالجمله) بدی ههمی ته مامی

پوولهك نه كرى نه في زه ماني

وخاني بهري وي گو تي يه :

گهر علمي ته مام بدی ب پولهك

بفروشي تو حكمه تي ب سوولهك

كس ناكه ته مهيته ري خوه جامی

راناگرتن كهسهك نظامی

يا دووي : وئفه ژ ههمی بي بالكيشتر وبهر چاقه تره ، مهسه لا ملله تيني

وكورديني يا هيزاني يه ، د پيشه كي يا فه هينو كا خو دا و ل بن نافي (دهر سهه بي

نهظما في قصه تي) سهليمي هيزاني دبيژت :

هندي كو كه سين خه واصل ومه عرووف

دهولت پهروهر ومرووف ومه ئلووف

كوردين ب زه ميني خوه سهزا بوون

صاحب هونه ر و وه پهله وان بوون

هندهك دى هه بوون ب فكر وخوه نندن
 زیده د جههان ده ئه و ب دهر دن
 گاقال كورپين خوه ئى هونه رمه نند
 مهيزا دكرن كو نينه فه رزه نند
 سه ر پوۆزى چيان وه كى پلنگان
 سه رپوۆش وبلندن ئه و د جهنگان
 لى چبكم دچن د ريكا فاژى
 هه ر شاشى دبازن نه ب سازى
 هه ر ده م ب ته مه ررود وشقاقن
 بى ئولن ب هه قه ره بى تفاقن
 قه ط نينه تو دهرمان بو فى ژانى
 ته دبيري بكن د فى زه مانى
 داخوازا مه تو ب هيفيگاهى
 ته دبيري بكي ب لوطف وگاهى
 ئاتار وئه ده ب ژبو نا كوردان
 ئاگاهى بكي كو بينه پيكدان
 وئه قه وى چه ندى بو مه ئاشكه را دكه ت كو (هه سستا كوردىنى يى)
 وخه مخوارنا ژ ملله تى ل نك فى شاعرى هه بوويه ⁽¹⁾، وئه قه هندى دگه هينت كو
 ئه و چرايا خانى د دلى ره وشه نبيرين ملله تى دا هلكرى پشتى وى نه قه مرى
 بوو، وئه گه ر به ره همى شاعرين مه يين قويناغا پشتى خانى وحه تا ده سپيكا

(1) وئه گه ر ئه م بيژين : هيزانى بهرى خانى به - وئه قه تشته كى گه له كى دويه ب هزرا مه -

دقيت خانى سه ر ژ نوى بيته خواندن !!

سه‌دسالا بیستی زاینی ب دورستی بیته دیتن وبه‌لا فکرن گه‌له‌ک راستی‌یین
قه‌شارتی د قی دهر باره‌یی دا دی بۆ مه‌ ناشکه‌را بن .

شاعری ناقدار جه‌گه‌رخوین د وی شعرا خو دا نه‌وا ناقی (هۆزان وشاعرین
کورد) ل سهر دانای (۱) وتیدا ناقین هژماره‌کا شاعرین کورد دئیت ده‌می دئیتسه
سهر به‌حسی سه‌لیمی هیزانی دبیرت :

یه‌ک مه‌ولانا سه‌لیمی هیزانه

کوردپه‌روه‌ر ومه‌زن ورپ‌زانه

وی د به‌ر کوردا دا خوه‌دا کوشتن

چه‌ند خو‌شخان ب شوونا خوه‌قه‌ه‌شتن

ومخابن جه‌گه‌رخوینی بۆ مه‌ ناشکه‌را نه‌کری‌یه‌کانی چاوا وی د به‌ر کوردان
دا خو‌دایه‌ کوشتن ، یان ژی‌کانی وی چ (خو‌شخان) ل پاش خو‌هیلاینه ،
ودویر نینه‌ژ بلی یوسف وزوله‌یخایی هیشتا وی به‌ره‌م هه‌بن ، وهه‌ژی‌یه‌بیژین
کو رو‌دینکویی شعره‌کا هیزانی قه‌گوه‌استی‌یه‌ژ (۲۸) مالکان پیک دئیت ،
ودبیرت : نه‌ف پارچه‌شعره‌د پاشی‌یا ده‌سنقیسا (یوسف وزوله‌یخایی) دا
هاتی‌یه .

وهه‌ر چه‌نده‌نه‌ف شعره‌ب سهر وسیمما وکیش وقافی‌یا خو‌قه‌وه‌کی یوسف
وزوله‌یخایی‌یه ، به‌لی‌نه‌و د ناف مالکین یوسف وزوله‌یخایی‌دا نه‌هاتی‌یه ،
ونه‌م قی شعری‌هه‌می‌یی بۆ مفا دی‌ل به‌ر چاف دانین .

هیزانی دبیرت :

گه‌ر مه‌دحی‌بکین ژ بۆ نه‌میره

عالمه‌کو حه‌می ب وی خه‌بیره

هه‌ر مه‌دحی‌هیژا ژ بۆ خودایه

له‌ورا کو عه‌ظیمه‌کبری‌یه

(۱) ووی نه‌ف شعره‌د دیوانا خو‌یا دووی‌دا (سه‌ورا نازادی) به‌لاف کری‌یه .

ئەف ئەرض وسەما وجوملە ئەكوان
 ئەو حەمدى دكن ژ بۆ وى رەحمان
 ئەو لائقى حەمد وەهم ئەنائى
 يا قەنج ئەو ئەم بكن دوعائى
 يا رەبى ب حەققى ماھى كەنعان
 مەحفروظ بكى ئەميرى هيزان
 يا رەبى ب حەققى ئسمى ئەعظم
 دشمن كو بن ژ دەست وى مولزەم
 ھەرچى كو بيت ژ بۆ وى دشمن
 چاقك برژن كو بىتە بەر من
 يا رەبى ب نوورانى تەجەللا
 وەقتى كو تە كر ل طور تەجەللا
 يا رەبى ب نوورى وەجھى ئەحمەد
 يا رەب ب شەرافەتا موحمەد
 يا رەبى ب خاتەمى سولەيمان
 وەقتى كو حوكم دكر ل ديوان
 يا رەبى ب ئىبراھىم خەلىلە
 يا رەبى ب ئسمى تەى جەلىلە
 يا رەبى ب نوورى لوظفى عيسا
 يا رەبى ب روئفى لوظفى موسا
 يا رەبى ب حەققى صەبرى ئەيىوب
 يا رەبى ب حەققى حوزنى يەعقوب
 يا رەب ب كەرامەتى نەبىيان
 يا رەب ب عبادەتى تەقىيان

يا ره بى ب حه ققى نوورى ئيمان
 يا ره بى ب زارى يا يه تيمان
 يا ره بى ب حه ققى نوورى ئه حمده
 حينا كو ته بى حوضورى سهرمه د
 يا ره بى ب نوورى رووى ئاده م
 يا ره ب ب حه وايا بو وى هه مده م
 يا ره بى ب هه يبه تا ته ئه كبه ر
 حينا ته نه ظه ر ذكر ل جه وه ر
 نه و ژى حه لى يا كو بوويه ئافه
 ساكن قه نه هن تو وه قت وگافه
 يا ره بى ب كاف ونونى ئه مرى
 يا ره بى ب نوورى وه ققى فه جرى
 يا ره بى ب حه ققى قه صرى جه نه ت
 ئحسان تو بكى ژ بو مه ره حمه ت
 يا ره بى ب حه ققى عه رشى عالى
 ره حمى تو نه كى ژ سه ر مه خالى
 يا ره ب له طافه تا حه كي مان
 نازاد بكى ئه ميرى هيزان
 عه دلى تو بكى ل وى زياده
 ره حمى تو بكى ل وى ئفاده
 مه حفووظ بكى نه وى ب شه و كه ت
 مه خصوص بكى نه وه ب ده وله ت
 خالى تو نه كى ژ ده ست وى ئحسان
 هه ر وه قت وزه مان بچيته ده وران

رۆژا کو ببیته حهشر ومیزین
وهجهی وی بکه ئیلاهی نوورین

یا رهیی ب جاهی نووری یاسین
مهقبول بکی دوعا کو نامین^(۱)

ئهف دانهیا یوسف وزوله یخایی :

ژ بهر گرنگی یا فههینۆکا (یوسف وزلیخا) یی د دیرۆکا ئهده بیاتا کوردی
دا ونه به لاقبوونا وی ب رهنگه کی ژیهاتی د ناڤ خوانده فانی ن ئهده بیاتا کوردی دا
ژ بهر کو ئه وهتا نوکه - ل دویف زانینا من - جاره کا ب تنی هاتی یه چاپکرن ،
کو چاپا رۆدینکۆیی یه ، وژبلی کو ئهف چاپه زوی ب زوی ب دهست
فه کۆله ران ناکهت هتا کو ب هست خوانده فانی دی بکهفت ، رینقیسا وی
ژی یا کهفته وخوانده فانی کورد یی نوکه نه شی ب دورستی مفایی ژی ببینت ،
ژ بهر فی چهندی مه خواست دانهیه کا نوی ژ فی فههینۆکی ل بهر دهست بدانین
پشتی کو مه پالقه دایه سه ر دو ژیده ران :

یی ئیکی : دهسقیسا (یوسف وزوله یخا) ی ئه وال سالایا ۱۹۸۷ ب دهستی
سهیدا مه لا مصطه فایی هلیلی هاتی یه نفیسین ، ووی ئهف دانهیا خو - وهکی
ئهو ب خو دیژت - ل بهر دانهیه کا کهفن یا کو د کتیبخانه یا بایی وی دا
هه بوویه گرتی یه ، و ل دویماهی یا وی دانهیی ئهف نفیسینه ههیه : (تمت علی ید
أحقر العباد القلیل جرماً والكثیر جرماً حسن باتي في سنة ۱۳۳۰ رومي شرقي وفي
سنة ۱۳۳۲ عربي هجری) کو دبنه سالایا ۱۹۱۴ زایینی .

یی دووی : دانهیا خانم مارگریت رۆدینکۆیی د کتیب خۆ دال بن هژمارا
(ته گهست نمره ۱) به لاقکری ، وهه ر چهنده وی پالقه دایه سه ر سی دانهیا ن
به لی ب تنی دانهیا ئیکی یا تمامتره .

ومه د فی دانهیا خو دا ژیده ری ئیکی کری یه بناخه و د گهل ژیده ری دووی
ئهوی نیشانا (ر) مه بو دانای هه قبه ر کری یه ، وهنده ک جاران خه له تی یین

(۱) مارگریت رۆدینکۆ : یوسف وزوله یخا ، بپ ۱۱-۱۲ .

ژېندهرى ئېكى يېن ناشكهرامه ل بهر ژېندهرى دووى دورست كرينه ، وئه گهر هات وجودايى يه كا سقك د ناقهرا ههر دو ژېندهران دا ههبت يا كو چو گوهورپنى نه ئېخته مه عنايى مه ئىشارهت نه دايى دا بارى خوانده فانى ب زيده كرنا (فهوروزان) گران نه كهين .

وئه گهر هات وهندهك مالك د ژېندهرى دووى دا (دانه يا رو دينكويى) ههبن و د دانه يا ئىكى دا نه بن مه د دهقى دا ئينينه بهلى بو ژيك جودا كرن مه ئه و كرينه د ناقهرا فان رهنگه كقانان دا [] ، وبهروفاژى يا قى چه ندى ئه گهر وهندهك مالك د ژېندهرى ئېكى دا ههبن و د يى دوى دا نه بن مه ل دههمه نان ئىشارهت بى دايه .

ول دويمه يى دى بيژين : نهف دانه يال بهر دهست ژ (۲۱۲۷) مالكان پيك ئيت .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(۱)

دەر حەققى ئەظەمەتى خوەدان

دیباجهئى نامە نامى مه عبود

قه ییووم وقه دیم وحەى ومه وجوود

سازەندەئى مومکناتى که ونهین

داریندەئى کائناتى به حرهین

بى مه بدهء وبه ستهء وقه دیمی^(۱)

غه ففار وعه ظیم وههم ره حیمی

مه وجوود کرن ته هندی ئه رواح

تهر کیب کرن ته هندی ئه شباح

مه عرووفى ب عه قل وئه و فه هیمن^(۲)

مه وجوود تویى هه می عه دیمن

بى مثل وجهات وبى مه کانی^(۳)

ره حمان وره حیم و جاودانى

مزدك ژ سررا ته نينه مودرك (۴)

دووری ژ کهلامی جومله موشرك

غهربرائی زهمین ویهمم وئهطرف

ههر ذهره ژ معنهیا ته تا قاف (۵)

[ههر ذهره ژ معنهیا معانی

علائم وعهلیمی پی دزانی]

ههر دانه د خووش دهئی نهان

فهرد فهردن کو ئالهتی عیان

نه طاقی فلهك مونیر ودهووار

مهنقووشی ته کرب مولکی جهبار (۶)

ئه و طهیر و ووحوش وجومله ئنسان

ئهرواحی مهلهك جمعی حیوان

مهحضاژ عدهم ته کریه مهوجود

ئهی واحدی بی نهظیر وپور جوود

عہونا ته نهبی خوه ئهم فهقیرن

بی باسك وذهلیل وههم کهسیرن (۷)

عہونا ته نهبی خوه ئهم تورابن

فهضلاته نهبی خوه ئهم خهرا بن

رهحمی تو نه کی خوه ئهم فهقیرن

لوطفی تو نه کی خوه ئهم حهقیرن

[خهلقا مه ته کر ژ قهطره يهك ئاب]

حاصل ته کرن ژ بو مه ئه سباب

صانع تویی مومکنات مه صنووع

رافع تویی مومکنات مه رفووع

ئدریس ژ مه حفه لا جههانی

مه رفووع ته کر بره جنانی

ئهیوب دهما ته موبته لا کر

وی صهبر کر وته ئبتلا کر

ئحسان ته کر ته ئه و شفا کر

ته خلیص کر وته ئه و ره ها کر

شه یطان ژ روتبه یا که مالی

مه قهوور ته کر ژ بو ضه لالی

ئهی باری خودا نه هن مه طاقت

نه عتی ته ته مام بکم ئشاعهت

له ورا تو عه ظیم و (ذو الجلال) ی

بی مهوت و مه نام و بی زه والی

سه د جار ب قاسی کائناتی

طاعهت بکن ئه م د گه ل حدیاتی

یهك زهره ژ لوظف وره حمه تا ته

یهك قهطره ژ که لک وره ئفه تا ته

مه عدووم دکت ئه وان ته مامي

غه ففار و غه فوور وبی مه نامی

ديسان تو ب ففضل وره حمه تا خوه

ئحسان تو بکی ب هممه تا خوه

ره حمی تو بکی ل مه فه قيران

حفظا مه بکی ژ هه ولی نيران

يا ره ب ب جه مالي ذاتی سه رمه د

ئازاد بکی (سه ليم) یی به د

لو طفی تو بکی تو وی ره ها کی

بو خاطر ی نووری مو صطه فا کی]

ئه و نامه ته کر ئیلاهی کامل

حه ققه کو ته کر ژ بو مه حاصل

هیقی دکم ئه ی جه نابی باری

مه حفووظ بکی ژ عه قلی تاری

مه حرووس بکی تو جو مله وه قتان^(۸)

يا راحم ويا ره حيم وره حمان

(۱) قه ديم (ئانکوۆ : كهفن) نه ژ وان باشناقانه بين خودی بو خو ده سنيشان

كرين ، وپه يفا كهفن د زمانی دا بو وی تشتی دئینه گۆتن یی بهری تشتی دی

هاتی نه کو یی چو تشت بهری وی نه هاتین ، ویا دورستتر ئه وه باشناق

- (الأول - ئىككىمىن) ل شويىنا (القديم) بىتە گۆتۈن ، و د دانەيا (ر) دا ل شويىنا (بەستەئە) پەيقا (بدايەت) ھاتى يە .
- (۲) د دانەيا (ر) ئەف نىف مالكە ب فى رەنگى يە : گەر چ ب عوقوول ئەو فەھىمىن) .
- (۳) نەفكىرنا (جھەتى) و (مەكانى) ژ خودى تىشتە كە چو (نەصىن شەرعى) بى نەھاتىنە لەو يا دورست نىنە ئەف چەندە بىتە كرن ، بەلكى دەلىلېن دورست ژ قورئانى و سوننەتى ھەنە كو خودى (ئستواء) ل سەر عەرشى كرى يە ، و كو ئەو ل عەسمانى يە ، و د دانەيا (ر) دا ل شويىنا (مىل) پەيقا (طەرف) ھاتى يە .
- (۴) ل شويىنا (مزدك) پەيقا (فەردەك) د دانەيا (ر) دا ھاتى يە ، و ب ھزرا من ئەو دورستىرە .
- (۵) ئەف نىف مالكە ل نك (ر) ب فى رەنگى يە : پىلا تە كرن ژ قاف تا قاف ، و ب ھزرا من (پىلا) ب خەلەتى ھاتى يە نقىسېن و ئەو ب خو (پەيدا) يە .
- (۶) د دانەيا (ر) دا ل شويىنا (مولكى جەبار) پەيقا (كەلكى سەييار) ھاتى يە .
- (۷) ئەف مالكە ل نك (ر) نىنە .
- (۸) د دانەيا (ر) دا ل شويىنا (جوملە وەقتان) پەيقا (چىن و وەقتان) ھاتى يە .

(۲)

دره وه صفی ره سوولای نه عظم
ووه صفی معراجا وی

ئهی شه مسی مونی ری عالهم نار
ته ختی فهله کی ژ بو ته صه حرا
خورشید ژ بو ته گوی مهیدان
قورصا قه مری ژ بو ته چه وگان
سووند خواری ب ته خودائی غه ففار
موختار تو کری جه نابی سه تار^(۱)
خولقی ته عه ظیم وشه کل وته نویر
نینه د شه ریه تا ته ته غیر
باری تو کری خه تیم وموختار
ئه سرار کرن ژ بو ته ئظهار
ئسمی ته ژ مه نبه عا جه لالی
ناقی ته ژ مه عدنه ا جه مالی
ته رقیم وی کر ب ئسمی نه حمه د
له ورا تو عه ظیمی یا موحه ممه د

سہر دہفتہ ری جو ملہ نہ نبیائی

ذی عزز و عہلاء و ذی جہ لائی (۲)

پایہ ژ تہ را حہ دیشا (لولاک) (۳)

روتبہ ژ تہ را عور و و جا نہ فلاک

نہی گولبہ نی گولشہ نا شہ فاعہ ت

شہ ققا قہ مہ ری تہ کر ئشارہ ت

نہی شافعی ساحہ یا بہ قایی

نہی سہر و ہری عہر صدیا عہ طایی

(ما کان محمد) تہ روتبہ (۴)

نہ فلاک ژ بو تہ نیمی عوتبہ

ہندی کو عہ بید و نہ نبیانہ

ہندی کو فقیر و نہ شقیانہ

ہندی کو شہ ہید و نہ صفیانہ

ہندی کو سہ عید و نہ ولیانہ

فہ خری نہ و دکن ب شہ و کہ تا تہ

ہیٹی دکن نہ و ژ ہممد تا تہ

باری تو بری سہ مایی نہ علا

شوبہ ہہ مہ نہ ما ژ بو تہ نہ صلا

فہ و جا مہ لہ کا ژ بو تہ صف صف

نہ و ہاتنہ پیشی یا تہ رہ رہ

ئەف رەنگە كرن زيارەتا تە
شاداب بووين ب رەئفەتا تە (۵)

حينا كو گەھايى عەرشىّ عالی
جبریل گەریا ژ با تە خالی
جسمیّ خوہ تە کر جودا ژ جانی (۶)
رووحیّ تە گەھایە لا مەکانی

ئەى سەيىدىّ شەھسواریّ كەونەين
وہقتیّ تو گەھايى (قاب قوسين)
دەست دا ژ تە رە حوضووریّ سەرمەد
حاصل ژ تە رە جەمیعىّ مەقصد

مەضموونىّ كەلامىّ (لي مع الله)
ھيڤى تويى ئەى حەبیبىّ (الله)
عەودەت كو تە كەب عزز وشەوكەت
بارى تو قەرىپكەرى ب حورمەت

ئەى پادشەھىّ بلند و عالی
ظلالا خوہ نەكى ژ سەر مە خالی
ئەز موجدەرمە كم ژ ئوممەتا تە
من ھيڤى ھەيە ژ ھممەتا تە

دەستىّ مە د دامەنا تە شاھى
ئەى سايەيىّ رەحمەتا ئیلاھى

[وہ قتیّ وہ کوو رابتن قیامت

[حسان تو بکی ل مه شفاعت]

(بووبه کر و عومہر) عہدہ ب شہرفن

(عوٹمان وعلی) چ خوہش لہ طیفن

[ہر چار ژ روتبہ یا کہ مالن

شایہ ستہ ولایقی وصالن

دائم صلہ واتیّ حہ ضرہ تیّ حہ ق

(بالروح) رہ سولئی نالیّ موطلہ ق

یا رہ ب تو (سلیم) ییّ گونہ ہکار

مہ حرورم نہ کی ب حہ ققیّ موختار

لہ ورا کو زیادہ ئہ و شہ نیعہ

ئہ حمد تو بکی ژ بوّ شہ فیعہ

نازاد بکی تو ئہ وی شفا کی ^(۷)

بوّ خاطرئی نووریّ موصلہ فا کی

سہد باریّ شوکر د دەوریّ ناخر

ئہ ف نامہ تہ کر ژ بوّ مہ ظاهر

لہ ورا ب حکایہ تیّ شہ نییہ

تاریخ ژ ئسمیّ حہ ق غہ نییہ

من ہیّقی ہہ یہ ژ ئہ ہلیّ علماں

گافا کو نہ ظہر دکن ل نہ ظمان

وه قتيّ ڪو ببينن ٿو قوصووران
 حينا ڪو ببينن ٿو فوتووران
 ئصلاح بڪن ب هممهتا خواه
 مهوزوون بڪن ب رهئفهتا خواه
 گهر چ ڪو زياده ٿم قوصووران
 قهلبی وه ضيا وپور ب نووران
 ٺف نامه نويسندهئی ڏهوران
 ته شبيهی گولهڪ ڏ نيقي خاران
 هندي ب ٺذيهت وجه فايي
 ئخراج مه ڪر ڏ گهل عهنايي
 مهستوور بڪن ڙ مه قوصووران
 مهحفوظ بڪن ڙ حهرفی ڪوران]
 سهه ڀاری سهلات وسهه سهلامان
 سهه سهيیدی عالمی تهمامان ^(۸)

- (۱) سهتار ڙی نه ڙ وان باشناقانه يين خودی بؤ خو ڏهسنيشان ڪرين ، ويا دورست نينه ٿو - وهڪ باشناق - بؤ خودی بيته ب ڪارئينان ، و ڏ دانهيا (ر) ڏال شويئا (سهتار) پهيقا (سهيار) هاتي به .
- (۲) ڏ دانهيا (ر) ڏال شويئا (جهلائي) پهيقا (جهلالی) هاتي به .
- (۳) حهديسا (لولاڪ) ٿو حهديسه يا تيڏا هاتي : ﴿ اتاني جبريل فقالت : يا محمد لولاڪ لما خلقت الجن ، ولولاڪ ما خلقت النار ﴾ و ڏ ربوايهته ڪا

دی دا هاتی یه : ﴿ لَوْلَاكَ مَا خَلَقْتُ الدُّنْيَا ﴾ وئەف حەدیسە وەکی زانا
 دبیژت یا دانایە (مەوضوعە) وچو بناخە بو نینن (برینە : الأسرار
 المرفوعة لملا علي القاري ص ٢٨٨ ، والموضوعات لابن الجوزي
 ١ / ٢٨٨ ، وسلسلة الأحاديث الضعيفة والموضوعة للألباني ١ / ٤٥٠) .

(٤) ئەفە ئیشارەتە بو وی ئایەتا خودایی مەزن تیدا دبیژت : ﴿ مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا
 أَحَدٍ مِّنْ رِّجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
 عَلِيمًا ﴾ (الأحزاب : ٤٠) .

(٥) د دانەیا (ر) دال شوینا (رەئفەتا) پەیفقا (روئیەتا) هاتی یه .

(٦) د دانەیا (ر) دال شوینا (جسم) پەیفقا (چەشم) هاتی یه .

(٧) د ژیدەری دا (ئەوی تو) هاتی یه ، لی ب فی رەنگی مە نفیسی کیش یا
 دورستەرە .

(٨) ئەف مالکە د دانەیا (ر) دا نەهاتی یه .

(۳)

دهر سه به بی

نه ظما قی قصه تی^(۱)

هندی کو که سین خه و اص و مه عرووف

دهولت پهروهه و مرووف و مه ئلووف

کور دین ب زه مینی خواه سهزا بوون

صاحب هونهه و وه په هله وان بوون

هندهك دی هه بوون ب فکر و خواهندن

زیده د جههان ده ئه و ب دهردن

گاقال کورپین خواه ئی هونهه رمه ند

مه یزا دکرن کونینه فه رزه ند

سهه پوزی چیان وه کی پلنگان

سهه پووش و بلندن ئه و د جهنگان

لی چبکم دچن د ریکافازی

ههه شاشی دبازن نه ب سازی

ههه دهه ب ته مهه ررود و شقاقن

بی ئولن ب هه قه ره بی تفاقن

قهط نينه تو دهرمان بو قى ژانى
 ته دبيري بكن د قى زهمانى
 داخوازا مه توب هيقيگاهي
 ته دبيري بكي ب لوطف و گاهي
 ئاثار وئهدهب ژبوْنا كوردان
 ئاگاهي بكي كو بينه پيكدان
 داوى هاته مهردهك قاصدى وان
 پور ژير وئهديب وصادقى وان
 ته كليفه كي (بالعجب) بيان كر
 ئلحاحه كي بي عدهد عيان كر
 يه عني ب مه را هيه مه حبهت
 ئحسان تو بكي قهوى ب شه فقتهت
 يووسف ژ مه را قهوى سه زايه
 ته ئليفى بكي قهوى جه زايه
 من ديوو هنهك د شعري مهوزوون
 ئەز بوومه قهوى ژ وان دل مه جزوون
 من را كرن ئەف قهدهر به هانه
 ئەف شعر وو هزن ژ بو چرانه
 وي گۆ : ب مه حبهت قهديمي
 شايهسته ببه ژ بو ئەقيني

ئَنشَا تَو بَكِي ۾ بُو مَه بَاغَهك

هَيِّشِين بَبْتِن ۾ بُو مَه شَاغَهك

هِنْدِي مَه كَر وَنَه بُو وَيِي ئَمَكَان

مِن گُوْتَه دَلِيّ ب دَاغ وَدِهَرْدَان

مِن گُوْتَه دَلِيّ ب دَاغ وَدِهَرْدَه

يُووسَف ۾ وَي رَا تُو ۾ وَيّ خَه بَهَر دَه

فَهْرَمَانَه كِي (بَالْعَجَب) دِهْرَانِي

ئَنشَا تَو بَكِي وَه كِي دَزَانِي

ئَهِي دَل تَو دَزَانِي ئَه ز حَه زِينَم

مَه عَشُووق مَه نَهْن كُو ئَه ز بِيِينَم

ئَه لَقَصَصَه مَه كَر ۾ بُو وَي ئَقْرَار

ئَه ز بُوومَه ۾ دَل قَهْوِي طَه لَه بَكَار

ئَه نَدِيّ شَه بَكَه تُو ئَه ي عَه قَلَمَه نَد

بَاوَه ر تُو بَكِي كُو ئَه ي شَه كَه رَخَه نَد

نِيْنِن ب مَه رَا كَه مَالِيّ ئَدْرَاك

قَه لَبِيّ مَه بِيَه ب وَان فَهْرَه حَنَاك

لَاكِن ئَه ۾ مَامَه چَار وَنَاچَار

نِيْنِن ۾ قَوْمَاشِي رَه خَه رِيْدَار

سَه د بَارِي تَه ۾ وَي بَكِي جَه وَاهِر

سَه د نَه وَعِيّ ۾ تُو حَفَه ئِيّ د نَادِر

(بالجمله) بدی هه می ته مامی

پوولهك نه كړی ئه فی زه مانی (۲)

لاکن خوه ب خوه دکم ته صه وور

ئقرار ژ بو من بوویه صادر

وه عدا کومه کر نه به موخالف

عه هدا کومه کر بیه موصادف

ر ابوومه ب فان دلی د غه مگین

شایه د بکره قه رار وته سکین

صووفی وهه گوته من موعه ماما

پورساته کرو ب ره سم وئیمما

یه عنی ژ مه ره تو یووسفی خوب

ته صنیفی بکی ب ره سم وئسلووب (۳)

من گو: قه ده ما ته یی موبارهك

سه د جاری قه سه م دکم ب جارهك

نینن ژ مه ره چو تاب وطاقه ت

ئنشائی بکم ژ بو ته ئولفه ت

ئهی دل تو وه ره بی حیله سازی

به یعهك وه هه یه دبین ته رازی

من گوئی تو دوسته کی ته میزی

ئیرۆ ژ مه ره قه وی عه زیزی

رووحیٰ خوه ژ دۆستان فدا کر

لهو دۆستی ژ دوستانان جودا کر

ئبرام ته کر ب من جهفا بوو

ئاخر کو ژ یاری وفهنا بوو

ره ددا ته کری نه بوو موغهییه ر

باری بکره ژ مه را مویه سسه ر

ناچار وه داعی کر ته مامی

ته حریر مه کر ژ بو وی نامی

سه رنامه ئیٰ نامه نامیٰ ئەللا

واحد تویی بیٰ شه ریک ویه کتا

قه ههار تویی وه ههم ره حیمی

واحد تویی تا ئەبه د قه دیمی

چی کر ته ژ نهینکا جه مالیٰ

قه ط لائقه ئەز بکم سوئالیٰ

(بالجمله) ژ بو مه را ده لیلن

ئیرۆ ل ده ریٰ ته ئەم ده لیلن

هه رچی تو بکی ل مه جه زایه

ره حمیٰ تو بکی ل مه ره وایه

جو رمیٰ مه وه کی بهر وچیانه

ره حما ته قیاس وئاسمانه

رۆژا کو ببیته حهشر ومیزان

هیفی تویی هم رهحیم ورهحمان

لهورا تو قهدير وهم قهديمی

غهففار ورهحیم وهم کهريمی

لهورا مه کرن گوناھی بیّ حه د

دهستی مه د دامهنا موحه ممه د

بهخشنده بکی ب حه ققیّ قورئان

ئازاد بکی ب حه ققیّ قه نجان

(۱) ئەف (مەبەتە) ب ئێك جاری د دانەیا (ر) دا نەهاتی یە .

(۲) ئەف گازنەیا سەلیمیّ هیزانی ژ زەمانیّ خۆ و کو زانین و ئەدەب وەکی وی قوماشی یە ییّ چو بکەر بۆ نەهەین ، ب دورستی وەکی گازنەیا خانی یە ژ دەمی وی ، و چاقلێکەرنا وی بۆ خانی زیندە یا بەرچاڤە .

(۳) ژ قیّ دیار دبت کو کارێ هیزانی د قیّ قەهینۆکیّ دا دانانە نە کو وەرگێرانه ، ژ لایەکیّ دی قە ئاشکەرا دبت کو ئەو ل ویّ باوهریّ بوویە کو ئەو ئیکەمین کەسە ئەف چیرۆکە ب کوردی قەهانەدی .

(٤)

دهر به بيانى خه ونا يووسف كو پوژ وهه يڤ و دوازده
ئه ختهران ژ بهر سه جده برن وبه يستنا بران و پيلانى وان

ته حرير بكم ژ نوو روايه ت
ته جديد بكم ژ نوو حكايه ت

ئه م ما ب سه عاده ت و ب عونوان

ئه م به حثى بكن ژ پيرى كه نعان

يه عقووبى هه بوو د بورجى رفعت

چهنده ئه ختهرى مه طله عا نوبووه ت

ئه ف رهنگه ژ ئه ختهرى د مه زبوور

يووسف ب جه مالى بوويه مه شهوور

بارى وههه دابوو وى جه ماله ك

مودرك نه دبوو ل وى خه ياله ك^(١)

طلعت قه مهر و مونير و مهه روو

قامه ت ئه ليف و سياه ئه بروو

ته شبيهى مهه و نه ظيرى خورشيد

سهردارى نوجووم و نه جمى ناهيد

وهقتی ژ پدهر دبوو نهانی
 بی هیقی دبوو پدهر ژ جانی^(۲)
 حینا کو د روتبهیا طفلان
 عومری وی گههابوو حهفت سالان
 وی دی ب عهجهب چ خهونه کی خوب
 رابوو مهشیا ب ئالی یه عقروب
 وی گوته پدهر : بکه تو باوهر
 خهونهک م دی یه زیاده ئه نوهر
 یه عقروب وههه گوته ذی جه مالی
 ته قریر بکه ب فی مه ئالی
 خهونا خوه ژ بو م را بهیان که
 ته قریری بکه ل من عهیان که
 یووسف که ته مه عرهضا خطابی
 ته قریر کرو ب فی جه وابی
 وی گو : م دی یه د بورجی ئه خضهر
 خورشید وقه مهر ب یازده ئه ختهر
 عازم گهریان مثالی بهنده
 (فی الجملة) برن ژ بو م سه جده
 یه عقروب وههه گو : نه کی نشاعهت
 مه کشووف نه کی ئه فقه ئه مانهت

ئەف خەونا دلال تە ل شاهی

هەم علم و کەمال و پادشاهی

ئوکنوونی دکم ل تە وەصییەت

مەخفی تو بکی ئەفی ب دققەت (۳)

خەونا خوە مەبیژە بو برانە

حیلان ئەو دکن ل تە بزانه (۴)

نەجمی کو برن ژ بو تە سەجدە

ئخوان دبن ژ بو تە بەندە

[یەعقوویی هەبوو کچەك خەبەرساز

وەقتی ژ پدەر بەیست ئەو راز (۵)

(في الحال) گەهایە نك برانە

ئەف خەون کر و ل وان عەیانە

پاشی ب فی رەنگی جوملە ئخوان

ئەو چوونە حوضوورا پیری کەنعان

داخل گەپریانە وەك مەلایی

ئەف رەنگە کرن ژ وی رەجائی

ئەم هیفی دکن تو یووسفی خوب

مەئوون بکی ب عزز وئوسلووب

بیتن ب مە را ب کووھ و دەشتان

روو شوبهەتی طیرەکی بەحەشتان

سهيران بكت د رهوضهيا پاك

هر غونچه ببن ب وى شهرفناك

مهقبوول تو بكه ژ مه رهجايى

نهم حفظ دكن ژ هر بهلايى

دهستوور نهوى دا ژ بو برانه

يووسف كو برن وهكى گورانه

گافهك وهه رهنگ ل باخوه دانين

تهدبير كرن وهكى دزانين

نهف رهنگه رهجا كرن ژ يووسف

خهونا خوه ببيژ مه كه تهئهسسوف

(۱) د حديسا معراجى دا نهوا (موسلم) فه دگوهرت ، پيغمبر - سلاف لى بن - بهحسى يووسفى دكوت ودييژت : خودى نيضا جوانى يى دابوو وى ودهبكا وى .. ومهخسه د دهبكا وى - وهكى زانا دييژن - دهبكا باپيرى وى سارايا كابانى يا ئيسراهمى به .

(۲) فيانا بابى وى يا زيده بو وى ژ بهر هندی بوويه چونكى بابى وى نيشانين زيروهكى يى ل نك دديتن ، وهيفى يا وى نهوه بوو يووسف د رپشه برنا بنه مالا ئيسحاقى دات جهى وى بگرت ، ب تايبه تى پشتى وى نهو خهون ديتى يا قورئانى بو مه فه گيراي .

(۳) د دانهيا (ر) دال شوينا (ب دققهت) په يقا (نه مانهت) هاتى به .

(۴) تهورات (د سفرات ته كوينى ۱۵ / ۳۷ - ۱۱) ئاشكه را دكوت كو يووسفى

نهف خهونا خو بو بابى خو وبراين خو پيگفه گوت ، ويا دورست نهوه وى

ئەف خەونە بۆ بابى خۆب تى گۆتتو وەكى د قورئانى دا ھاتى ، وبابى وى
- ئەوى تەعبىرا خەونى زانى - گۆتى : فى خەونا خۆ بۆ براين خۆ نەبىژە ،
بى ئە گەرا فى چەندى بۆ وى ئاشكەرا بکەت ، يان تەعبىرا خەونا وى بۆ
بىژت .

(۵) مەسەلا ھەبوونا فى كچى و فەگىرانا وى بۆ خەونا يووسفى بۆ برايان د چو
رېوايەتېن دوست دا ب بەر چاقىن مە نەكەفتى بە ، و ب راستى ئەم نزانين
كانى براين يووسفى - دەمى ب پيلانا خۆ رابووين - ب فى خەونا وى دزانا
بوون ، يان ژى نەقىانا وان بۆ يووسفى ژ بەر وى قيان وپويته پىكرنا زىدە يا
يەققووبى ب وى دكر بەرى وان دا فى چەندى .

دانستنن
اقرار خواب و ايزايه
ژ برادرهين خراب و بين وه فايه

پاشي ل بران ئه وي نو ما كر
مه ستور نه كر ئه وي ئه دا كر
وان گؤ كو چ خه ونه كي جلايه
(من بعد) ژ بو مه پور به لايه
يووسف برنه سه ري چي ايي
گؤيا كه ته وه رطه يا به لايي
خه ملا كول وي هه بوو هالانين
خورشيد ژ مه طله عي ده رانين
ئه صلا نه كرن ل وي چو حورمه ت
پيخواس برن ب كه رب وحه سره ت]
ته شبيه ي جونوون و مورد ي شهيدا
فه رده ك ژ بران نه ما و لي دا

شعوون ب فی رهنگی ئه و دكيشا (۱)

يووسف ژ مهابه تا وی ئيشا

هندي کو دکر فهغان وزاری

رهحمهك قه نهبوو ژ وان دیاری (۲)

یهعنی وهه گۆته وی یههوودا

ئەف رهنگه چرپا دبی تو شهیدا

یهعنی تو مه که ئەفی فهغانی

دهنگی خوه مه که د فی مهکانی

عاله م نهبتن ب مه گواهه

ظاهر نهبتن ژ مه گونا هه

يووسف كهته مهعه رضا جهوابی

تهقریر وهه کر ب فی خطابی

هندي کو دکم فهغان وزاری

ظولمی هوون دکن ل مه دیاری (۳)

قهلبی مه دده ژ بو وی تهسکین

ئەف رهنگه دگۆ ژ بو مه تهحسین (۴)

یهعنی ته نههن براده رهك پاك

مهزوون تو نهبی ب قهلبی غهمناك

لهورا کو ژ بو وی ئه و پهناهن

ههر یهك ژ ته ره ئه و خیر خواهن

قہلبیّ مہ ژ بوّ مہ بیّ وہ فا بوو
تشتیّ کو مہ دی ژ وی جہ فا بوو

(۱) شعورن براییّ یووسفی بوو ، وتہورات (سفر التکوین ۳۵ / ۲۳-۲۶)
ناقین ہەر دوازده کورپن یه عقروبی ب فی رہنگی فہدگوہیژت : رہنوبین ،
شمعون ، لاوی ، یه هووذا ، یه سساگر ، زه بولوون .. ئەف ہەر شہشہ یین
دہیکہ کیّ بوون ، ویووسف وبنیامین ئەفہ یین دہیکہ کیّ بوون ، ودان ونہفتالی
یین دہیکہ کیّ بوون ، وجاد وئەشیر یین دہیکہ کیّ بوون . وقورئان ب تنیّ
ناقئ یووسفی فہدگوہیژت ، وناقئ بنیامینی د حدیسین دورست دا ہاتی یه .
(۲) د دانہیا (ر) دا نیقا دووی ژ مالکیّ ب فی رہنگی یه : رەحمەك نہ کرن
نہعووژ وباری .

(۳) د دانہیا (ر) دال شوینا (مہ) پەیفئا (من) ہاتی یه .

(۴) ئەف مالکە ل نک (ر) ب فی رہنگی یه :

قہلبیّ مہ نہ دا ژ بوّ مہ تہسکین ئەف رہنگہ دگۆ زیادہ تہ حسین

(۵)

دەر به یانن برنا براییښ یووسف وختنه وی د چالی دا
کراسن وی ب خوین کرن ونانین رهخ به عقووب وگوئن :
گورگان وی خوارن وپورسا به عقووب ژ گورگان

ئیرۆ مه نههن قیام وتابهك

ئهصلا مه نهدي ژ وه صهوابهك

وهقتی کو بهیستی ئەف یه هوودا

شهفقهت گه ریا قهوی د دل دا

پاشی ب طهریقه مه ره بانی

بوو موشفقی (بالعجب) نهانی

هندي کو کری د گهل وی شهفقهت

هندي کو کری د گهل مه حه بيهت

ئخوان حهسیان ب قی موادی

ئهو هاتنه مه عرهضا عنادی

(في الجملة) کرن ژ وی مه لامهت

ئهف رهنگه کرن ژ وی شکایهت

رهحمی تو چرپا دکلی ل یووسف

ئیدی تو مه که ل وی تهئه سسوف

ئەم دى بكوژن ئەوى فەناكن

جانى وى ژ قالبى جودا كن

پاشى وهه گۆته وان يههوردا (۱)

ديوانه مهبن زياده شهيدا

شايهسته نههن ب كوشتنا وى

لايق م دى يه ب گرتنا وى (۲)

چالهك مه دى يه زياده دووره

پور ضهيق وظهلام وئو وچ كووره

مه حبووس بكن ئەوى د چالى

حهتتا ببه لائقى زه والى

ئەف رهنگه كرن ژ بو خوه ته دبیر

ئه صلا نه كرن ئەوان چو ته ئخیر

(بالجمله) دچوونه خان وئەيوان

پيشكيش دبوون نك پيرى كه نعان (۳)

بو سه دكرن دهست وپى يى وى

ته قده ب ئەدهب بهر قه دهما وى

گۆتن : صبهى وى گهشت وسهيران

هەر كهس وى دەرى ل دەر قەى كه نعان

ئىنى تو بدى مه ئەم ته مامى

گهل يووسف بچن ل هەر مه قامى

ناف دۆست وهه قالان وى بله يزي

نافا گول بوهارى وى بمه يزي

گوٽى : هوون دزانن ئيش ودهردان

ناف جانى منن لازمه دهرمان

يووسف بهيىلن بو خدمه تا من

ته كليفى نه كن سهر وه حده تا من

قهنجى ئه وه راوهستى ل رهخ من

بهنا خوه قهكى ل راحه تا من

داوى ئه ز دترسم پور ژ گورگان

يووسف بكوژن ل چول ودهريان

گوٽن : ئه ي پدهر ئه م ته قده ميړن

ئه م يازده جوانن رهنگى شيړن

وه حش و كووفى بى سهر روو كى عهردن

پاخاقه دكن ژ مه ب دهردن

چاره نه بوويه تهف چوونه سهيران

چوونه ناف بوهاره دهشت وزوزان⁽⁴⁾

(بالجمله) بهرى خوه دانه چالى

ئيريش كرن مه به تا كه مالى

رابوونه مههه كراس دهرانين

طازى دكرن ل وى نگارين

(القصصه لما) کرن د چالی

خورشید کہتہ مہ عرہ ضا زہ والی^(۵)

ئہو مہنبہ عی مہ عدہ نا جہ مالی

وہقتی کو گہہایہ نیفی چالی

ہندی کو کرن ثناء و تہلیل

(فی الحال) وہصلی ژ بو وی جبریل

جبریلی ئەمین د وی مہ کانی

ئەف رەنگە دگوتہ وی جوانی

من ئانی ژ بو تہ یەک بشارەت

مہ جزوون تو نہبی ئەفہ ئیشارەت

[یہ عنی کو ژ بو تہ پادشاہی

ئحسان دکتن ل تہ ئیلاہی

کہیفا خوہ نہ کی ب ئاھ و دہردان

ہەر لہ حظہ بکہ نہشاط و خەندان

جبریل و ہہہ کر ل وی عہیانہ

بہ حشی بکین ئەم ژ وان برانہ

ئہو حیلہ گہری د حیلہ پەرداز

پاشی و ہہہ بوون ژ بو خوہ ہہم راز

ئہو حیلہ کرن ل یوسفی خووب

رہبوون و گہہانہ ئالی یہ عقووب

ته قرير کرن (على التوالى)
ئهف رهنگه کرن فغان وزارى

يووسف ب مه رال کووه ودهشتان
روو شوبههتي طهيره کي بهشتان

سهيران دکر ئهوا دلارا
تهزيين دکر زهمين وصه حرا

ئهم ژى گهرييان ژ با وى غافل
گورگان وهه کرل وى تهناول

يه عقوب وهه رهنگ ژ وى مهئالى
ئهمما کهته شيوهن وسوئالى

پاشى وهه گؤ : مه کن بهانه
قى موشکلى هوون بکن عه يانه

باوهر مه نههن ب قى جهوابى
(من بعد) مه کن ئه قى عتابى

قهولى وه زياده بى فورو وغه
ئنکار مه کن کو ئهف دورو وغه

ئهو چوون وپهزهك ژ بو خواه نائين
سهرژيكرن ول با خواه دانين

خوونا وى پهزى ئهوان هلانى
تيكل ب قه ميص کرن نهانى

ئینان و گه هانه پیشی بابی

یه عقووب شهوتی وه کی که بابی]

یه عقووب فه کری کراس ب خوونه

هیستر دوه رن ژ هه ر عویوونه

روو شوبه هتی عه وره کی بوهاران

هیستر دوه رین مثالی باران

فه ریاد دکره د نیقی که نعان

دهنگی وی دچوویه بورجی که یوان

گاڤا کو ئه وی کراس هلانی

ته جرربه کرول باخوه دانی

هندی فکری نه دی نشانه ک

ئه صلاقه نه دی جهی ددانه ک

پاشی وه هه گوته وان جوانان

کانی من نه دی جهی ددانان

قه ولی وه زیاده بی که ماله

ته زویری مه کن کو ئه ف موحاله

ته عجیل بکن گوران بینن

پابه نده بکن ژ بو مه بینن ^(۶)

ئه ز دی ژ گوران بکم سوئالی

لهورا کو نزانم ئه ز ب حالی

ئەو چوون گەریان ل کووه ودهشتان
هندي گەریان د راف وگەشتان

مەربووط کرن گورەك ب چەوكان
ئینانە حوضوورە پیری کەنعان

یەعقوویی دەمال وی نەظەر کر
گو : یووسفی من چما تە کەر کر

شەرمەك تە نە کر ژ (ذي الجلال) ی
روهنی برژن تە بی شەمالی (۷)

ئە ی گورگی درنده عەقلی تاری
خەوفەك تە نە کر ژ گردگاری

گریان تە کرم د ماھ و سالان
جەرگی م تە کر زیادە تالان

پونجک بوەشن مە گەر تو ئە ی گورگ
مەقھوور بی مە گەر تو ئە ی گورگ

دندان بوەشن مە گەر تو ئە ی گورگ
چافک برژن مە گەر تو ئە ی گورگ

کانی تە چ کرب یووسفی من
ئایا تە چ کرب نەورەسی من

تەقیریری بکە وەکی تو زانی
ئەنصافی بکە نەکی نھانی

پاشی کو ژ موعجزاتی یه عقووب
گورگی وهه کر ته که لومهك خوب

(في الحال) وی گۆته پیری که نعان

من هیقی ههیه نه کی تو نه فغان

عهودت م بکه ژ قریب سورعت

عازم ل گوران بسم ب صدمهت

مهوجود بکم گوران ژ بوته

حاضر بکم نهز همی ژ بوته

حاصل کو گهها سهری چیاپی

دا گازی ورازی ونیدی

خهلقی کو هه بوون د نیقی که نعان

نهف رهنگ چهیرین ژ دهه شه تا جان

(بالجمله) رهقینه خانی پی خوه

مهسدوود کرن نهوا دهری خوه

عارف نه دبوون ژ (ما جری) پی

نهو مانه د ههیهت و به لایی

یه عقووب وهه گۆته خهلقی که نعان

پهژمورده مهبن ژ خهوفه گوران

(من بعد) مه کن نهقی مه لالی

نهز دی ژ گوران بکم سوئالی

پاشی کو گه‌هایه نیقی گورگان

تہفتیش کرہ ژ حالی جانان

کانی وہ چ کرب ماہی کہنعان

مہکشووف بکن ب عهقل وئذعان

ضائع وہ چہرا کری دلارا

طوغیان وہ کرہ د کۆھ وصہحرا

[ئہی گورگی بہوادی وصہحاری

هوون جوملہ ببن ل فر دیاری

ئہف رہنگہ حمی ل وی جہما بوون

(بالجملہ) ب گازی وندا بوون

پاشی وہہہ گۆتہ بوئی گورگان

دا خہوف نہکن ژ پیری کہنعان

لہورا کو ئہوی ہہیہ مہلالہک

ئہودی بکتن ژ وہ سوئالہک

ہہیفا کو ہہبوو د بورجی یہعقووب

ئہکنوون خہفیہ د چاقی یہعقووب

یہعقووب وہہہ گۆتہ من عہیانی

یہعنی کو وہ خواریہ نہانی

رابن ب م را بچینہ کہنعان

ئہم جوملہ بکین ژ بووی ئیمان

(ئهلقصه) گه‌هانه نيشا كه‌نعان

ئهمما دكرن زياده ئه‌فغان

ته‌قري‌ر بكن ژ (ما جرا) يى

حفظا خوه بكن ژ قى به‌لايى

گورگ هاتنه مه‌عره‌ضا گريني

ئه‌ف ره‌نگه كرن ژ دل يه‌مينى]

سووند خوارن ئه‌وان ب ئسمى باري

نه‌ديه مه كورى ته قه‌ط تو جاري

لهو گۆشتى پيغهمبهر وره‌سوولان

حه‌رام كرى‌يه خودال گورگان ^(٨)

[(والله) قه‌سه‌م ئه‌فه موحه‌ققه‌ق

يوسف مه نه‌دى نه‌خواري موطله‌ق

عه‌هدا مه بتن ل به‌ر ده‌رى ته

گۆشتى نه‌خون ئه‌م د كشوهرى ته

فارغ گه‌رى‌يان ژ (ما جري) يى

(في الحال) گه‌هانه كه‌ره‌به‌لايى

(١) قورئانى نافي خودانى قى گۆتنى ب ئاشكه‌رايى نه‌گۆتى‌يه ، به‌لى د كئيبين

ته‌فسيرى دا هاتى‌يه كو ئه‌و يه‌هوودايه ، وهندهك ديبين : ئه‌و شعون بوو ،

وتهورات ديبوت : ئه‌و ره‌ئوبين بوو .

(٢) د دانه‌يا (ر) دال شوينا (گرتنا) په‌يشا (هشتنا) هاتى‌يه .

(۳) ئەف مالکە وەھەر سېز دە مالکین د دويف دا ژى د دانەيا (ر) دا نەھاتينە .

(۴) ئەفە ريوايەتا قورئانى يە ، وتەورات دييژت : يەعقوبى كورې خۆ يوسف

د دويف برايین خۆ دا ھنارت بيى ئەو ئى چەندى ژى بخوازان ، ئینا وان ئەو

گرت وھاقتینە د چالى دا !

(۵) د دانەيا (ر) دا ل شوينا (مەعرەضا زەوالى) پەيڤا (مەطلەعا ھالالى)

ھاتى يە .

(۶) سەرھاتى يا كۆمكرنا گورگان ل نك يەعقوبى وپسياركرنا وى ژ وان

د چو ريوايەتین دورست دا نەھاتى يە ، وتەفسيرزان دبیژن : يەعقوبى

ب ھندى زانى كورپن وى درەوى دكەن چونكى وى دیت كراسى

يوسفى ئەوى وان د خوینی قەدايى بى ساخلمە و ژ چو جهان قە نەھاتى يە

دراندن .

(۷) د دانەيا (ر) ئەف نيڤ مالکە ب ئى رەنگى يە : ئەو روھنى تە بر ژ وى

شەمالى .

(۸) ئەف مالکە ويا بەرى وى ژى د دانەيا (ر) دا نەھاتينە .

(٦)

دهر به بيانى

نخراچى مالک يووسف ژ چالى

وموفه رره جبوونا وى ب يووسف

[رږڙهك ب نه شاط و كامرانى

مالك مه شى يا ب كاروانى

ماتهم زده بوو و ته شنه حالى

ناگهه كو گه هايه قوربى چالى

عه بدهك وى هه بوو ب نامى بوشرا

پور پاك وله طيف و پور دلارا]^(١)

مالك وهه گوته (ذي كمال) ى

نائى تو دهرين ژ نيقي چالى

رابوو وهه رهنك ب فى مه نالى

دهلوى خوه گه هانده نيقي چالى

جبريل وه صصلى گه هايه يووسف

گوتى تو مه كه ل فر ته وه ققوف

تہ شبیہی مرؤقہ کی د خہلوی

روونہ وہہہ رہنگ د نیقی دہلوی

کہیفا وی فہبوو ب فی مہئالی

رابوو وہہہ رہنگ د نیقی چالی^(۲)

روونشت وہہہ رہنگ د نیقی دہلوی

ئہمما سہ ککنی ب عزز و عولوی

بوشرای ب فی رہنگی دہلویہ کیشا

ئہمما کو ملی وی پور دئیشا

دہلوی خوه دہرانی دی گرانه

وی دی کو مہہک د نیف نہانہ

شہوقا وی ددایہ ئاسمانی

ہہرچی بدیہ د چوو ژ جانی

ئہف موژدہ ئہوی گہانده مالک

مالک ژ جہی خوه بوویہ سالک

مالک فہ ککری د یووسفی پاک

تہ شبیہی قہمہر د ئہوجی ئہ فلاک

دونیا کیریہ ئہوی مونہوور

صہحرا کیریہ زیادہ ئہنور

قہط فہوتی نہ کر ل با خوه دانی

گویا کو دقیتی وی ہلانی^(۳)

پاکیزه کر و ژ خاک و غه بری
ر ابو و مه شیا ب ئالی مصری

- (۱) د ئایه تا (۱۹) دا ژ سووره تا یوسف هاتی یه : ﴿ وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَهُ قَالَ يَا بُشْرَى هَذَا غُلَامٌ وَأَسْرُوهُ بَضَاعَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴾ و هندهك ته فسیرزان ل وی باورینه کو (بوشرا) ناخی زهلامه کی ژ کاروانی یان بوو ، وهیزانی ئهف بۆچوونه هلبژارتی یه ، ویا دورست ئهوه بوشرا ل قیری رامانا مزگینی بی ددهت ، ئانکو : مزگینی ل ههوه بت ئهفه کورکه که خو ب سهتلا من فه گرتی ، نه کو ناخی مرؤفه کی یه .
- (۲) د دانه یا (ر) دا ئهف نیف مالکه ب فی رهنگی یه : ر ابو و ب فی رهنگی ئهوه ژ چالی .
- (۳) د دانه یا (ر) دا ل شوینا (دقیتی وی هلانی) په یفا (ده فینه یهك ده رانی) هاتی یه .

(۷)

دهر به یانی کپینا مالک یووسف ژ نخوانان
وشه قام لیخستنا عهبدی مالک ل یووسف

نخوان حهیرین ژ فی مه نالی
مه ماما دکرن نه ظه ل چالی

فهردهک ژ بران کو کر ته سه لالا^(۱)

وی دی کو نه هن د چالی ته صلا

هندی نه وی کر ندال ماهی

ظاهر قه نه بوو صه دا ژ چاهی

(فی الحال) کو گه هایه نالی نخوان

ته قریر کرن ژ ماهی کهنعان

وی گو کو مه کر قه وی ته سه لالا

یووسف مه نه دی د چالی ته صلا

رابوون وهه رهنگ ژ وی مه کانی

دهر حالی گه هانه کاروانی

ته فته ش کرن ژ ساره بانان

عه بدهک مه هه یه گه لی جوانان

ساکن نه دبوو نه کر قه راره

ئیرۆ وهههه کر ژ مه فراره

ته حقیق بکن ژ مه بزانی

ئه وهاتی به با وه ئهم دزانی

[ئهم دی نه عرهیهك ل وه هه لین

جهرگ وجه گهران ژ وه دهرینن]

ئهم دی وههه رهنگ ئهوی رههاکن

ئصافی بکن ئهوی نوماکن

مالک حه ییری ژ قی به لایی

ئه م ما که ته مه هدر وره جای

پاشی ئهوی گو ب عورف وعادته

به یعا وی بکن ل مه عینایهت

(القصة) د مه عرضا به های

مه قبول کرن ژ وی ره جای

بازار کرن ب نه قدی هندک

پاشی ب قی رهنگی دانه مالک

وان گو تو بیه ئه قی ب سورعته

حفظا وی بکن قهوی ب دققته

لهورا کو زیاده بی وه فایه

حفظی کو نه کی ل ته به لایه !

ئەف رەنگ ژ بران ئەوی کو زانی
رَابو وەهە رەنگ ژ وی مەکانی

[یووسف کرە راکبى سەمەندی

شەوقا وی گەهایە پروویی عەردی

زولفین د وی ژ مسکى ئەزفەر

دونیاتژی کر ژ عوود وەنەبەر

ئەو گولبەن و گولشەنا مەعانی

پەنەهان گەپى یا ژ کاروانى

ئەف رەنگە دکر رەجا و مەهدەر

ناگەھ کو گەهایە توربى مادەر (۲)

گافەك سەکنى ل سەر دو عاکر

هەندى کو تەضەررورع و ئەناکر

و هقتى گەپى یا دو عا ئجابەت

بارى وەهە کر د گەل عنايەت

مادەر کەتە مەحفە لا جەوابى

تەقیریر کر و ب قى خطابى

یووسف تو مەکە ژ بو خوە ئەفغان

بارى دکتەن ژ بو تە ئحسان

یەعنى تە دکت قەوی موکەررەم

شاهینى دکت ل تە موسەللەم

يووسف ڪو بهيستن ٺهڻ ٺاڻهت

تهٺڻير ڪر و د وي عبارته

يووسف ب جهمالِيءَ عالم ٺهنهه

مهخفي ڪو گههابوو توربيءَ ماهر

خهلقى وه دڪر ڙ بو وي تهخمين

يووسف رهڻيه نههن چو تهحسين

ٺهڻ رهنگه خهبر گههايه مالك

تهخمين دڪر ٺهوي (ڪڏڪ)

مالك حهيري ڙ ويءَ جهوابي

هندي ڪهته دهرد وٺنقلابي

چهندهڪ ڙ ٺهمين وههمنشينان

تهعين ڪري وهڪي حهزينان

هندي دڪرن ڙ بو وي تهفتيش

هندي دڪرن زياده ٺهنديش]

وان دي ب مثاليءَ ماهي ٺهنهه

وهرهاتنه ٺهوب توربه ماهر

مالك وي ههبوو سياه ڦولهڪ

مهركه ب صفت و مثاليءَ غولهڪ

بهدخواه وخهرا ب وپور ستهمڪار

بهدفعل ورهزيل وپور زيانڪار

ٺه وڙي وهه رهنگ د گهل ٺه مينان

حاضر وهه بوون وهكي حزينان

پور حيل وچهپ وزياده مه عيووب

حينا كو گه هايه يووسفي خووب

ره حمهك قه نه كر شه قام ليڊا

گويآ نه شه قام سهام ليڊا

يووسف كو دكر فه غان وزارى

ٺه ماما وهه رهنگ ب ٺه مري باري

عهورهك قهوى بوو ژ (قدرة الله)

باران رڙي يا ژ (رحمة الله)

سيلاب ژ چيآيي ٺستلا كر

حه يوان ب في رهنگي وي فه ناكر

مالك فه ككري د في مه نالي

ٺايا كي يه باعشي فعالي

زوو ته وبه بكن ژ بو ٺيلاهي

سيلابه كو بي ل مه گوماهي

قولي نه كري ژ وي چو ٺنكار

ٺهف رهنگه كري ژ بو وي ٺقرار

وه قتي كو ره في ژ با ته يووسف

هندي كو ته كر قهوى ته ٺه سسوف

ئەز چوومە گەھامە وی نگاری
من دی وهه رهنگ ل بهر مهزاري

روو شوبههتي موهره كي موجهللا
مهغبر كربوو ب زيړ موطللا (۳)

يهعني ژ سرۆشكي هيستري پاك
مهقبر كربوو زياده غهمناك

من زوو وهه رهنگ شهقام ليډا
ئەفغان دكر ئهوي هويدا

پاشي ئهوي كر دوعا ژ باري
سيلاب ل مه وەر دبوو ديارى

مالك وهه گۆته وي سياهي
رابه تو هه ره ل ئالى ماهي

دهست بوۆسه بکه تو وي ئەمانهت
لهورا کو هه يه ئهوي کهرامهت

زارى تو بکه د گهل ره جايى
بهلكي بکه تن ل مه دوعايى

شايهت ببتن ژ بوۆ مه رهحمهت
بهلكي بچتن ژ سهر مه ظهلمهت

باوهر وهه كر ئهوي ژ مالك
سورعهت وي كر وزياده چاپك

دهست بۆسه كر و ژ وى رجاكر
نهعتى وى كر و ل وى نهناكر

يووسف كو كرى ژ بۆ دوعايه
تارى دى هلات و بوو جلايه

مالك كو مەشى وهاته بالى
دهست بۆسه كر و د وى مه جالى

ئەمما ب طهريقى عوذره خواهي
ئەف رهنگه دكر ب وى موباهي

گۆتى تو عەزىزى مهه لقائى
(من بعد) ژ بۆ مه ره نومائى

عوذرى مه بكه ژ مه تو مه قبول
ته حصيلى بكه ژ مه تو مه ئموول (٤)

(١) ل دويق ريوايه تا تهوراتى ئەف (فەردە) ره ئۆبين بوو ، و دبېژن : مه خسه دا
وى ئەو بوو يووسفى ژ چالى رزگار بكهت .

(٢) ئەف سه رهاتى يه ژى د چو ژ يده رين باهر پيكرى دا مه نه ديتى يه ،
و ژ ظاهرى نايه تا (٩٩) ژ سووره تا (يوسف) : ﴿ فلما دخلوا على
يووسف آوى إليه أبويه ﴾ ناشكه را دبت كو ده يكا يووسفى حه تا دويماهى يا
سه رهاتى يى يا زيندى بوو دهمى فى سه رهاتى يى رويداي .

(٣) د ده مهنه نا ده سنقيسى دا هاتى يه كو د هنده ك دانه يان دا ل شوينا (مه غبه ر)
په يقا (مه قبه ر) هاتى يه ، و د دانه يا (ر) ژى دا مه قبه ر هاتى يه .

(۴) ئەف سەرھاتی یە د چو ژئدەرین باوهری دا مه نه دیتی یه ، وئەو ب بهر فرەھی
د فەهینۆکا (یوسف وزولەینخا) بی دا ئەوا بو فر دەوسی دئیتە پال شەدان
هاتی یه (برینە : یوسف وزلینخا بپ ۱۱۲-۱۱۷) .

(۸)

دەر به حشّی سوار بوونا یووسف د گمل کاروان
وته خه للوفا مالک دەر خواب و گه هاندنا و س ب کاروان

مالک ب قی رهنگی نهو سوار کر
نه ماما کوژ بو وی پور نه نا کر
ر ابو و وهه رهنگ مسافرانه
وی ژی بره شه هری کافرانه
[خه لقی د ولایه تی ته مامی
عازم گه ری یان ب خاص و عامی
نه ماما کوژ شه هنشین و نه یوان
ر ابو نه گه هانه ماهی کنعان
وان گو : کیه خالقی ته جانا
یووسف وهه گو : خودایی دانا
خه لقا مه کره ژ قه طره یه ک تاب
ره حمان وره حیم وره بیی نه رباب

قه ییوم وقه دیم و (عالم الغیب)

وه ههاب و که ریم و (ساتر العیب)

هوون ژى ب خولووص وصدق وئيمان
 تهصديق بكن ببن موسلمان
 (القصة) جهمىعى جومله كافر
 تهصديق كرن ب قهلبى فاطر
 حاصل گهړىيان همى موسلمان
 ئقرار كرن ب رهبى سوبحان
 مالك ژ وى شههري چوويه شههري
 چيتر ژ ولايه تي د دههري
 شاهى كو هه بوو د وى وهلاتى
 فارغ گهړى يا ژ ئنبساطى
 گافهك كه ته مه فره شاهه نامى
 مه سدوود كر ودهرى پهيامى
 وى دى كو د خه ونى يهك ژ هاتف
 ته شبيهى برووسك وبه رقى خاطر
 ئهف رهنگه كرى ل وى ته سه للا
 ئيمان تو وه رين ب ره بى ئه علا
 وى هاتى يه بو ته خواهش سه عادهت
 هم نوور و كه رامهت وشه رافهت
 ئه و نوور ژ نه سلى ئيبراهيمه
 پيغهمبهره ئه و قه وى حه ليمه

رَابَه تَو هَه پَه نَه وِي وَه رِينَه

نَكْرَام بَكَه ژ بَو خَوَه بِينَه]

زَنَهَار تَو نَه بِي ل وِي مَوغَايِر

نَه مَمَا تَو بَكِي ل خَوَه مَو سَا فِر

(فِي الْحَال) گَه رِيَا ژ خَوَا بِي بِي دَار

بَو وِ عَا قِل وَه وَ شَمَه نَد وَه شِيَار

رَا بَو وِ فَه كَكِرِي وَرَو وِ گَو زَارَان

نَه فِ رَه نَ گَه د جَانِب وَ كَنَارَان

وِي دِي كُو عَه ظِي م وَ كَار وَا نَه ك

تَه شَرِي فِ دَك ت ب خَانَه دَانَه ك

رَا بَو وِ وَه هَه رَه نَ گ ل خَان وَ مَانِي

(فِي الْحَال) گَه هَا يَه كَار وَانِي

پَا شِي نَه وِي دِي كُو مَا هِي كَه نَعَان

سَا كَن بَو وِي هَه نَه وِ د نِي قِي كَه رَوَان

پَو رَسَه ك كَرِي يَه ژ سَارَه بَانَان

سَه رَوَه ر وَه كِيَه گَه لِي جَوَانَان ؟

وَان گَو كُو نَه قَه ژ بَو مَه مَه سَه رَوَه ر

نَه وِ قَا فِلَه كَر نَه وِي مَو نَه وَوَه ر

نَه مَمَا كُو خَو دَانِي حَالِي گَه رَدَان

فَه رَدَه ك ژ مَه لَائِكِي د عَه وِرَان (1)

تہ عین کر وچوونہ پیشی یوسف
تہ رہنگہ دکر د گہل تہ وہ ققوف

دائم کو دکر ژ بو وی حورمہت
ہندی کو دکر ژ بو وی خدمت

(۱) د دانہ یا (ر) دال شوینا (عہوران) پدیقا (عہردان) ہاتی یہ .

(۹)

**دەر ضیافه تا کو شاه چیکر ژ بو یوسف
نه خوار و بوت پیقه کر ب ته وحیده خودان**

نهم به حشی بکن ژ شاهي مه زبور
عاشق گه ری یه ل ماهي مه ذکور

(في الحال) نهوی د گه ل خوه راکر

ئینا ل ده ری خوه وی په یاکر

حاضر نهوی کر ژ بو وی نعمه ت

ئه ف ره نگه کره زیاده عززه ت

ئینا و گه هایه پیشی یوسف

گو تی : تو ب خوه نه کی ته نه سسوف

یوسف قه نه کر ژ وی ته ناول

قه ط مه یلی نه کر نه بوویه مائل

وی گو وه هه ره نگ ژ نانی کافر

مه یلام نه هن دکم ته نافر

له ورا کو حه رام وپور خه رابه

طاقه ت م نه هن بدم جه وابه

هدتتا وه كو هوون نه بن موسلمان

ئهز نابمه ئاكيلى چو لوقمان

شاهى كو بهيستي ئهف جهوابه

ئهف رهنگه كره ئهوى خطابه

گوٽى : مه ههيه زياده لاتهك

بى مثله نههن د ههر وه لاتهك

دا بچنه ده مى ل ئالى لاتي

پورسهك بكنه ژ وى مهناتى

حاصل كو گه هانه ئالى لاتي

يووسف فه كرى ل بى صفاتى

يووسف كو دكر ل وى ندايهك

ظاهر گه رپا ژ وى صه دايهك

ئه ماما كو ژ مو عجزاتى يووسف

لاتى قه نه كر ل وى ته وه ققوف

لاتى كو د مه عره ضا په يامى

ته قرير كره ب فى كه لامى

بارى يه كه بى شهريك ويه كتنا

ئهو واحده بى نه ظير وهه متنا

ئه م كينه كو خهل ب مه په رستن (1)

شه رمه نده نه ئه م قه وى دمه ستن

هه رچى كو بىء كو ئهف خو ه دينه

ئهو كافر ه موشركىء د دينه

[هه ر چى كو ببئزت ئهف خو دينه

ئهو كافر و موشركىء د بهرئنه]

هه رچى كرى به فهلهك موزه بيهن

ئهف رهنگه كره زه مين موعه بيهن

حهققا كو خودا ئهوه (بلا ريب)

عهلام وعهليم و (عالم الغيب)

[رهحمان ورهحيمه (لا يزال) ه

وهههاب وكهريم و (ذو الجلال) ه

شاهى كو بهيستن ئهف مهعانى

ئيمان ب خودىء ئهوى كو ئانى

پاشى كوژ نوو طهعامهك ئانى

ئاماده كرو ب قهلب وجانى

ئينانه ب پيشى ماهىء كهنعان

تهعظيم كرو ب عزز وعنوان

ماهى كو دخوار كهرهك ژ نانى

نان زيءه دبوو د نيئقى خانى

ئهمما كوژ وى ب عزز وخواهى

يووسف مهشىء يا مثالىء ماهى

رابوو وهه رهنگ ژ طرفی سیلی
 دهر حال گه هایه نیقی نیلی
 گافهك سه کنی د نیف ئافی
 شهوقا وی ددا مثالی تافی
 یهك پهرده ژ قودره تا ئیلاهی
 (فی الحال) سه کنی ل سهر وی ماهی
 ئەمما کو خودایی (عز شانه)
 یهك ماهی کر و ژ بو عه یانه
 ماهی سه کنی د گهل خه بهر دا
 ته قریر کو کر ئه وی هویدا
 گۆتی : وهله دهك نههن مه ئەصلا
 هیقی تو بکه ژ ره بی ئەعلا
 ئحسان بکتن ل مه طفالهك
 ئیدی نهبتن ل مه مه لالهك
 ئەو غونچه بی رهوضه یا حه قیقهت
 ئەو گولبه نی گولشه نا نوبوو هت
 رابوو وهه رهنگ ئه وی دوعا کر
 خه للاقی مورادا وی ئەدا کر
 ئەمما د فی حالی دا نهانی
 جبریلی ژ بو وی حوله ئانی]

جبریل وهه گۆته (ذي جمال) ی

ئەى مەنبەعی مەعدەنا كەمالی

پۆشیدە بکە ئەقان لباسان

هەر شۆلی ببت ژ بۆ ته ئاسان

جبریل وهه کر ل وی تهسللا

عهودەت کر وچوو مەقامی ئەعلا

یووسف خەمملی زیاده چالاک

ژ ئستەبرەق و سوندسی شەرەفناک

ئەف رەنگە کری ئەوی خەرامان

عالم ب فی رەنگی لی عەجەب مان

مالک فەکری جلی نادار

یووسف ل خوه کر ژ نهوعی فاخر

بۆ مان وموحەییەری جەمالی

پورسی وهه رەنگ ژ وی کەمالی : (۳)

کی دایه ته ئەف جلی وهه پاک

عالم ب ته گەریایه شەرەفناک

یووسف وهه گۆ : جەنابی باری

ئەف رەنگە ژ بۆم کر دیاری (۴)

(۱) خەل : کورتکرنا پەیفقا (خەلک) ه .

- (۲) ئەف سەرھاتی یا د قی نافرپی ژی دا هاتی د چو ژندهرین باوهرپیگری دا مه نه دیتی یه ، و د (یوسف وزلیخا) یا فردهوسی دا ب به رفره هی هاتی یه .
- (۳) د دانه یا (ر) دال شوینا (مان) په یفا (مات) هاتی یه ، و ل شوینا (وی) که مالی (په یفا (ذی که مالی) هاتی یه .
- (۴) د دانه یا (ر) دال شوینا (باری) په یفا (رهحمان) هاتی یه ، و ل شوینا (دیاری) په یفا (ئحسان) هاتی یه .

(۱۰)

دەر هاتنا یووسف

وصالا وی شههری مصری و بازار کرنا وی

و حوضوورا نههلی مصری دەر بازارن

ئەم بەحشی بکن ژ ماهی کهنعان

سەر حهلقهئی جومله میر و سولطان

وهقتی کو گههیه شههری مصری

بهیعا وی کهته مهقامی فخری

مصری ژ جهی خواه بوونه سالک

عازم گهریان گههانه مالک

یووسف کهته ساحیا دهلالان

فهردهک قه نهما ژ پیر وکالان

ئهو بوونه بکر چه می ل یوسف

ئهما چهیرین ژ عشقی یوسف

پیرهك وهه رهنگ د وی زهمانی
بهنكهك ژ دهزی ئهوی هلائی

ئهو ژی وهه رهنگ د وی زهمانی
فهردهك قه نهبوو ژ بو وی مانی^(۱)

وی گو: مه نههن ژ زیپر وقومماش
گهر چی کو ژ بو مه بهیع بوو حاش

ئهم ژی وهه رهنگ د سلکی بازار
قانع ببته ب حوسنی دیدار
ههر موشتهری یهك د گهل رهجایی
ئهو هاتنه مهعرهضا بهایی

هندی ب قهدهر ب ثقلهتا وی
هندی ب قهدهر گرانیا وی
مهجوود کرن ئهوان جهواهر
مهعدوود کرن ئهوان گهواهر

ئینانه ژ بو بهایی یوسف
ئهصلا نه کرن ئهوان تهئهسوف
مالك قه نه کر قهبولی بازار
مهئووس گهریان حمی خه ریدار

ئهو مانه د مههدهر ورجایی
طاقهت نه کرن بدن بهایی

بوو غولغولهيهك د قى مهئالى

بوو دهغدهغيهك د قى سئالى

(۱) د دانهيا (ر) دال شويئا (دوى زهمانى) پهيئا (بوويه مانع) هاتىيه ،

ول شويئا (مانى) پهيئا (مانع) هاتىيه .

دەر به یانی د وخته رن بازارن وهاتنا ون ژ بو کپنا ون

قیزهک وه هه بوو د وی زه مانی

مه حبووی زه مان ونو کته دانی

ئه ماما کو زیاده خووب وزیبا

هندی کو هه بوو قوماشی دیبا

هندی کو هه بوون نه وی جهواهر

هندی کو هه بوون نه وی نه وادر

ئه و بازغه بوو ب نام ونیشان

حووری صفهت ومثالی غلمان

مه سلوول ژ نه سلی عادیان بوو^(۱)

ئه و مالکی مال وجاریان بوو

[واقف گه ری یا ژ حالی یوسف

ئیدی قه نه کر نه وی ته وه ققوف

سه د باری تژی ژ له عل ومه رجان

ئه ماما دکری نه وی د دورجان

ئینان و گه هایه ماهی که نعان

ئه ماما دکر زیاده نه فغان

بورقوع کو ژ سہر سہری ہلانی

بوو عاشقی وی ب قلب وجانی

گویا گہری یا جونون وشہیدا

گافہك سہ ککنی د گہل خہ بہر دا

ہندی کہتہ مہعرہضا ثنائیؑ

پاشی وہہہ کر ژ وی رہجائیؑ

من ہیثی ہدیہ ل من عہیان کی

مہستور نہ کی ل من بہیان کی

کیؑ دایہ ژ بوؑ تہ چہ شمیؑ شہہلا

کیؑ دایہ ژ بوؑ تہ حوسنیؑ ئەعلا

کیؑ دایہ ژ بوؑ تہ بہژن وبالا

[کیؑ دایہ ژ بوؑ تہ سہرویؑ بالا]

یووسف کو بہیستی ئەف دہقائق

ئہو ژی کہتہ مہعرہضا حہقائق

ئہو گولبہنیؑ روضہیا جنانیؑ

ئہف رہنگہ دگوتہ نوکتہدانیؑ

ئہو حوسنیؑ پەسنده (عالم الغیب)

ئحسان وہہہ کر ل من (بلا ریب)

ہندی ژ موئہننہٹ وموذہ ککەر

ہندی کو ژ صوورہتیؑ موکہررہر

مهوجوود كرى ب قودرهتا خوه

ئاماده كرى ب رهئفهتا خوه

ئهو واحد ووهتر وبى زهواله

قهيووم وقهديم و (لا يزال) ه

ئيمان تو وهرين ب رهبىءعلى

لهورا تو زياده (ذي جمال) ى

قىزىءكو بهيستن ئهو شه مائل

ئهمما كريا زياده مائل

(في الحال) تلى يا خوه وى هالانى

(أشهد) ب خودىءئهوئىءكو ئانى

مالىءخوه ئهوئىءحه مى فدىءكر

پاشىءكو ئهوئىءمه قامهءك چيكر

روونشت وهه رهنگ د وى مهقامى

فارغ گهريءا ژ خاص وعامى

حفظا خوه دكر ژ هه ر مهناهى

طاعهءت وههه كر ژ بو ئيلاهى

ظهننى تو نهبىءكو جان به لاش دا

حاصل گهريءيا موراد و جان دا

(۱) د دانهيا (ر) دال شوينا (مهسلوول) پهيقا (مهنسول) هاتى به .

دەر به یاننځ وه صفنځ جه مال زوله یخا قیزا طهیمووس

شاههك دی هه بوو ب نامځ طهیمووس

دی عزز وعه لاء وپور ب نامووس

ئهف رهنگه د مه جلسا جه فائځ

ئه ماما کو ب رهئفه تا هه مائځ

هندی کو هه بوو ئه وی لوئالی

صاحب که ره م و زیاده عالی

قیزهك هه بوو وی زیاده زیبا

ناقځ وی کچځ ب خوه زوله یخا (۱)

مه حبووبه د نیف زه مان وده ره

بهلکی ب مثل پهری وحووره

رؤژی قه نه دیتبوو سی یا وی

ماه ژی نه گه هشتبوو ری یا وی (۲)

وهك شه مس وقه مهر مونیری عالهم

خاکی نه سه ب و ژ نه سلځ ئاده م

قه ددا وی ژ ره حمهت ئافه ریده

حوسنا وی ژ جه نهت سه رگه شیده

تهدريس كربوو فهلهك جهمالش

تهلقين كربوو فهلهك كهمالش

زولفي د وي دامي هوشه مهندان

شايهسته دبوون ب قهيد وبهندان

جهمعا فهله كي ژ بو وي ته حسين

بورجا قه ميري ژ بو وي ته زين

چه شمي كو مثالي نافتابه

قهوس وقوزه حي ل سهر مهتابه

بالين كربوونه جه عد وسونبول

بوستو كربوونه خورمه ئي گول

ني رگز كربوو ژ سورمه ئي ناز

بسكان كربوونه تيري نه نداز^(۳)

خه ددي كو مثال رووي سو رگول

فهرياد دكر ژ بو وي بولبول

غونچه دهه ن ودوره نكاران

سينه صه دهف ومه مك هناران

سهر تاب قه دهه م مثالي موويهك

رهونه ق هه ددان ژ به رقي سوويهك

ته زين خوه دكر ب خه مل وديبا

وه رگرتي هه رڤو جلي دزيبا

[تہ علیق دکر ب گۆش قورطمہ

تہ دگۆ کو کہواکبیّ موصہممہم

حوسنا ویّ ژ عالہما بہشہر دوور

دوردانہ ژ بوّ خوہ کریہ مہستوور

صوورہت تہ دگۆ مثالیّ سوّرگول

ہہر کہس بدیا دبویہ دلکول

گیسوّ ژ خوہ را دکر نہ زنجیر

پابہندہ دکر ژ بوّ خوہ ئیسیر

سونبول کربووب زیّر موجہللا

بہردانہ ل سہر گولیّ موجہللا

گاقا کو دچوو د نیّقی شہہران

تہ دگۆ گولہ کہ د نیّقی خاران

رہفتار کہبک مثالیّ خورشید

عین تہ دگۆ ژ جامیّ جہمشید

لہعل کو مثالیّ قہند وشہ ککہر

دونیا کربوون ئہوان سہراسہر

تہ دگۆ کو عہرووسیّ دہہریّ رہوشہن

غہبغہب کربوونہ باغیّ گولشہن

کہو کہب کربوو ژ بوّ خوہ قہندیل

طاووس کربوو ژ بوّ خوہ تہبدیل

گاڦا ڪوڙ مهسڪهني دچوو دهر
 دونيا ڪرڻو ڙ مسڪ وعنهبر
 ههردهم ڪو دگوتن نهى زولهيخا
 زنده دڪر ومري موحهيا
 ههردهم ب حهنهء ورهنگ وغازه
 رڙڙان وشهبان ب لهعب وبازه
 روونشتي دنيف سهرايىءِ عالي
 حوورى صفت ومهلهك مثالي
 تهزين خواه دڪر ب زيڙى زيهر
 تعطير خواه دڪر ب مسڪ وعنهبر
 گؤيا قهمره دبوو موههيا
 چهندهك ڙ كهواكبيءِ ثورهيا⁽⁴⁾
 مهجلس ڪرڻو ڙ بو (خواه) تهزين
 [بالجمله (ددانه ههڦدو ته حسين)
 ههرچهنده ڪو پهري ونازهين بوو⁽⁵⁾
 چهرخا فهلهكىءِ ڙ ويءِ ب ڪين بوو
 غافل وهه رهنگ ڙ چهرخىءِ گهردوون
 نهو ظالمه بيءِ نهان ومهزوون
 نهى چهرخىءِ چرپا تو بيءِ وهفائى
 ڪارىءِ ته ب عاشقان جهفائى

[ئه‌ی چه‌رخى نهن ژ بو ته ئقرار

كارى ته ب عاشقان گرفتار]

مه‌صووم وه‌زار حوورى زاده

عاشق ته کرو ب بادی داده

گول نامى ژ ره‌وشه‌نا جه‌هانی^(٦)

سه‌ودا ته كره د نيقي عامى

وه‌لاهى نهن ژ ته قه‌راره‌ك

به‌لكى ب ئراده‌تا موباره‌ك

[وه‌لاهى نهن ژ بو ته ئقرار

مه‌عشوق كرم بزبان ب ئسرار]

دورا فه‌له‌كى وه‌هايه بى داد

ته‌ضيع دكى ژ بو خوه ئيجاد^(٧)

ظولما ته فه‌له‌ك ب داغ وده‌رده

كه‌س نينه كو مه‌ره‌مه‌ى ب سه‌رده

ئه‌و شه‌مه‌سه ژ مه‌طله‌عا كه‌مالى

دووره ژ غه‌مان وعشق خالى

(١) هه‌ر چه‌نده قورئانى و ته‌وراتى ژى سه‌ره‌اتى يا يووسفى د گه‌ل قى ژنى

قه‌گيرايه ، به‌لى نه قورئانى ونه ته‌وراتى ناقى (زوله‌يخا) ل سهر نه‌دانايه ،

قورئان ب تنى ئيشاره‌تى دده‌ته هندی كو نه‌و ژنا (عه‌زىزى) مصرى بوو ،

ئه‌و كه‌سى دووى بوو د ده‌وله‌تى دا پشتى مه‌لكى ، و ته‌ورات دييژت : نه‌و

- ژنا فوطيفارى بوو كو سهروكى زيړه فان وئيلچي يئن فيرعه ونى بوو ،
 وته فسيزانين قورنائى د بيژن : ناقى فى ژنى (راعيل) بوو ، وزوله يخا ناسناقى
 وى بوو ، ودبيژن : نهو برازايا مهلكى ب خو بوو .
- (۲) د فهورزا دانهيا (ر) دا نهف نيډ مالكه ب فى رهنكي به : (مهه ژى نهدي
 بوو ل خووبى يا وى) .
- (۳) د دانهيا (ر) دال شوينا (بسكان) په يقا (موژگان) هاتى به .
- (۴) د ژيدهرى دا (د سړه يا) هاتى به ، و ب هزرا من نهوا من داناي
 دورستتره .
- (۵) د دانهيا (ر) دا نهف نيډ ريزكه ب فى رهنكي به : (ههر چ كو بيژت
 نازهنين بوو) .
- (۶) د دانهيا (ر) دال شوينا (گول نامى) په يقا (يدك له معه) هاتى به .
- (۷) د دهه مهنا ده سنقيسى دا هاتى به : (في نسخه : ته ضييع دكر) ل شوينا
 ته ضييع دكى .

در بیان خواب دیدن زلیخا یوسف در نوبه اول

ته عریفی بکن ب ره مز وئیمما

ئخباری بکن ژ بو زوله یخا

وه قتی کو گه هشتبوو که مالی

ته دگو گوله که د نیقی سالی^(۱)

هه رژی دبوو ل گهشت وراغان

ته دگو گوله که د نیقی باغان

هیشین بوویه نهو د باغی رضوان^(۲)

نهو حووری یه وی ژ بورجی که یوان

هنگی کو بیژن نازهنین بوو

دورا فهله کی ژ وی ب کین بوو

شیرین شه کهر و ب ناز و پهره هر

سه ر تا ب قهدهم ب مسک وعه نهر

چه شمی وی مثالی نووری نه خصه ر

قهوسی د قهزه ح ل سه ر به رابه ر

خه ددیٰ کو مثالیٰ قور صیٰ خورشید
 خالیٰ کول سهر ژ جامیٰ جه مشید
 فه ممیٰ کو ژ غونچه یا گولان بوو
 ده رمان وده وائیٰ دلکولان بوو
 سنگیٰ ویٰ مثالیٰ دورر وزه مرووت
 مه ستور کر بوون ب له عل ویا قووت
 گهردهن ته دگوتیٰ پشتیٰ ماهی
 (بالجمله) ژ قودره تا ئیلاهی
 ئاخر فه له که ب کین و که ربه
 عالم ههمیٰ بوون ژ ویٰ ب دهر به
 ژیرا فه له کیٰ نه هن وه فایه
 (بالجمله) دبن ژ ویٰ جه فایه
 فه خریٰ تو بکه فه له ک کو یاره
 مه حزوون تو مه به کو بیٰ قه راره
 غافل وهه رهنگ ژ چه رخیٰ نه خضهر
 چه شمیٰ ویٰ دبوون زیاده ئه نوه
 ئی قاره کیٰ ئه و که ته مه نامیٰ
 فارغ گهر په ژ ههر په یامیٰ
 شهب بوویه چو صوبحیٰ زهنده گانی
 ته شبیهیٰ برووسکیٰ ئاسمانیٰ

چاخى ٚ نهو زهليخه ليٚف شه كهر تاب
 وي ٚ چه هٚقى ٚ شرين كه ته شه كهر خواب
 نه ومى ٚ كو ژ نووقه ئستلا كر
 خوابى ٚ كو ژ نووقه ئمتحان كر
 چه شمى ٚ وي ٚ ب خواب وقه لى ٚ هشيار
 ناگاه وي ٚ ددى ژ پيشقه دلدار
 رازايه د نيٚف قوماشى ٚ ديبا
 سهر دانيه سهر بساطى ٚ كه مخا
 ناگه ه ٚهوى ٚ دى د بورجى ٚ كه يوان
 ته سكينه ژ پيشقه ماهى ٚ كه نعان

-
- (١) ژ فه (مبهٚئى) ب تنى ٚ مالكا ئيكي ٚ دانه يا (ر) دا هاتى به ، و ل فيرى ٚ
 هندهك پيش وپاشى د ناقبه را ده سنقيسا مه ودانه يا (ر) دا ههيه .
 (٢) مه خسه د ب (باغى ٚ رضوان) به حه شته ، چونكى (رضوان) وه كى د چند
 حه ديسه كين دورست دا هاتى ناقى ٚ ده رگه هٚقانى ٚ به حه شتى به .

(۱۴)

دەر به بیانن عاشقبوونا زوله یخا
وشیره تکرنا دایا وئی

جاری حهسیان ب قئی مه ئالی

(بالجمله) د حیرهت ومه لالی^(۱)

وان گۆتنه هه ف ب حیله سازی

دا ئهم ب طه ربقی عشقه بازی

پورسی ئهم بکن ژ قئی به لائی

تهفتیشی بکن ژ بو دهوائی

مه جنوون بوویه ئهو ب مثلی دیوان

قه ط مومکنه ئهو بیته ده رمان

لوقمان ب خوه بیته سهر برینی

دهرمان قه دبوو ژ بو ئه قینی

عاشق بوویه ئهو ژ غائبانه

دهرمان ودهوا ژ بو چرانه

هشیار دبوو وه کس نه دیده

شایه د کو بلا ژ خورره سیده

مهفتووح ڪرن دهريٰ خه يالان

عاجز ڪو ڪرن ب قيل وقالان

سهرمائهئي مه همي خه يالن

ته دبیر ودهواء همي به طالن

ئاخر ڪو نه بوو ژ بو وي ته دبیر

وان گو ڪو حه واله ڪن ب ته قدیر

داينه ڪي وي هه بوو عه جه بڪار

ئبليس ژ هممه تا وي بيزار

داي فڪري پهری حه زينه

گوئي: تو چرا دبي حه زينه؟

ئيرو تو ژ ڪي قهوي حه زيني

شايد ب ته ره هديه نه فيني

بگرم ته هه بن هه زاري عاشق

لائق ته نه هن ببی موافق

جارهك تو ببیژه من عه يانی

مه خفي تو مه ڪه هه چي دزانی

ڪانی ته ڪي به د دل نهانی

ته فتیشی بکم د قی مه ڪانی

لهورا ڪو دڪم ژ ته سوئاله

ته قریر تو بڪي ژ بو م حاله

سهد جاری قهسهه ب بوت ولاتان

ئهز دى بگرم د ههر وه لاتان

عيسا ب خوه بى ل ئاسمانى (۲)

حاضر بكم ئهز د قى مه كانى

خاصما كوژ جسمى ناده مى به

شايهه د كوژ جنن ويان په رى به

وى بگرم كو جن ل كوھى قافه

ههر چى كو دبىژم بى خلافه

بىژم كول ئاسمان فرشته

ئهو نووره ژ قودسيان سورشته

ته سخيرى دوغان ئهزى بخوينم

شايهه د كوژ ئاسمانى بينم

حاصل كو نه بوو ژ راستى راه

بىژم ژ ته ره ببه تو ناگاه

مه قصوودى ژ كونجى ناپه ديده

دهست بهسته كرن ژ بو كليده

مورغى كو نههن ژ وى نشانه

عنه قايه بلنده ئاشيانه (۳)

خوهش عهيشه شرين وته لخي كامى

عاشق بگرم ژ دهستى نامى

دهردی کوب دائی ئەشکهرا کر (٤)

تەقریرەکی (بو العجب) نوما کر

گەر چی ب تە ببتە ژ دەوری کامش

شیرینی دبه ئەو ژ ی ب نامش

ئەو نەقشی ژ خەونی هەر خەیاڵەك

سەعیای تو دکی ژ وی مەحالیەك

شەب تا سەحەری دکر ب زاری

نیرگز کربوونە خوین دباری

سەرا خوە ل کەس نەکی دیاری

ئاگاہی نەبوو ب وی تو جاری

رۆژان وشەبان نە خواب ونە خوار

گول سورخی نەمو چو لالەئی زار

قەط مومکنە گول ببت د باغی

خالی ببتن ژ نەوعی داغی

ئەز لالەئی خۆد نقابی بوکشاد

چەشمی ب خومار و خواب بەکشاد

خورشید ژ مەطلەعی جودا کر

شەوقا نەظەرە خوە لی نەوا کر

چی کر ژ خوە رە ئەوی بوھانە

ئەصلا قە نەدی ژ وی نشانە

رَابُوو فِکْرِی ل چار کهناران
هیستر دوه ران مثالی باران

غونچه دهن و ب دل وه کی خوز
یهک نهم نه ددا ژ وان ب پیروز
هر دم کو دکر ئه وی حکایه ت
مه خفی دکر و ژ وی شکایه ت

نایا ته چ مه صلحه ت ب من دی
پابه نده کرم د قهید و بهندی
غم خوه دگری ئه وی شه که رخنه ند
جهرگی خوه دکر دوسه د گری و بهند

سه ر صوبه یی کو رۆژ دبوو دیاری
هیستر دوه ره (علی التوالی)
روونشت وهه رهنگ د نیف سهرائی
مه یلا وی هه بوو ل په نجه رائی

عشقی کربوو وسان گرفتار
شایه د کو ببینه رووی دلدار
عنانی د دل ژ دهست ره با بوو
هر چاکه بوهد با دلروبا بوو

زبانش ب ئه مری قانه دهرمان
داغی ب دل سه د سه دایا زبان

زیږا کو سوخه ن ب یاری گۆیه د

ئاخر کو موراد ژ یاری جوویه د

سه د جاری روحه ش ب لیقی نامه د

روژه ش ژ جه فا ب له یلی نامه د

شهبازی تو کاری عشقبازان

شهباز ته بو نه وائی رازان

ئه ز جان ناله ونه غمه ئی به رداشت

ب زیر وز بهر فغانی به رداشت

مه جنوون ته کرم بز ان ب دیده

سه ودا ته کرم ژ خو به دیده

پورسی دکم نه ز ته کو ئه ی شاه

غافل تو نه بی ژ بو خو ناگاه

ناقئ ته چیه ل من عه یان که

ئسمئ ته چیه ل من به یان که

ئاخر ته نه گو ژ بو مه نامی

شایه د کو بیژی من مه قامی

(والله) قه سه م ب قئ ئه قینی

شایه سته دبی ل پروو زه مینی

جاره ک بدیا من وی عه یانی

حه یران بکره ژ بو وی جانی

قهلبیّ مه نه کر ژ بو وی ته مکین
 شایه د بکره قه رار وته سکین
 گهر شاهي (تُری) ناخر چ نامه ست
 گهر ماهي (تُری) مه نزل کودامه ست
 قه ط کهس نه بتن چو من گرفتار
 جاره ک بدیا من نه و په ریدار
 ئابیّ برژین مه را ب ئاته ش
 چون ئاگریّ مه گهرم و ئو سه رگه ش
 جه ورا کو ته کر ل من خه رابه
 رحمیّ تو بکی ل من سه وابه

- (۱) ئەف نافرې وههردو نافرېن د دويف دا ژى د دانديا (ر) دا نههاتينه .
- (۲) دقیت نهئته ژبیرکرن کو فیّ سه رهاتی یی بهری بوونا عیسایی - سلاف لیّ بن - ب نیزیکی دو هزار سالان رویدابوو ، قیجا چاوا داینه دی بیژته زوله یخایی : نه گهر نهو عیسا بت دی بو ته ژ عهسمانی ئینمه خوار !
- (۳) د دهسقیسیّ دا (ئاشیانه) هاتی یه ، ودبت یا دورست (ئانایه) بت ، بهلیّ ژ بهر قافی یی گوهارت بت .
- (۴) د دهه مه نا دهسقیسیّ دا ئاشکه را کری یه کول شوینا (دوردی کو ب دائی) د دانده کیّ دا : (دینه کول دائی) هاتی یه .

(دهر به بیان خواب دیدن یووسف نهوبهت دوم)
وسونالکرنا وی ژ جنسی وی یه وجه وابدانا وی

خوش وهفتی چراغی ناشنا بی
عاشق قه نهبن ژ ههف جودا بی
ره خشه نده ژ بهرقی بهر فوروزهد
عاشق ب وی ناگری بسوزهد
دهورا فهله کی ب من چ گهردی
نوورا قه مهری ته پور بزهردی
سهروا کو مثالی نستقامهت
نیشان ته کرم ژ بو ملامهت
طاقهت مه نههن ژ موهری تابي
شایهه کو ببینم نهز ب خوابی
بیدار وه نههان کو ههمنه شینم
شایهه کو ب خوابی نهز ببینم
ناگهه کو خه یالی خوابی بهر بوود
ئان خوابی نه پوری بی هشی بوود

خورشید ژ مه طلعه یّ ب دهر کت

شه و قاقه مریّ عه جب ب سهر کت

ئهی به دریّ بلندیّ ئەز کوجائی

شایه د کو ژ بو مه ره نومائی

دهستیّ مه د دامه نا ته ئهی ماه

بورجا خوه بکه ژ بو مه ئاگاه

بورجا کو د که و که با به ریمه

(والله) کو ئەز ژی موشته ریمه

رابوو ژ جهیّ خوه چوست و چالاک

پابۆسی کره ب ره سم و ئدراک

ویّ گو ژ مه ره تو پادشاهی

ئیرۆ ژ مه ره تو قبله گاهی

ئسمیّ ته چیه ل من به بیان که

ناقىّ ته چیه ل من عه بیان که

بورجا ته چیه کو ئەز نزانم

دا ره ددا جه وابه کی بز انم

حوسنا ته ژ عالهما به شهر دوور

دوردانه ژ بو ته بوویه مه ستوور

نینن کو به شهر ل سهر زه مینیّ

ته شبیه ته دکم ب حوور عینیّ

(والله) قهسه م ب ذاتی مه عبود
 غهیری ته نههن موراد ومه قصوود
 قهط لائقه کو ژ نهسلی نادم
 سهودا تو بکی د نیقی عالم
 جارهك تو وهره طهریقی شهفته
 مه جنوون ته کرم بزان ب دقته
 ئهی سهروی ب قامه تا گوله ندام
 ههم سهبری ته بر ژ بو مه نارام^(۱)
 (رخشان گهری کانت کدامست
 گر شاهی تو آیوانت کدامست)
 وی گو کو ژ نهسلی نادم (من)
 مه خلووطی ب ئاب وههم گلم (من)
 دهعوا تو دکی کو عاشقم نهز
 زیده ب ته ره موافقم نهز
 ئهی موهری وهفائی (من) نگهدار
 بی جوفت ورضائی (من) نگهدار
 داغا مه دلی ته کریه مه جرووح
 ئنکار نهکی ته جهلله یا رروح
 داغا د دلی ته بوویه پهیدا
 ئاخر تو بی جونوون وشهیدا

مه حزون تو نه بی ژ بو وی داغی
شاکر تو بی د وهقت وچاخی

(۱) د دهه مه نا ده سنقیسی دا هاتی په کو د هنده ک دانه یان دال شوینا (ته بر)
په یثا (ته پور) هاتی په .

دهر حوزنکیشانا نازنه نینس

ئهی عشق ب حیلہ کار ورہنگی^(۱)
کاری ته ب صولح وهم ب جهنگی
فہرزا ته دکى ژ عه قلی مه جنوون
مه جنوون تو دکى ب عه قل وئہ کنوون
ئهی عشق زیاده بی قہراری
کاری ته ب عاشقان دیاری
ئاخر کو نه بوو ژ بو وی ته دبیر
پابه سته کرو ب قہید و زنجیر
چہ شمی مه درپژہ ئہ رغه وانی
تہ شبیہی ب سووسن خواهش زبانی
ئہز مامہ د گہل دلی دغہ مگین
ہەر له حظه دکر ژ بو وی ته حسین
کانی ته چ مہ صلہ حدت د من دی
پابه نده کرم ب قہید و بہندی
مہ جزوون ته کرم ب داغ و دہردان
مہ جرووح ته کرم ب فان کہ مہندان

عه قلی مه ته بر د ماه و سالان
 هشتم ته د فان غه م و خه یالان
 قه ط لائقه بو ته ئه ی شه هنشاه
 حال ی کول ته نه بیتن ناگاه
 سه ودا ته کرم د وهقت و گافان
 هه ر روژ ته کرم بین ب چافان
 وه لاه من نه مایه تاب و طاقهت
 باری تو بکه ژ بو مه شه فقدهت
 جاره ک ته ببینم ئه ز عه یانی
 هه یران خوه بکم ژ بو وی جانی
 زاری دکر و ژ دل دنالی
 لی سدهنگ وشه جهر د گهل دکالی

(۱) د دههمه نا ده سنقیسی دا هاتی یه کو د هندهک دانه یان دال شوینا (کار
 ورهنگی) پدیشا (کاره رهنگی) هاتی یه .

دەر خوابی دیدن زوله یخا ونالین وگرسیا وی
وشبرهت ونصیحه تا باقی وی طهیمووس ژ بو زوله یخا

ئیقاره کی نهو کهته مه نامی
فارغ گهری یا ژ هر په یامی
ناگه نهوی دی کو ماهی که نعان
نهو شوبه هتی هه یقه کی دره خشان
نهف رهنگ ژ دهری کو مونجه لا بوو
پور ضهوء وضیاء وپور جه لا بوو
عاشق گهری یا ل طه لعدتا وی
حهیران گهری یا ل قامه تا وی
وهقتی ژ خهوی کو بوویه بیدار
نهما گهری یا قهوی گرفتار
پاشی کهته نهو حه وئه نینان
هندی دگری وه کی حه زینان
طهیمووس وهه کر ژ وی سوتاله
نهی دوخته ری من نهفه چ حاله (۱)

وی گۆ : م دیه چ صوره تهك پاك

تهشبیھی قه مەر د ئهوجی ئهفلاك

عهقلی م بر وئهوی بهلا کر

قهلبی مه زیاده موبتهلا کر

ئهز مامه د حیرهت وئهنینی

لهورا کو دکم ئهقی گربنی

طهیموس وهه گۆته وی نگاری

پهیدا تو مه که ل خوه غوباری

ههیقا کو ژ بو ته مونجهلا بوو

پور ضهوء ولهطیف وپور ضیا بوو (۲)

بورجا ئهوی دا بزانی گهر تو

ئهوجا ئهوی دا بزانی گهر تو

ئهز دی وهه رهنگ ئهوی بینم

دی سهعیی بکم ژ بو ته بینم

ئهی جانی پدهر نهبی تو غه مگین

(من بعد) بکه ژ بو خوه تهسکین

ئه ماما د قی حالی دا زوله یخا

ئاخ ئاخ دکری دگۆ ده ریغا (۳)

دیما کو ته مامیا جه مالی

ئهف رهنگ غه ییری وه کی هلالی

سه‌روی کو ژ قه‌ددی ئستقامه‌ت

خه‌م چوو که‌ته گولشه‌نا سه‌لامه‌ت (۴)

عشقی وه‌هه ره‌نگ د وی ئه‌نهر کر

شه‌یدا وجونوون وبی خه‌به‌ر کر

نه‌ومی کو ژ شه‌وقی ئستلا کر

نیرگزل وی سه‌روه پور فه‌نا کر (۵)

(۱) د ده‌مه‌نا ده‌سنقیسی دا هاتی‌یه کو د هنده‌ک دانه‌یان دال شوینا (چ حاله)
په‌یقا (چ کاله) هاتی‌یه .

(۲) د ده‌سنقیسی دال شوینا (ضیا) په‌یقا (قه‌با) هاتی‌یه ، لسی ب هزرا من
ئهو خه‌له‌تی‌یه ، و د دانه‌یا (ر) ژی دا (ضیا) هاتی‌یه .

(۳) د دانه‌یا (ر) دا ئه‌ف نیف مالکه ب فی ره‌نگی هاتی‌یه : خواب و خورشک
نه‌کر ده‌ریغا .

(۴) د ده‌مه‌نا ده‌سنقیسی دا هاتی‌یه کو د هنده‌ک دانه‌یان دال شوینا (خه‌م
چوو) په‌یقا (خه‌م بوو) هاتی‌یه ، و د دانه‌یا (ر) دا وه‌سا هاتی‌یه ، دیسا
د دانه‌یا (ر) دال شوینا (سه‌لامه‌ت) په‌یقا (مه‌لامه‌ت) هاتی‌یه .

(۵) د ده‌مه‌نا ده‌سنقیسی دا هاتی‌یه کو د هنده‌ک دانه‌یان دال شوینا فی نیف
مالکی ب فی ره‌نگی هاتی‌یه : نیرگزل وی به‌ست و پور فه‌نا کر ، ودانه‌یا
(ر) ژی ب وی ره‌نگی‌یه .

دهر خوابی دیدهنی زوله یخا
ودینبوونا وی وقفید وزنجر کرنا وی

ته کرار ژ نووقه یووسفی خوب
حاضر گهری یا د خوابی مه جووب
ئهف رهنگه دکرل وی سهلامی
پاشی وهه گوته وی پهیامی
تهرکامه نه کی ل ته ئەمانهت
ظاهر نه بتن ژ ته خلافهت (۱)
پور فههمی بکه زیاده ئدراک
گه وههر نه کی کهن ب زه خمی حه ککاک
(في الحال) ژ خهوی کو بوویه هشیار
شهوقهک وی نه دی ژ رووی دیدار
ئهف رهنگه دگوئه وه شه کهرخا
سههده حیف ژ بو مه سههده ریغا
هه یفا کو ژ بو مه بوویه حاضر
ئهو یهئسی بتن ژ بو مه ظاهر

جارهك بديه من نهو عه يانی
 قوربان بکره ژ بو وی جانی^(۲)
 طیمووس ب فی رهنگی بوو خه به ردار
 نه ماما گه ری یا زیاده نه فکر
 (في الحال) گه هایه نک زوله یخا
 وی دی کو جونوونه نهو شه که رخا
 نه ماما که ته گۆشه یا به لائی
 بوو راغب و طالبی دهوائی
 [تەفتیش کر ونه دی چو ده رمان
 وی دی کو نه هن ل وی چو ئمکان]
 تەفتیش کره ژ بو وی ته دبیر
 ده رمانی کره نه وی ب زنجیر
 زنجیره کی نازه نین وسیمین
 ئینا وهه رهنگ ب ره سم وئاین
 نه ف رهنگه ل پی نه وی گریدا
 گویا گه ری یا ژ نووقه شهیدا
 طیمووس وهه رهنگ گۆت دوخته ری خوه
 وی به درا بلند وئه خته ری خوه
 ئیدی تو مه که نه فی جونوونی
 جارهك دی نه گهر ته دی دخه ونی

تہ قریر بکہ ژ وی کہلامی

تہفتیش بکہ ژ وی مہقامی

ناقئی وی چیه ئهوی بهیان کہ

شہہری وی ب پورس ژ وی عہیان کہ

باقی وہہہ رہنگ ل وی وہصیہت

تہوصیہت کرہ ل وی ب دققت

پاشی کود ناف فراشی کہمخا

رازہ وہہہ رہنگ ژ نوو زولہیخا

یووسف ب جہمالی عالم ئارا

روو شوبہہتی ہہیثہ کی دلارا

ئہمما چ ببیژم ئہز ژ لہونی

تہکرار ژ نووقہ ہاتہ خہونی

حینا پہری پی ل وی نہظہر کر

حوسنا وی عہجہب د وی ئہئہر کر

گۆتی : دی بکم ژ تہ سونالی

مہکشوف بکہ ژ بؤم حالی

ناقئی تہ چیہ ل من عہیان کہ

ئسمی تہ چیہ ل من بہیان کہ

ماہی وہہہ گۆتہ وی نگاری

ئہف رہنگہ دگۆتہ بی قہراری

ناقیّ من بزانه یووسفیّ خوب
نهسلا من زیاده پاک و مەرغووب

ئهمما تو بکه زیاده فهخریّ
لهورا کو عهزیزم ئەزل مصریّ

هشیار گهړی یا ب قیّ جهوابیّ
ئهمما کهته دهرد وئقلابیّ^(۳)

پاشی وهه گۆ ژ بو ویّ طهیمووس
ئهی بهختیّ بلندیّ پور ب نامووس

ئهم بوونه ب مهقصه دیّ خه بهردار
مهقصه د گهړی یا ژ بو مه ئظهار

یهعنی کو مه دی د نیف مه نامیّ
تهقریر وهه کرل مه په یامیّ

وی گۆ : تو بکه ژ بو خوه فهخریّ
لهورا کو عهزیزم ئەزل مصریّ

ئەف رهنگه کره ژ بو مه تهقریر
باوهر تو بکه نههن چو تهزویر

ئەف جار تو بزانه کو بو مه عاقل
عهقلیّ مه بوویه زیاده کامل

طهیمووس کو بهیستی ئەف مهعانی
زنجیر وهه رهنگ ژ پیّ دهرانی

[پاشی وهه گۆ ژ بۆ زوله‌یخا

گوهداری مه‌که تو ئه‌ی شه‌که‌رخا

له‌ورا کو ژ فرحه‌تا فه‌ مصری

شه‌ش ماه دچن د ساحه‌یا ری

هندی کو دبینن ئه‌و ئه‌زییته

هندی کو دبینن ئه‌و فه‌ضحته

تیکل دبن ئه‌و ب توژ وغه‌بری

پاشی کو دچینه شه‌هری مصری]

پاشی کو په‌ری یی گۆته طه‌یمووس

ئه‌ی شاهنشاهه‌یی پیشگاهه‌ی نامووس

هیچی دکم ئه‌ز ژ ته‌ شه‌هنشاه

ده‌ردی مه‌یه‌که نه‌کی دوسه‌د ئاه^(٤)

دائم تو ببی د نا‌فا ده‌هری

به‌حما مه‌ بلند بکی ل مصری^(٥)

مه‌قبوولی بکی ژ ده‌ری ره‌جائی

ئه‌م ژی کو بکن بۆ ته‌ دوعائی^(٦)

پاشی وهه‌ گۆت ژ بۆ وی طه‌یمووس

ئه‌ف ره‌نگه‌ نه‌هن ژ بۆ ته‌ نامووس

مه‌یلا ته‌ زیاده نا‌سه‌وابه

جه‌هدا ته‌ زیاده پور خه‌رابه

هەرچی کو بیژم پور موفیدن
ئقراری ژ من خودان ئومیدن

[ئەکنوون ژ طهرفی شام و مصری]

ئەو ژی کو دکن ژ بو مه فهخری]

(آلان) ژ طهرفی رۆم و شامی

قاصد کو گهانه فی مهقامی

(بالجمله) ب هیقی و نیازن

هەر ئەو ته عهجهب ژ من دخوازن (۷)

ئەز دی بچی رهنگی وان بریکم

ته دبیر تو بکه کو ئەز فهریکم

قیزی وهه گو ب خلعتی پاک

وان جومله فری بکه ب ئدراک

عوذری خوه بخوازه پور ئەناکه

ته قوییه بکه ژ وان رجا که

شاهم تو ئەفه ب فی جهوایی

ره جعت تو بکه ب فی مهئایی

قیزهك مه ههیه قهوی جونوونه

ئەمما ژ جنونی یی زه بوونه (۸)

شهیدا و جونوون و ئەو دیوانه

ته قوییه کرن ل وی فهسانه (۹)

ئەصلا قە نەبوول وی شفايەك

ئىدى قە نەهن ل وی دەوايەك

قىزى وەهە كر ژ بو وی تەقرير

ئەف رەنگە كرە زیادە تەئشير

طيموس كو گهايه نك رەسولان

ئەف رەنگە دگوتە پور عوقولان

هەيقەك مە هەيه د بورجى عصمەت

نوورا وی نەهن قەوى ب عللەت

گەر چى كو زیادە ذى جەمالە

عەقلى وی نەهن قەوى مەلالە

شەيدا بوويه ئەو ب مثلى ديوان

هەندى كو مە كر نەبوويه دەرمان

عوزى مە بكن ژ مە قەبوولە

(من بعد) مەبن ژ من مەلوولە (۱۰)

هەرىكە وەهە رەنگ ب خەلقى ناپاك

رەجەت ئەوى كر ب عزز وئدراك

(۱) د دانەيا (ر) دال شوينا (خلافت) پەيقا (خيانەت) هاتى يە .

(۲) د دانەيا (ر) دال قىرى نافرەكانوى دەست يى دكەت .

(۳) ئەف مالكە ب قى رەنگى د دانەيا (ر) دا هاتى يە :

هشيار گەرى يا ژ خوابى بیدار ئەمما گەرى يا قەوى خەبەردار

- (۴) د دانه‌یا (ر) دال شوینا (دو سه د) په‌یقا (تو سه د) هاتی‌یه .
- (۵) د دانه‌یا (ر) دال شوینا (به‌حنا) په‌یقا (به‌ختی) هاتی‌یه .
- (۶) د ده‌مه‌نا ده‌سنقیسی دا هاتی‌یه کو د هنده‌ك دانه‌یان دال شوینا (بو ته دوعایی) په‌یقا (ل ته دوعایی) هاتی‌یه ، و د دانه‌یا (ر) دا ب وی په‌نگی هاتی‌یه .
- (۷) د دانه‌یا (ر) دا ئه‌ف نیف مالکه ب فی په‌نگی‌یه : هه‌ر ته‌ك ته ژ من عه‌ج‌ب دخازن .
- (۸) د ده‌مه‌نا ده‌سنقیسی دا هاتی‌یه : نوسخه : ئه‌ما ژ جوانی‌یی زه‌بوونه .
- (۹) ئه‌ف مالکه د دانه‌یا (ر) دا ب فی په‌نگی‌یه :
- شه‌یدا و جونوونه ئه‌و ژ دیوان ته‌قوییه مه‌کر ل وی فریوان
- (۱۰) د ده‌مه‌نا ده‌سنقیسی دا هاتی‌یه : (في نسخة) : (من بعد) ی مه‌کن ژ من مه‌لووله .

دهر به حثیٰ طهیمووس
ژ بوّ عهزیزئی مصریٰ

طهیمووس فه کری ل حالی دو ختەر

ئهو بهدرا ئهوی بوویه مونهوور (۱)

مهیلای وی ههیه ل ئالی مصریٰ

ئهمما دکهتن زیاده فهخریٰ

حاضر وهه کر ئهوی جوانهک

ئهمما چ جوان ونوکتهدانهک

پاشی وهه رهنگ ب سهعییٰ خامه (۲)

تهحریر کری د نیقیٰ نامه

قیزهک مه ههیه مثالیٰ ماهی

عالم دکهتن ب وی موباهی

پور خووب وخصال وپور تهمیزه

ئهو لائقیٰ خوهستنا عهزیزه

نامه وهه بر ئهوی جوانی

عازم گهریٰ با ژ وی مهکانی

حينا ڪو گههايه نڪ عهزوزه

وي دي ڪو چ شاهه ڪي تهميزه

قاصد ڪه ته مه عره ضا نه نائي

دهست بوسه ڪر وصه حيفه دائي

وه قتي فه ڪري عهزوزه د نامه

وي دي ڪو بشاره ته ڪ ته مامه

مه مضمون گهري يه قه ريني نذعان

تاجا وي گههايه بورجي ڪه يوان

فه خره ڪ وهه ڪر ل وي جوابي

گويا ڪه ته حاله تي شه بابي

ته قري ر بکن ل مه ردي قاصد

چهند رڙي ڪر و ل با خواه قاعد

نهف رهنگه ڊڪر ڙ بو وي عززهت

هندي ڪو ڊڪر ڙ بو وي حورمهت

يه عني قه ده ما ڙ بو ته خيره

(أهلاً وسهلاً) تو هاتي ئيره

[نهف نامه ته ڪر ڙ بو مه واصل

نه م ڙي گهريان زياده قائل]

وه قتي تو ههري حوضوري طهيموس

بيڙه ڙ مه ره ب نام وناموس

وی نامه کره ژ بو مه ئرسال
مهقبوول مه کر ب عزز وئجلال

تهوصییه کره ئهوی ل قاصد
قاصد گهری یا ژ با وی عائد

قاصد کو گهها حوضووری طهیمووس
گوئی تو بی زیاده نامووس

ئهری کو ته کر مه خواهش ئهدا کر
ئهما کو عهزیز عهجهب رضا کر

پاشی وههه کر عهزیز ئراده
تهدبیر کره ب قهلبی ساده

پانسهه وههه رهنگ ژ باری ئوشثور
(بالجمله) ژ لهعل وگهوههر ودور

ئهف رهنگه ئهوی دکر تدارهك
حاضر وههه کر ئهوی ب جارهك

پانسهه ژ عهید وههه ژ چاکر
پانسهه ژ خهوادمی دنادر

پانسهه ژ کچین سیاه ئهبروو
پانسهه ژ کورین زیاده مههروو

پانسهه ژ موحبب ویاری صادق
پانسهه ژ دلاوهری موافق

پانسەد وەهە ڤهنگ ژ قوربى سولطان
 پانسەد وەهە ڤهنگ ب تاج و عنوان
 پانسەد وەهە ڤهنگ ژ نهوعى سەرھهنگ
 پانسەد وەهە ڤهنگ ب تاج وئەو ڤهنگ
 ئامادە کره ئهوى ب دەولەت
 حاضر وەهە کر ئهوى ب صەولەت
 پاشى وەهە ڤهنگ وى گۆ ب دققەت
 تەعجیل بکن دەرى ئەمانەت
 وەقتى وەکوو هوون گەھانە طهيمووس
 تەقریر بکن ب نام ونامووس
 بيژن ژ مە ڤه تو (ذي علاء) ی
 ئیرۆ ژ مە ڤه وەکی هومائى
 بيژن ژ مە ڤه تو شههريارى
 بيژن ژ مە ڤه تو کاميدارى (۳)
 بيژن قەدەما تە ئەى موبارەك
 عاليتره ئەو ژ مە ب جارەك
 ئەف ڤهنگ ژى نەبوو بکن رعايەت (۴)
 پاپۆسى بکن ئەوى ئەمانەت
 دەستى خوہ گرى بدن ب تەعظيم
 ئەف ڤهنگه بکن ژ بو وى تەکریم

(القصة) کو چوون گههانه طهيموس

وان دىيه کو شاهه کى ب ناموس

ئهو له عمل و گه واهرى د مه ذکور

ئهو چاکر و کوله يى د مه زبور (۵)

(بالجمله) فدا کرن ل طهيموس

ئهما کو کرن زياده ناموس

فهردهك ژ ئه قاربى زوله يخا

مزگينى بره ژ بو زوله يخا

يه عنى کو ته بو موراد حاصل

مصرى گهري يان ژ بو ته واصل

ر ابوون وهه رهنگ ب قى ئه دايى

عنوانكى عه جب وى دا سه رايى

هر غور فهيه كى ب زيب وزينه ت

مه قبول كره ب عرف وعاده ت (۶)

ر ابوو سه كنى زياده شا بوو

ئه ف رهنگه نشاط و پور صه فا بوو

ئهما کو دكر ئه وى سرورره

چه ند رۆژى دكر ل وى مورورره

خه لقى د عه زيز ئه وان ب جارهك

ر ابوون دكرن ئه وان تدارهك

[(في الحال) گهانه وئ نڱارئ]

دائين وهه رهنگ د نيټ عومارئ]

ته عجيل کرن د ساحه يارئ

حينا كو گهانه قوربئ مصرئ

وهقتئ كو عهزیز بهیستی مزگین

ئهف رهنگه دكر زیاده ته حسین

هندي فهره ح و زیاده شا بوو

گویا ته دگو كو نهو فهنا بوو

پاشی ب پهیا وههم سواران

رابوون مهشیان ب سه د ههزاران

هندهك ب قوماش وهن ب دیبا

هندهك ژ كورئ زیاده زیبا

هندهك ب جهمالئ شوبهئ خورشید

هندهك ب جهمالئ شوبهئ ناهید

(۷) هندهك ب كولاھ وهن ب زیبار

هندهك ژ سواری باد رهفتار

ئهف جومله د گهل عهزیز ژ مصرئ

ئهف رهنگه بدهر كهتن ژ شهريئ

ته قریر دكر ژ دل نهوازان

بهحشامه بتن ژ نهوعئ سازان

سهد نهوعی ره باب وسهد ژ سهنتوور ^(۸)

سهد نهوع دگر حه می ژ طهنبوور

سهد بووری وسهد دهفی ب زهنگل

ئهف رهنگه کرن ب یهك موقابل

سهد نهوعی دیگهر ژ نهغم وسازان

ئاماده کرن ب فهخر ونازان ^(۹)

سهد نهوعی ژ شاطری د دل بهند

سهد نهوعی دیگهر هه می که مهربه ند

ئهف رهنگه کرن هه می موهه ییا

گوّیا کو مری دبوون موحه ییا

ئهو چوونه دپییشی یا نگاری

(في الجملة) گهانه وی عوماری

هندی کو به لا کرن جهواهر

هندی کو به لا کرن نهوادر

گوّیا گهری یا زه مین موجهلا

صهحرا گهری یا ب وان موطلهلا

(۱) د دانهیا (ر) دال شوینا (موننهوهر) په یقا (موغهبهر) هاتی به .

(۲) د دهه مهنا دهسقیسی دا هاتی به کو (ب صدیحی) د هندهك دانهیا ن دا

ل شوینا (ب سهعی) هاتی به .

(۳) د دانهیا (ر) دال شوینا (کامیدار) په یقا (کامکار) هاتی به .

(۴) د دانہ یا (ر) دا ٹہف نیف مالکہ ب فی رہنگی یہ : ٹہف رہنگ ژ مہ را
بکن عنایت .

(۵) د دانہ یا (ر) دال شوینا (کولہیی) پھیفا (لوئلوئی) ہاتی یہ .

(۶) د دانہ یا (ر) دال شوینا (مہقبوول) پھیفا (مہنقووش) ہاتی یہ .

(۷) د دانہ یا (ر) دال شوینا (ب زیبار) پھیفا (ب دستار) ہاتی یہ .

(۸) د دہسنقیسا مہ دال قیری ژی (تہنبور) ہاتی یہ ، ومہ یا (ر) ہلبژارت
چونکی دورستترہ .

(۹) د دانہ یا (ر) دال شوینا (ب فہخر) پھیفا (ب غونچہ) ہاتی یہ .

(۲۰)

دەر به خشن گرين ومه خزون بوونا زوله يخانن
ونه صيحه تکرنا دايين ژ بوونا وئ

[دايينه ب قصصه تا زوله يخا

هندي دگري ئهوا شه کهر خا]

دايي فه کري ل مهه جه بيني

ئهف رهنگه دگوته نازه نيني

ئايا تو چپرا دکي بوکائي

مه قبول تو بکي ژ من ره جائی

يه عني تو مه که ژ بو مه ئهمال

مه کشوف بکه ژ بو مه ئه حوال

ره جعدت وهه کر ئه وي جه وابه

ئهف رهنگه دگوته وي خطابه

ئه ي شيرين دهه ن وماده را من

ئه ي پاك وله طيف وره هبه را من

ئيرؤ مه جه گهر وه کي که بابه

حاليم تو بز ان قه وي خه را به

خوهزیا وهه رهنگ ژ بو مه والد
ئیرۆ ببوال بامه قاعد

لهورا ژ مهحبهبهتا وی دینم

ئهف رهنگه بزانهز جهزینم

پاشی وهه گۆ ژ بو وی دای

دهردی ته دبت مه گهر دهوایی

گریی خوه مه که ب فان خهیلان

قه ددا خوه مه که تو شوبهی دالان

چه شمی ته ژ هیستری تژینه

گهر وی وهه رهنگ عهزیز ببینه

بهلکی ببتن ژ ته جودایه

لهورا ژ ته ره قهوی فهنایه

ئهف پهنده بهیستی وی ژ دایه

تهئشیر کره مثالی بایه

مهقبول کره ژ وی رجایه

ئییدی قه نه کر ئهوی بوکایه

دهر لقائیں عہزیز د گہل عہسکھر

ژ بۆ زولہ یخا

وی گۆتہ عہجووزہ یا زہمانہ

دہردی مہ ل تہ قہوی عہیانہ

تہ دبیری بکہ کو ئہز ببینم

لہورا ژ مہحبہ تا وی دینم^(۱)

سہد حیلہ کر و وہ خہیمہ کون کر

سہد ئاہی کر وئہوی نہظہر کر

وہقتا کو ئہوی دکر نگاہی

پاہشتی ژ دل کو دوودی ئاہی

وا وہیلا عہجہب چ بوو کو من دی

ئہف دیئوہ تہ کر ل من نوموودی

ئہف نینہ م دیتبوو د خہونی

ئہف نینہ مہ دیتبوو د لہونی

ئہف نینہ کو عہقلی من بہلا کر

سہد جار کو ژ عہقلی بوومہ شا کر

ههيقا ژ مه ره کو بهختی بهد بوو

نهختەر ژ مه ره چ نهحس وبهد بوو

دهورا فهله کی چ بی وهفا بوو

تشتی کو مه دی ژ وی جهفا بوو

تهربیه دکه یه کی خودان کام

بی هیقی دکه یه کی ب ناکام

گول طلبه کرو وخاره من دی

عاشق گهړی یام وجهوری من دی

جهورا کو من دی ژ بو وی گهنجه

ئاخر کوم بر ژ بو خواه ره نجه (۲)

گول بهنی مه کر د باغی گولشن

سهرتیری سنان دگرتی دامه ن

[چه رخا فهله کی ب کین و که ربه

دایم وی د گهل مه جهنگ و حه ربه]

(آز) تشنه ئی پور هومان به یابان (۳)

هر سوو گهړی یا وهها شتابان

ظاهر قه نه بوو ژ بو مه تابه ک

ره وشه ن قه نه بوو ژ بو مه تابه ک

ههيقا کو مه دی د بورجی عه قه رب

پهیدا قه نه بوو ژ بو مه که و که ب

هەر وهقتی دبوو ژ وی دلیری

ناگهه کو مه دی درنده شیری

چهرخا فهله کی نه زهل بهرینه

دائم ب مه ره قهوی ب کینه

هەر رۆژی دکر ل من عتابه

جهرگی مه ته کر قهوی که بابه

پنهانی ته کر ژ بو مه دلبر

ئه ز مامه تهنی ووسان ل بهر سهر

مه قصوود ته کر ژ بو مه ظاهر

ئحراق ته کر ب حوسنی ناگر (۴)

ئه ی باری خودانی ئنس وجانی

مه خفی قه نه هن تو پی دزانی

مه قصوود ژ مه ره نه بوو مویه سسه

په یوهسته نه کی ب نه وعی دیگه

نالین دکره ژ جان ودل ئاه

هیستر رژیان ب (قدرة الله)

ناگهه کو ژ غهیبی قه صه دا هات

(قم أي جسد) و کو (کتبا مات)

رووی خوه هلی ژ ئه رضی بهر دار

موشکل قه نه بوو ژ بو ته بازار

مه قصوود ژ ته ره عهزیز کو نینه
 مزگین ژ ته ره کو بی وی نینه
 مه حبوب ژ خواه ره ژ وی ره جا کر
 مه قصوود ژ خواه ره ب وی نه دا کر
 خه و فی تو مه که ژ بو خواه نه صلا
 مه حفووظ تو دبی ژ وی ته سه لالا
 مفتاح و کلید ژ بو ته موومه
 بی شوبهه ژ بو ته ره مه صوونه
 حاجهت قه نه هن ژ بو ته ره پاس
 له وره قه دبه ژ موومی نه لماس
 وه قتی کو بهیست نه وی جه وابه
 وی گو ته دلی ب داغ عه ذابه^(۵)
 به لکی تو بکی ژ بو خواه ته سکین
 گه گاهی ببه ژ بو خواه غه مگین
 هه رچا کو نشاط ویا مه لالهت
 نایا چ عه جه ب خه و یان خه یالهت
 نه و حیله کری ب حیله سالووس
 دائم ب وی را ب مثلی جاسووس
 وه قتی فکری دمه جه بیننی
 گول دانیه سهر پرووی زه میننی

گۆتی کو (ئىرى) مه ئەف چ کاره (۶)

(والله) نههن ژ بو ته عاره

ئەف طەرز و خەبەر قەوی مه حاله

ئەندىشه بکه چ قیل و قاله

لهورا ژ ته ره قەوی خەرابه

جههدا ته ب من کو ناصه وابه

ئەف رەنگه دگۆته وى زولهیخا

ئبرام تو مه که کو ئەى شه کهرخا

ئەف نینه مه دیتبوو د خەونى

ئەف نینه مه دیتبوو د لهونى

ئەف مورده قەوی ب من خەرابه

ئەز دى کو چوسان بکم خەرابه

هەيشا کو من دیتبوو جه لا بوو

ئەف مورده ب من کو ئەژدهها بوو

دایى تو دبى مه که ئەنینهى

هتتاب ئەبه د بکم گرینهى

(۱) د دانەيا (ر) دال شوینا (لهورا) پەيشا (له رزی) هاتى به .

(۲) د دەههنا دەسئىسى دا هاتى به کو (ئاخىر کو كرى ژ بو مه رهنجه)

د هندەك دانەيان دال شوینا فى نیف مالكى هاتى به ، و د دانەيا (ر) دا

ب فى رهنگی به : ئاخىر کو مه بر ژ بوی رهنجه .

- (۳) د هندهك دانهيان دال شوينا (هومان) پهيقا (گومان) هاتيه ، و د دانهيا (ر) دا ئهف نيښ مالکه ب ښي رهنگيه : تشته وهه مان د نيښ بيابان .
- (۴) د دانهيا (ر) دال شوينا (ب حوسني) پهيقا (ب عشقي) هاتيه .
- (۵) د هندهك دانهيان دال شوينا پهيقا (ب داغ عهذابه) پهيقا (ب داغ وکهره) هاتيه ، و د دانهيا (ر) دا ب داغ رابه (هاتيه) .
- (۶) د هندهك دانهيان دال شوينا پهيقا (ثري مه) پهيقا (تورابه) هاتيه .

(۲۲)

هاتنا ژنی مصری بیان بو دیتنا زوله یخایی

وهقتی سهحهری کو باری چیکن
ته دبیر بکن ژوی برپکن

سه د جاری عهزیز ب شههریاری

دانی ب خوه نهو دنیف عوماری

تهزین دکرن ووسان عوماری

ته دگو کو گولهک دنیف بوهاری

سه رپوشی کرن ب شاب و دیبا

روونشت وهه رهنگ د نیف زوله یخا

مه نقووش کرن ب زیپر وزیوهر

بوخووری کرن ب مسک وعه نهر

ته سکین کربوون د نیفی مه حفهل

سهر تاب قهدهم ب زیپر موجه للهل

مه نکووس د قطاری ساربانان

فریاد دکر تا ئاسمانان

وهقتی سهحرئی د وی زهمانی

هجرهت کر وچوو ژ وی مهکانی

سازهنده نهوایی سازی گهردهند

نوشتور ژ خوه ره ب رهقص ودادهند (۱)

ئهسپان دکرن زهمینی مهجرووح

نوشتور دکرن طهبیبی مهجرووح

پوونشتی ب غهم د وی عوماری

شهکوا فهلهکی دکرب زاری

دهعوا فهلهکی ب کین وکهربه

دائم ب مه ره ب جهنگ وحرهبه

دهعوا فهلهکی دکر زولهیخا

کینا فهلهکی دکر زولهیخا

گافا کو دچم بلم موقابل

ئهو تی ب مه ره قهوی موقاتل

ئایا مه چ کرب ته خهراپه

جهرگی مه ته کر وهکی کهبابه

هر لهحظه ژ من ته دل روووودی

هر گاهی ههزار غهم فوزووودی

دیوانه کرم د وهقت وگافان

فهرزانه کرم د وهقت وچاغان

بهس نينه ب داغى بى نه صيبي
 مه حزون تو بكي مه دهر غهريبي
 وه عدا ته كره كو كامى بينى
 هشتم ته د ئاگرى نه فينى
 (القصة) دگۆ يه كى ب ته عجيل
 مزگين ژ وه ره وساحلى نيل
 مصرى گهري يان ب له ب خور ووشان
 مه حبووبى دور و گوهه فرؤشان
 شاباش كرن ب كهف مرارى
 باران ته دگۆ ژ عهور دبارى
 (۲) گهوهه دكرن ووسان فشارى
 په نهان دكرن ب زهر عومارى
 به ذلا وهرقان دكرنه پوسيار
 ماهى ژى دبوون خودان دهره مدار
 مه حمل ب فى ره سمى برنه مصرى
 خاتوون و موخه ددراتى شه هرى
 (بالجمله) ژ شه هنشين وئەيوان
 ته سكين كروبون د بورجى كه يوان
 وان گۆتنه ههف ب له عب و بازى
 دا ئهم ب طهريقى حيله سازى

جارهك ئەم ھەرن ئەوی ببنن

بورقوع كول سەر روویان ھلینن

ئایا قە نەبوو د شەھری مصری

مثلی وی د نیف زەمان و دەھری

طلبە بکرا عەزیز ژ بو خوە

تەزویج بکرا عەزیز ژ بو خوە

مەحفەل برنە سەراییی عالی

کەو کەب دورەر و بورووج مثالی

دەولەت ژ تە پە سەراییی بەختە

پابۆسی کرن ژ بو تە تەختە

تەزین کر بوو ب زیڕ وزەر کار

گەوھەر درەشاندن زەر ب خەروار

تاجەك وی ھەبوو ژ گەوھەران غەرق

تە دگۆ کو مثالی رۆژی دەر شەرق

[مەشرق قە نەبوو ژ سەر وی غائب

زولفین د وی ژ زیڕی ذائب

رۆژی قە نەدیتبوو سەھا وی

مەھ ژی نەدبوو ب ڕندی یا وی]

شەوقا کو ددابوو ئاسمانی

ھەر کەس بدیە دچوو ژ جانی^(۳)

زولخائى ب غه م ئان دهر عومارى
 شه كوا فهله كى دكر ب زارى
 ئاخر فهله كا ب حيله كارى
 بى صبر كرم د نيڤ عومارى
 ئاخر مه چ كرم ب ته خه رابى
 جه رگى مه ته كر وه كى كه بابى
 ديوانه كرم د وه قتى طفلى
 پابه نده كرم ب قه يد وقفلى
 دهر خوابى كرم ودل روبرودى
 هشار كرم وغه م فوزوودى
 شه فقهت ته نه كرم ب من تو جاره ك
 بى خوابى كرم د نيڤ خه واره ك
 بهس داغ وموراد وبى نه صيبى
 هشتم د غه مان ودهر غه ريبى
 وه عدا ته كر وكو كاميابى
 واصل ته كرم ب ناصه وابى
 وه عدا ته كر وكو كامينامى
 واصل ته كرم ب ناسه لامى
 شهب تا سه حهرى ذكره زارى
 باران ژ سرشكى خون دبارى

مه قصوود ژ مه ره قهوی د دهری
 ته دگوو کو عهزیم نهز د مصری
 شاداب کرم ب تهختی مصری
 شهش ماهی دمام د ساحه یاری
 دهر مصری غه ریب دمامه مه هجوور
 هیقی تووی یا غه ففار و غه فوور
 مه و تا مه نه کی د فی سه وادی
 نائل مه بکی ب فی مورادی
 نه و تاجی ل سهر سهری نهادهند
 نه و تهختی ب زیپر و پانه هادهند
 مه قبول ته کر ژ بو خواه ره تاج
 سه د سهرووی کو گه وهرن ب تاراج
 هیقی دکم نهز د وهقت و گافان
 نه م به حشی بکن ژ بووک و زافان

- (۱) د دانهیا (ر) دال شوینا (گه ردهند) په یفا (کردهن) هاتی به ، و ل شوینا (دادهند) په یفا (دادهن) هاتی به .
- (۲) د دانهیا (ر) ل شوینا (فشاری) په یفا (نثاری) هاتی به .
- (۳) ژ فی مالکی وحه تا یا بهری دویمایی ژ فی ناقبری د دانهیا (ر) دا نه هاتی به .

(۲۳)

دەر مه بجه ثنّ عهزیز ب مه جلسنّ زوله یخا
ومه نعرنا وینّ عهزیز ره (آز) وصالنّ خود و ته عزیه
ونه صیحه تکرنا داینّ ژ بوّ زوله یخا

[مه حمل ب عهزیز و پور ب فه خریّ]

حینا کو برن گه هانه مصریّ]

ته کراریّ ژ نوو (علی التوالی)

هندی کو به لاف کرن لوئالی

دهنگیّ د نه قاوریّ نه فیران

مه ملووء کربوو سه را و جیران

ناهد وهه رهنگ ب عزز و نازی

گویا کو دکر ژ بوّ خواه بازی

ده عوهت وهه کر عهزیز ته مامه

غالب گهری بال وی مه رامه

ر ابوو ب سه عادهت و ب ئقبال

قه صدا حه ره ما خواه کر ب ئجلال

ئەمما کو ژ شه هوه تی بهری بوو
 گو یا ته دگو کو ئەو مری بوو
 مەلبووس کره جلی د که مخا
 ئەف رهنگه گه هایه نک زوله یخا
 ئەمما ب ئەدهب د وی مه قامی
 ته عظیم کره د گهل سهلامی
 وی گو تی کیه د فی هه وایی
 قه صدا م دکه د فی سه وایی
 فریاد کره ئەوی عه جائب
 فی مه ردی بکن ژ ئیره غائب
 شه کلی کو م دی د نیف خه وایی
 ئەف نینه چاوا بدم جه وایی
 شه کلی کو م دی مثالی خورشید
 شه رمه نده دکر مثالی ناهید
 ئەفغانی دکر کو وایی وه یلا
 هه یفا کو م دی نه بوو موجه للا
 چه رخا فه له کی چ بی وه فا بوو
 هه رچی کو م دی ژ وی جه فا بوو
 ئەی چه رخی زیاده بی قه راری
 ئەف موردی چ بو ته کر دیاری

ئەي چەرخ تو دزانی ئەز مەلالم
دەعوا تە چيە د گەل مە ظالم

ئەي چەرخي زيادە بي ئەمانی
مە عشووق تە کر ل من نهانی

ئەي چەرخي زيادە پور نومائی
(والله) ب عاشقان بە لائی

دەردی مە يە کە تە کر هەزاره
جەرگی مە کو بوویە پارە پارە

مە عشووق تە کر ژ من جودایە
ئەف موردی ب مثلی ئەژدەهایە

ئەمما کو عزیز ب فی مەئالی
(في الحال) کە تە شیوہن ومە لالی

جارهك فکری ل مەھ جەبینی
وی دی دکتن قەوی ئەنینی

وی دی خەبری وی پيش وپاشە
تە حقیق کربوو ژ بو وی حاشە

گۆیا کە تە ساحەیا غوباری
(في الحال) قە گەری ژ با نگاری

گەردەك ل عزیزى پور ب رەش هات
ئەمما گەری یا مو حەییەر ومات

دایه حهسیا ب قی مهئالی
 ئەو ژی کهته شیوهن ومهلالی
 دهر حالی گههایه نک زولهیخا
 گۆتی ته نههن حهیا دهریغا
 ئەهی دوختهرا من ئەفه چ کاره
 ئایا قه نههن ل ته چ عاره
 شهرمهنده ته کر قهبا ئلا خوه
 شهرمهنده ته کر عهشائرا خوه
 ئەف ئیل وعهشائرا وقهبا ئل
 ئەف تهخت وئهریکه وشه مائل
 مه نکوروس ته کر حه می ب جار هک
 قهط لائقه بو ته ئەهی موبارهک
 وهقتا کو عزیز ب وهصلهتا خوه
 ئەوهاته گههایه خهلو هتا خوه
 نومیده ته کر ژ خهلو هتا خوه
 مهئوووسی ته کر ژ وهصلهتا خوه
 ئەهی بی ئەدهبا جونوون وشهیدا
 شهرمهک قه نههن ژ بو ته پهیدا
 ئەف رهنگ ل عزیز ته کر عتابه
 ناقی وی چرا ته کر خهرا به

دایى وهه گۆته مهه نومايى

تهقريره كى (بالعجب) كو دايى^(۱)

پاشى ئهوى كر عهجهب خوشوونه

عهقلى وى رهفا و بوو جونوونه

نهوعهك ژ مهشاطهء و كه نيزان

رابوول پيان فهتات وقيزان

(في الحال) گههانه وى نگارى

وان دى كو پهرى د نيّف عومارى

وان دى كو زياده ئهو عوقووله

بى هس كه تيه قهوى مهلووله

هندى كول وى گولاف ره شانندن

هندى كو زياده ئهو هه ژانندن

ئهو غونچه و گولشه نا مه لامهت

هشيار گه پرى يا ژ خواب و غه فلهت

وان گۆقه نههن ل ته ته ميزه

نازه رده ته كر ژ خوه عهزوزه

حهققا كو نههن ل ته خوه عارهك

به دنام ته ئهوى كرى ب جارهك

پاشى وهه گۆته وان پهريزاد

(من بعد) مه كن ژ بو مه بى داد

شہ کلیّ کو مہ دی د فیّ خوابیّ

مہ قصوود نہ ئوہ مہ کن عتابیّ

ر ابو ب فی رہنگی ئو ژ مصریّ

عازم گہری یا گہایہ سہیریّ

(۱) د دانہ یا (ر) دال شوینا (تہ قریرہ کی) پدیشا (تہ عزیرہ کی) ہاتی بہ .

دەر مه بجه شئ فکرا زوله یخا (آز) سهیران ودیتنا وئ
یووسف ودهربازکرنا وئ ژ بو عزیز وکرینا یووسف
وشوکرکرنا وئ ژ بو یووسف

سهیران دکری ل کۆه ودهشتان
کهیف وطره باخوه کر ب گهشتان
پاشی فه گهرا کو هاته مصری
وهقتی کو گه هایه نیقی شههری
ئهمما ژ غه مان ب فکر وئه فکار
ئهف رهنگه گه هایه قوربی بازار
دهنگی د مونا دیان دهاتن
وی گو کو دلاویزی صفاتان^(۱)
بازاری دکن ئهقی د مه پروو
قامهت ئه لیفی سیاه ئه پروو
واقف قه نه بوو پهری ب حالی
ئهمما کهته مه عره ضا سوائی

پورسهك ئهوى ڪر ڙ ڦي ڪه دائي ڪه

يه عني چيه ئه ڦ دکن ندائي ڪه

گوتن ڪو مههڪ ڙ نيڦي ڪه نعان

ئينا وهه رهنگ ب عزز وعنوان

دل نالي ڙ بو وي چاره سازي

بهيعا وي دکن ب دلنهوازي

نينه چو مهلهڪ ب خووبي يا وي

نينه به شه رهڪ د رندي يا وي

بهلڪي مهلهڪه ڙ ئاسماني

نازل بوويه ئه و د ڦي زهmani

وه ڦتي ڪو پيري ل وي نه ظهر ڪر

عشقي ب عهجب د وي ئه ٿهر ڪر

ئهو مههرا د مهطلهعا سهفائي ڪه

ئهو ههيفقا د هالهيا سهخائي^(۲) ڪه

[وه ڦتي پيري بي ل وي نه ظهر ڪر

عشقي ب عهجب د وي ئه ٿهر ڪر]

جارهڪ فڪري ئهوي د لهوني ڪه

وي گو ڪو ئه ڦه م دي د خهوني ڪه

سورعت ڪر وچوو گها سهرايي ڪه

مهدهووش گهري يا ڙ (ما جري) بي ڪه

ئەف رەنگە د سوهتنا جهمالی

عشقی شهوتاند وه کی شهمالی

ئەمما وه کوو ئەو ژ دل دنالی

لی سەنگ وشە جەر د گەل دکالی (۳)

ئە ی باری خودایی حالی گەردان

هجرانی مه ره وصالی گەردان

پاشی گەری یا ژ بو خوه هشیار

عشقی وههه کر قهوی گرفتار

هندی شهوتی ژ بو جهمالی

دایه کهته مه عرهضا سونالی

نه عتی وی کر و د گەل ئەنایی

ئەف رەنگە دکەر ژ وی ره جائی

ئە ی به دری بلندی بوری خاقان

دائم تو بی د نیف دل و جان

ته قریر بکه تو ئە ی گول ئەندام

حالی ته چیه نه بی تو به دنام

هندی تو دکی ژ بو چ ئەفغان

ته قریر بکه ژ بو مه ئە ی جان

عهودت وههه کر ئەوی ل دایه

عهقلی مه نههن قهوی به لایه

عہدیّ وہ کو ہاتبوو ژ کہنعان

بہیعا وی دبوو د نیقیّ مهیدان

مصری گہری یان ل وی خہریدار

لیّ گہرمی کرن زیادہ بازار

وہقتیّ مه ل وی ژ دل نہظہر کر

حوسنا وی د مه عہجہب ئہئہر کر

گؤیا کو ژ جانی ئہز جودا بووم

ہندی کو گہریم وموبتہلا بووم

مہعشوروق مه ئہوہ بکی تو باوہر

ئہی دایہ ببہ ژ بوّ مه یاوہر

گؤیا گہری یا پہری مہریزہ

(في الحال) گہہایہ با عہزیزہ

گؤتی : مرؤفہک ژ ئالیّ کہنعان

وی بہیعیّ دکن ب عزز وعونوان

ہیّقیّ ئہز دکم کو تو ببینی

بہیعا وی بکی ژ بوّ مه ببینی

پاشی وہہہ گؤ مه کہ تو ئہفغان

ئہف رہنگہ نہہن ژ بوّ وی ئمکان

مالیّ خوہ حہمی ژ بوّ فدا کم

طاقہت مه نہہن ئہوی رہہا کم

هندي كو نه وادر وجه واهر

(بالجمله) بكم ژ بو وي حاضر (۴)

وان صهرف بكم ژ بو بهائي (۵)

مهقبول نههن د گهل رجائي

حينا پهري يي بهيست وهه ايه

مالي خو هه كه نه وي فدايه

دور جهك وي هه بوو تزي جه واهر

ياقووت و مراري و گه واهر

وي گوت هه عه زيز دكم ره جايي

شان صهرف بكم ژ بو بهائي

پاشي وهه كه عه زيز به هانه

مه يلا وي دكت شه هي زه مانه

وي گوت ي : هه ره ل نالي شاهي

داخو ازي بكم ژ بو مه ماهي

ئهف رهنگ تو بكم ل وي به يانه

نينه مه وه له دل ته عه يانه

حينا وهه كه نه وي وه صيهت

رابوو مه شييا عه زيز ب دققت (۶)

(القصه) گه ها شه هي زه مانه

ئومي د كره ژ وي جواني

عهـبدهك مه دى به د نيڤى بازار
 ئننا مه بده بيم خه ريدار
 قهـلبى مه بكه قهوى تو خهـنده
 بو مه وهـلهد و ژ بو ته بهـنده
 شاهى وهه دا ژ بو وى روخصهت
 رابوو مهـشيبا ب سهـعى ودققهت
 ئەمما كو عهـزى چوست وچالاک
 بازار كره وى گهـوهـرى پاك
 پاشى خهـمـلاند ب شهـوبى كهـمخا
 (في الحال) بره ژ بو زولهـيخا
 حينا كو گهـايه نك زولهـيخا
 جاني خوه فدا دكر شهـكهـرخا
 ئەف رهـنگه دگۆ ئەوا گرفتار
 ئەف خهـونه خهـياله يانه بيدار
 جاني خوه دكر ژ بو وى قوربان
 ئەف رهـنگ خوه دكر ژ بو وى حهـيران
 ئەى بهـختى بلند تو رهـهنومائى
 مهـعشوو ق گهـرى يال ته نومائى
 دهردى د دلى مهـ دا دهوا بوو
 جهـورا كو مهـ دى ژ مهـ رهـها بوو

ئەي چەرخى ڤەلەك تە كر موساعد

مەعشوق تە كرە ل با مە قاعد

ئەي فولكى ڤەلەك تو پور وقارى

مەعشوق تە كرە ل من ديارى

من هيفى هەيه نەكى جودايە

هجرەت ل مە ئاگر وبەلايە

ئەف رەنگە شوكر دكر نهانى

سررا خوه نە كر ل كەس عەيانى

رأبوو وهه رەنگ ئەوى ڤشه كەرخا

ئامادە كرە جلى ڤدكەمخا

ئەمما ب مثالى ڤوژى سالى

وى جل دانيه ژ بو جەمالي

ئەصلا قە نە كر ئەوى تەووققوف

پوشيدە دكر هەرۆ ل يووسف

هەر نەوعى ژ نەوعەكى موكرەرەر

يەعنى كو هەرۆ لباسى ديگر

ئەندوودە دكر ب زيپر وزيوهر^(۷)

قەددا وى دكر ئەوى مونهوهر

تاجەك وى ژ جەوهران مورەصصەع

دانى ل سەرى مثالى بورقەع^(۸)

عشقك وى ھەبوو عەجەب زولەيخا
ساكن نەدبوو ئەوئى شەكەر خا

(۱) د دانەيا (ر) دا ئەف نىف مالکە ب فى رەنگى يە : وى دى کو دو لاو
د ذى صفاتن .

(۲) ل شوينا (ھالەيا سەخائى) د ھندەك دانەيان دا (ھالەيا سەفائى) ھاتى يە ،
و ەكى د دەھمەنا دەسنقىسى دا ھاتى ، و د دانەيا (ر) دا ل شوينا (مەطلەعا
سەفائى) پەيڧا (مەطلەعا ضيائى) ھاتى يە ، و ل شوينا (ھالەيا سەخائى)
پەيڧا (ھالەيا سەفائى) ھاتى يە .

(۳) شوينا پەيڧا (شەجەر) د دانەيا (ر) دا پەيڧا (كەفر) ھاتى يە .

(۴، ۵) ل شوينا (بكم) ل قان ھەردو جھان (بکە) د ھندەك دانەيان دا
ھاتى يە ، و ەكى د دەھمەنا دەسنقىسى دا ھاتى .

(۶) د ئايەتا (۲۱) یدا ژ سوورەتا (يوسف) ھاتى يە : ﴿ وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ
مِصْرَ لَامْرَأَتِهِ أَكْرِمِي مَثْوَاهُ عَسَى أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا - و ئەوئى يووسف
ل مصرى كرى گۆتە ژنا خوۆ : سەرەدەرى يە كا باش د گەل وى بکە ،
وجھە كى ب قەدر بدى ، بەلكى ئەم مفاى ژ خزمەتكارى يا وى ببينن ، يان
ژى ئەم وى بوۆ خوۆ و ەكى كورەكى لى بکەين ﴿ ژ فى ئايەتى دئيتە زانين
كو عەزىزى گۆتبوو ژنا خوۆ : بەلكى ئەم يووسفى بوۆ خوۆ و ەكى كورەكى لى
بکەين ، نە كو ژنكى ئەم (ھىجەتە) گرتبوو و ەكى شاعر دېوت !

(۷) د دانەيا (ر) دا ل شوينا (زير) پەيڧا (زيب) ھاتى يە .

(۸) د دانەيا (ر) دا ل شوينا (بورقە ع) پەيڧا (موقنە ع) ھاتى يە .

(۲۵)

دەر شاندىنا زوله يىخا ب ييوسف پال باغى
ووههه بىكرنا جاريان ب ييوسف ژ بو حيله سازى
ونه خووشى يا وى ب عهدهم حوصوول مورادى

باغەك وى هەبوو قەوى عەجائب
باغى ئەرەمى ژ وى موعائب

يوسف كو شهانده گولشهنا پاك
(۱) ئەمما گەرىيا زياده غەمناك
سەد جاريەيى حەمى سەمەنبەر
(بالجمله) ب قەدده كى بەر ا بەر

ئەصلا چو نەبوون ل وان غوبارەك
ئامادە كره ئەوى ب جارەك
(في الحال) شهانده ئالى ييوسف
تەنبىه كره ئەوا موئەسسەف

مەيلا وى ئەگەر د وە ئەئەر كر
(۲) حينا د يەكئى ژ وى ب گەھ كر

زنهار مه کن ل وی عنادی

راضی هوون ببن ب ئنقیادی

طهرزی کو دقئی ببن موافق

زنهار ببن د گهل مرافق

حینا ببتن ژ بو وه مائل

هوون ژ ی ببتن زیاده قائل^(۳)

ئهمما خه بهری ژ بو مه بینن

دهردی د دلی مه دا ده رینن

دا ئەز وهه رهنگ بچم ل ئالی^(۴)

ئاغوش بسم د گهل جه مالی

ئەف رهنگه کری ل وان وه صیهت

جاری مه شییان ب سه عی ودققت

ئەف رهنگه گه هانه ئالی یووسف

ئیدی نه کرن ئەوا ته ئەسسوف

هندی کو کرن ژ بو وی خدمت

هندی دکرن زیاده حورمهت

عاشق گهری یان ل وی جه مالی

طالب گهری یان ژ بو وصالی

یووسف فکری کو پور خه رابه

ئەف رهنگه دگۆته وان جه وابه

چوو په‌نده مه‌بن ب قیّ ضه‌لالیّ

بوویه‌نده مه‌بن ب قیّ مه‌ئالیّ

له‌ورا مه‌هه‌یه ئه‌به‌د خودایه‌ك

عه‌لام وعه‌لیم وره‌هنومایه‌ك

ره‌حمان وره‌حیم وه‌م شه‌دیده

فه‌ععال وفه‌عیلیّ (ما ی‌رید) ه

هه‌رچی كو بكت ل مه‌ ئراده

كه‌س نینه بكت ئه‌وی ئعاده

فعلیّ د وه جومله‌ئیّ خه‌رابن

(في الجملة) ل با وی ناصه‌وابن

خاكا مه‌ ئه‌وی ب ئابیّ ره‌حه‌ت

مه‌وجوود كره‌ ئه‌وی ژ قودره‌ت

ئه‌و واحدیّ بیّ نه‌ظیر وموظله‌ق

ته‌وحیدیّ بكن ژ بؤ وی (الحق)

(من بعد) بكن ژ بؤ وی سه‌جده

خدمه‌تیّ بكن مثالیّ به‌نده

حینا كو ژ وی بهیستن ئخبار

(في الجملة) كرن ب دینی ئقرار

زه‌نناری ژ خوه ئه‌وان ده‌رانی

ئیمان ب خودیّ ئه‌وان كو ئانی

هدر يهك وهه رهنگ ب سهجده يهك پاك
 تههليل كرن ب عزز وئدراك
 سهر صوبحه كي نهو ب خهمل وكه مخا
 رابوو وهه رهنگ عهجهب زوله يخا
 نه ماما كو ژ دهست فراقى يووسف
 صهبرا وى نه مانه كر تهوه ققوف
 پهروانه مثال ژ بو چراغى
 رابوو وهه رهنگ گههايه باغى
 نه ماما وهه رهنگ فهتتان وخيزان
 (في الحال) گههايه با كه نيزان
 نهف رهنگه كره ل وان نگاهى
 وى دى كو حه مى ل دور ماهى
 تهسكين كرنه نهوان كه نيزان
 خدمهت كو دكن وهكى عهزيزان
 نه ماما كو دكن زياده تههليل
 تهو حيدى دكن ب عزز وتهبجيل⁽⁵⁾
 وى دى كو وصال بى مهجاله
 نهف رهنگه زياده بى مهئاله⁽⁶⁾
 نه ماما گهرى يا زياده تهغير
 پاشى وهه كر ژ بو خواه ته دبير

یووسف کو ژ گولشه نی دهرانی
 (في الحال) بر و ل با خوه دانی
 ئەمما وهه رهنگ د نیف سه رای
 ئەفغانی دکر د گهل ندایی
 سووزانی دبوول رندی یا وی
 حهیرانی دبوول خووبی یا وی
 یووسف وهه رهنگ ل (ذي جمال) ی
 ئەصلانه دبوول وی موبالی
 پاشی پهری یا وهکی شه مالی
 زهر بوو که ته روتبه یا هلالی
 هندی گهری یا ژ عشقی بیمار
 هندی گهری یا قهوی گرفتار
 پاشی بقی رهنگی بوو مه ریزه
 ئەف رهنگ حسی یا ب وی عهزیزه
 گوئی : ته چ حاله ئەی زوله یخا
 ته قریر بکه تو ئەی شه که رخا
 ئەی بهدرا بلندی نازی پهروه
 قوربانان ته بن که نیز وچاکه
 هیقی ئەز دکم بی تو دلشاد
 حالی خوه بیژی ئەی په ریزاد

دهنگهك قه نهبوو ژ وی چو صادر
سررا خوه نه کر ل وی چو ظاهر

- (۱) د دانهیا (ر) دال شوینا (غهمناک) په یفا (نهمناک) هاتی یه .
- (۲) ل شوینا (ب گهه کر) د هندهك دانهیان دا (ب گوه کر) هاتی یه ، وه کی د دهه مهنا دهسقیسی دا هاتی ، و د دانهیا (ر) دا (نهظهر کر) هاتی یه ، و ب هزرا من نهو دورستیره .
- (۳) ب هزرا من د فی نیف مالکی دا خهلهته (بیتن) گوتن ، ویا دورست نهوه بیژت : (بن) بهلی دیاره شاعری ژ بهر کیشی نهف چهنده ری یه !
- (۴) د دانهیا (ر) دال شوینا (بچم ل نالی) ب فی رهنگی هاتی یه (بکم وه خالی) .
- (۵) د دانهیا (ر) دال شوینا (تهجیل) په یفا (تهسجیل) هاتی یه .
- (۶) د دانهیا (ر) دا نهف مالکه ب فی رهنگی یه :
- وی دی کو وصاله کی مهحاله نهف کار وزیاده بی مهناله

دەر مه بجه ئىلى ئاوردن عهزیز

حهكیم زانهك زولهیخا وجه وابدانا زولهیخا ژ بوّ حهكیم

پاشی کو عهزیز حه کیمهك ئانى

ئاماده کر و ل با خوه دانى

حینا فکری نه دی چو دهردهك

تهخمینی کر ونه دی چو ره نجهك

وی گوّ کو نههن ژ بوّ قىّ چاره

ئەف عشقه ل ویّ کو بیّ قه راره

وهقتیّ پهری ییّ بهیست جه وابه

تهقریر کره ئهوی خطابه

گوّتی تو حه کیمه کی نه زانی

رابه هه ره تو ژ قىّ مه کانی

هه رچی کو ته گوّتی ئه و هه بایه

دهردیّ مه ته ژى نه کر ده وایه

عشقا کو ته گوّتی ئەز نزانم

ئەف دهرده که بیژه من بزنام

تہ حسین مہ کرہ ب ہاتنا تہ

تہ صدیق مہ نہ کر ب گوتنا تہ

(في الحالِ) حہ کیم ژ با ویؔ رابوو

دایہ وہہہ رہنگ ل ویؔ نہما بوو

(۲۷)

دەر به بیان کرنا دایه خاتمه مه نقووش بی

ب سووره تنّ یووسف وزوله یخا

دایه فه کری پهری حه زینه

حوسنا کو هه بوول ویّ چو نینه

رازایه پهری د نیّش نقینان

دایه غه ییری وه کی حه زینان

دایه وه هه گوّ دکم ره جایّ

ره نجا ته چیه بکه نومایّ

ظاهر ته نه کر نه گهر بیّژی

ره نجیده دیم وه گهر نه بیّژی

پاشی وه هه کر پهری فغانه

دهردیّ خوه کره ل ویّ عه یانه

ویّ گوّ کو ب غه ییری عشقیّ یاره ک

قه ط نینه ژ بوّ مه را فکاره ک

نهو یاریّ زیاده بیّ نه ظیره

قه لبیّ مه ژ بوّ وی ره نه سیره

عہ قلیّ مہ ژ بۆ خوہ وی بہ لاکر

جانىّ مہ ژ بۆ خوہ وی فدا کر

بیماری کرم د وہقت وگافان

مہ جنوون کرم بین ب چافان

تہ دبیریّ بکہ ژ بۆ مہ ئدث جار

مہ عشووقی بکہ ژ بۆ مہ غہمخوار

پاشی وہہہ گو ژ بۆ ویّ دایہ

دہردیّ تہ دبت مہ گہر دہوایہ

ئہم دیّ وہہہ رہنگی وی بناکین ^(۱)

کاخہک ب عہجہب ئہمیّ نوماکین

مہ نقووش بکین ب دل نہوازی

مہ عموور بکن ب عزز ونازی

شہ کلیّ د وہ ہہر دووان موقابل

مہ نقووش بکن وہ کی شہ مائل

قہ ددیّ د وہ ہہر دووان بہر اہر

تہ حریر بکن د وی سہر اسہر

ہندی ژ جہمیعی نہوعیّ زینہت

تہ زین بکن ب (کُلّ) دققہت

ہہر سنگیّ ژ مہرمہریّ دہقائت

قائم بکن ئہم ب ئہیدی لائق

مه عشووقی ته لی بکت نظاره

حه تتا بچتن ژ وی قه راره

ئهف رهنگه بی زیاره خورره م

ئاغوش بکی ئهوی تو هه رده م

ئهی مه ردی مه ککار وچه شی دایه

رابه تو ئهفی بکه بنایه

دایه تو بزانه می ئه داکن

کاخهک ب عه جه ب ژ نوو نو ماکن

له ورا کو ژ بو مه ئهف ده لیله

چیتر قه نه هن ژ فی سه بیله (۲)

پاشی کو عه زیز ل وی نو ما بوو

(في الحال) په ری ژ بهر وی رابوو

گۆتی : مه نرانی ئهی زوله یخا

رهنگی ته چرا چوو ئهی دلارا

[ئایا تو ژ بوچ پور عه لیلی

ئیرۆ تو ژ بوچ صور ژه لیلی]

پاشی په ری بی کو گو که لامه

ته قریر کری ئهوی په یامه

گۆتی : مه هه یه ژ ته ره جایهک

ئاقا تو بکی ژ نوو سه رایهک

ئەمما ژ نوقووش ونەقشىّ والا

تەزىين تو بكى قەوى موجهللا

ھەرچى كو نەظەر بكن ل نەقشان

عاشق ببن ئەو بچن ژ ھۆشان

ئەف رەنگە بچم د نىقىّ پروونم

لەورا ژ غەرىبى ئەز زەبوونم

پاشى وەھە كر عەزىز ئرادە

رابوو وەھە رەنگ ب قلب و جادە (۳)

ئوستادەكى پور خەبىر ودانە

ئوستادىّ نەبوو فونوون وزانە

ئىنا وەھە رەنگ ژ بو سەرايىّ

مەوجود كرە ژ بو بنايىّ

ھندى كو ھەبوون ئەوى دەفینە

ھندى كو ھەبوون ئەوى خەزینە

حاضر ئەوى كر ژ بو بنايىّ

مەبذوولى كرە ژ بو سەرايىّ

طەرزىّ كو دقا ئەقا شەكەر خا

مەعموور كرە سەرائىّ زىبا

ئەمما ب مثالىّ خانەيىّ چىن

مەنقووش كرە د ئان و (في الحين)

شه‌کلیّ پهری‌ییّ د گهل‌نگاری

مه‌نقووش کره د نیّف دیواری

پاشی کو پهری بوویی جه‌لایه

روونشت وهه ره‌نگ د نیّف سه‌رایه

هندی کو هه‌بوون جلیّ د که‌مخا

رابوول خوه کرئه‌وا شه‌که‌رخا

(۱) د دانه‌یا (ر) دال شوینا (وی بناکین) په‌یقا (ژ نوو بناکین) هاتی‌یه .

(۲) د دانه‌یا (ر) دال شوینا (سه‌بیله) په‌یقا (وه‌سیله) هاتی‌یه .

(۳) د هنده‌ک دانه‌یان دا (ب قه‌لبیّ ساده) ل شوینا (ب قه‌لب و جاده) هاتی‌یه

وه‌کی د ده‌مه‌نا ده‌سنقیسیّ دا هاتی ، و د دانه‌یا (ر) ژی دا ب وی ره‌نگی

هاتی‌یه .

دەر ناوازیں زوله یخا بیوسف

وطه له ب و حال کرن و مه نعبوو کو ره بزئی شدن بیوسف

و نغفتخارا زوله یخا و عه زیز ل بهر بیوسف وجه و ابدانا

طفلس ب حه قیقه تی

حوری وهه رهنگ ب خه مل وزینه ت

گویا سه ککنی د قه صری جه ننه ت

ئه ف رهنگه ئه وی کو ماهی که نعان

(في الحال) ئینا ب عزز و عونوان

روونشت وهه رهنگ وه کی نگاران

حینا فکری ل وان جداران

شه کلی خوه ئه وی د گهل نگاری

ماهی وهه دی د ناف جداری

وی مهیل نه کر ل شه کلی یاری

گویا کو دکت بکت فراری

بیوسف حه ییری ژ قی به لایی

ئه ماما که ته مه عره ضا ره جایی

يا رهبي ئهقه مه كير ومه ككار
حفظا مه بكي خودايي غه ففار
ئهف رهنگه دگۆ ئيلاهي رهبي
رهحمان وره حيم وههم مورهببي
حالي مه ل ته قهوي عه يانه
تشتهك قه نههن ژ ته نهانه
من حفظ بكي ژ في ضه لالي
مه حفووظ بكي ژ في مه لالي
ئهمما وههه گوته وي زوله يخوا
ئه ي به دري بلند وپور موجه لالا
حهققا تو زياده ذي جه مالي
حهققا كو د قه لبي مه شه مالي
ئهف رهنگ تو چرا دكي عتابه
جه رگي مه ته كر وه كي كه بابيه
پهيدا تو مه كه ل خوه غوبارهك
جارهك بفكر ل من موبارهك
ئهف جاري تو وه صله كي عه طاكه
دهردي د دلي مه دا دهواكه
يووسف وههه گو ژ بو زوله يخوا
ئبرام مه كه تو ئه ي دلارا

[ئەف رەنگە خەبەر چ بى مەئالان

لەورا كۆز يادە ئەف مەحالن]

يا قەنج ئەو ئەز بكم گوريزه

لائق مە نەهن جەئى عەزيزه

ظاھر دبتن ژ مە خيانهت

شەرمەندە دېم حەتا قيامەت

پاشى وەھە گۆ ئەوا پەريزاد

من هيئى هەيە بىي تو مونقاد

جارەك تو وەرە طەريقى شەفقەت

خالى مە بکە ژ کەرب و حەسرەت

راضى تو ببە ب وەصلەتا من

مەرضى تو ببە ب صوحبەتا من

رَابووب فى رەنگى چوست وچالاک

ئەمما كۆ ژ بۆ خوہ بەرزەخەك پاك

كيشا وەھە رەنگ د نيف سەرايى

بۆ مات و موحدەيىرى جەلايى

پورپاك و ب رەونەق و موجدەوھەر

ئەمما ژ دوران حەمى مودەووور

بوتى خوہ برە قەفائى پەردە

وى شەرم دكر ل بەر خوہ بەردە

يووسف فه ككري كو پور خه رابه

يه عني كو ژ بو وي ناصه وابه

وي گو : كيه نهو د پشته پهرده

ته قرير بكه تو ژي خه بهر ده

پاشي وهه گو نهوا دل نه فرووز

بو تي منه نهو موجه وهه نه ندووز

پهرده مه كيشان ژ بوي لاتان

شهرمه ندهمه نهز ژ وان مه ناتان

كاني كو نه بينه طالبم نهز

دا ظهني نه به كو راغيم نهز

لهو پهرده مه كر ژ بو خوه حائل

نهو ژي كو بتن زياده غافل

پاشي ب في رهنگي ماهي كه نعان

نهف رهنگه كره ژ بو خوه نه فغان

شهرمي تو دكي ژ بي صفاتان

بي عزز و كه رامهت و حدياتان

ئايا مه نههن حهيا ژ باري

نهف رهنگه كره جههان دباري

قه يووم و قه ديم وبی نيازه

ره حمان وره حيم و كارسازه

(من بعد) چهوان بدم جهوابه

بارى كو بكت ل من عتابه

پاشى پهرى يى ب حيله سازى

ته قرير كره ب دلنه وازى

گوټى : تو چرا دكى بوهانه

ئهف رهنگه چرا دكى فغانه

هندي كو مه كر ژ بو ته عززه ت

جارهك مه نهدي ژ بو ته شه فقده ت

يووسف كو بهيستي ئهف دهقائى

گويا گهري يال وي موافق

وهقتى كو گههايه وي نگارى

دهستى خوه بره سهري عوذارى^(۱)

يهك عهقده شه كر دوى گريدا

ئهف رهنگه دكر بوهانه پهيدا

صهوتك ب عهجهب ژ طهرفى هاتف

ته شبيهى برووسك وبهرقى خاطف

(في الحال) گههايه سهمعى يووسف

يهعنى تو مه كه ل فر ته وهققوف

زنهار مه كه د گهل زنايى

حفظا خوه بكه ژ فى بهلايى

[ئەف رەنگە ۋەدا کو بوو عەیانە

رەبوو ۋەهە رەنگ ژ وی رەوانە]

ئیدی قە نەبوو ئەوی قەرارە

(في الحال) کره ئەوی فرارە

هەر باب ژ قودرەتا ئیلاهی

(في الحال) قەدبوول بەر وی ماھی

ئەمما پەری یی د نیقی بابەك

ئەف رەنگە گەها مثالی شابهك

ئەصلا قە نە کر ئەوی تەوہ ققوف

ئەف رەنگە قەتاند کراسی یووسف

زانی کو نەبوو ژ وی مەدارە

ئەف رەنگە کری ئەوی ھەوارە

عەبدی مە نەصادقە د گەل مە

ئەف خائنە فائەنە د گەل مە

یووسف کو رەقی ب ئالی دەر قە

(في الحال) عەزیز گەها ب سەر قە

ئەمما کو پەری گەها عەزیزە

ئەف رەنگە ئەوی خوہ کر تەمیزە

پاشی ۋەهە کر ئەوی شکایەت

عەبدی تە د گەل مە کر خیانەت

عہدی تہ زیادہ بہد فعالہ

بہد خواہ و خہراب و بہد خصالہ

لہورا کونہ صادقہ ژ بۆ تہ

لہورا کونہ لائقہ ژ بۆ تہ

شایہستہ نہہن ب ہشتنا وی

لائق مہ دی یا ب گرتنا وی (۲)

عازم گہری یا کو بیّتہ با من

جازم گہری یا ب کوشتنا من

مہ حبووس بکہ ئہوی ب زندان

مہ ئیووس بکہ ب ئیش و دہردان

ئہمما د وی گاقی دہ طفالہک

بہلکی نہ طفال مہلہک مثالہک

تہسکین کربوود پاخلا دی

وی شیر دخوار ژ پاشلا دی

یووسف وہہ گۆ ژ بۆ عہزیزہ

ئہو طفلہ زیادہ پور تہمیزہ

پورسی تو بکہ ژ فی طفالی

تہقریر تو بکہ ژ فی مہئالی

گہر دی ہہبتن ژ مہ گوناہہک

قہتلا مہ رہوا بتن ب جارہک

يووسف وهه گۆ ژ بۆ طفالی

تهقریر تو بکه ژ فی مهئالی

(في الحال) ژ موعجزاتی یوسف

تهقریر کر ونه کر تهوهققوف

طفلی وهه گۆ مه کن تهئهسسوف

تهفتیش بکن کراسی یوسف

ئهف رهنگه ئه گهر ژ پیش قهتایه

یوسف کریه نههن وهفایه

ئه ماما کو کراس قهتا ژ پاشه

وی قهط نه کر ئفتراء وحاشه

ئهف جاره موزه ووهره زوله یخا

بوھتان دکتن ئه واهه که رخا

ههرچی کو دبیزه ئه و دورووغه

قهولی وی زیاده بی فورووغه ^(۱)

(القصه) قهتاندبوو قهفایه

تهحقیق کرن کو ئفترايه

نادم گهری یال وی زوله یخا

لی شهرم کره عه جهب زوله یخا

حینا فککری ل وی عهزیزه

وی دی کو زیاده بی ته میزه

پاشی ب تہہوور و عنادی
 گوٽی تو مہ کہ ئہفی فہسادی
 ئیدی تو مہ کہ ئہفی فعالی
 تہوبہ تو بکہ ژفی مہئالی
 تہحقیق مہ کر کو خائنی تو
 لہورا کو زیادہ فائنی تو

- (۱) د دانہ یا (ر) دال شوینا (عوذاری) پھیقا (ئیزاری) ہاتی یہ .
 (۲) د دانہ یا (ر) دال شوینا (گرتنا) پھیقا (کوشتنا) ہاتی یہ .
 (۳) د دہر حدقا ئہوی دا بی شہادہ بی دژی زولہ یخایی دای دو گوٽن ژ زاناییں
 تہفسیری ہاتینہ فہ گواسن ، یا ئیکی ئہوہ یا شاعر فہ دگوہیژت کو ئہو
 بچویکہ کی سافا بوو خودی ب ئہ زمان ئیخست دا پاقری یا یوسفی ناشکہ را
 بکہت ، ویا دووی ئہوہ یا کو دبیژت کو ئہو زہ لامہ کی مروٽی زولہ یخایی
 بوو د گہل زہ لامی دہات دا بیئہ مالا وان .

دهر ناویردهنی ژنان وبرینکرنا دهستیځن خواه ل نک دیتنا
جهمالا یووسف وطله له بکرنا زوله یخانن وصالا یووسف
ومه نعبوونا وی چه بسکرنا زوله یخا یووسف

ته کرار بکم ژ نوو حکایهت
ته قریر بکم عه جهب روایهت

به عضهک ژ ژنی د شهری مصری

ئه ماما وه هه رهنگ د نیقی شهری

(في الجملة) ل عه رده کی نو ما بوون

ئه ف رهنگه هه می ل هه ف جه ما بوون

وان گو چ عه جهب ژ بو زوله یخا

شه رمهک قه نه هن ئه وا شه که رخا (۱)

[عاشق بوویه ئه و ل بهنده یی خواه

مه جنوون بوویه ئه و ل چا که ری خواه]

هن دی کو دکن ل وی نظاره

حه ققا کو نه هن ئه وی چو عاره

ئەف رەنگە خەبەر گەھا زولەيخا
پاشى وەھە رەنگ ئەوا شەكەرخا (۲)

وئ گۆ کو زیادە ناپەسنەن
(في الحال) شەھاندی ئەو فەخوندن

وئ گۆ : ھوون چەرا دکن عنادی
لەومی دکن و دکن فەسادى

لەومە وەھە کر ئەوی ژ وانە
ئەف رەنگە کرە ل وان بەیانە
لەو عاشقا ئەول بەندەیی خوە
عاشق بوویە ئەول کۆلەیی خوە

ئەف رەنگە نەھن ژ بو وە لائق
(من بعد) مە بێن کو بوویە عاشق

ئینایە وەھا ژ ھەر طەعامان
مەوجود کرە د تاس و جامان

(القصه) ئەوان کرن تەناول
پاشى سەكکین ب یەك موقابل

ئەمما پەرییی ب ناز و غەنجان
ئامادە کرە ژ ھەر توروونجان

ھەر یەك ب فی رەنگی یەك ھلانی
فارغ گەپرییان ژ وی مەکانی

[ئەف رەنگە تورونج] کو بوونە ظاهر

سککین کر نه د دەست خوه حاضر

پاشی پەری ییّ وه گۆتە یوسف

بورقوع تو هەلین مه که ته وه ققوف

وه قتیّ کو ئەوی نقاب هالانی

روو شوبه هەتی هەیفه کیّ عیانی

شەوقا وی کره جههان مونه ووهر

مه جلس گه‌ری یا زیاده ئەنوه‌ر

حینا فه ککرین ئەوان ل یوسف

عاشق گه‌ری یان هەمی ل یوسف

وان گۆ نه مه‌له‌ك به‌شهر سرشته

به‌لکی نه پەری وه کی فرشته

طالب گه‌ری یان ل وان سکینه (۳)

دەستیّ خوه ئەوان کرن برینه

پاشی وه‌هه گۆتە وان زوله‌یخا

له‌ومان هوون مه‌کن ژ من ده‌ریغا

هوون بوونه مثالیّ من جگه‌رخوون

له‌ورا گه‌ری یان هەمی د گه‌رگه‌رون

وان ژی وه‌هه گۆ ژ بوّ زوله‌یخا

ته‌صدیق مه‌کر ژ ته‌شه‌که‌رخا

ئەف بەندە زیادە ذى جەلايە

ھندى كو ببيژى ئەو رەوايە

لەورا كو نەھن ژ بۆ مە صادق

نابت وەھە رەنگ ل مە موافق

پاشى وەھە گۆ ئەوى جەوابە

ئەف بەندە دكت ل من عتابە

مەجلس گەپرى يا ھەمى بەلاقە

گۆيا تە دچوو ژ وان چو گاڤە

ئەو در ژ ژنان كو بوويە خالى (۴)

وى گاڤى پەرى ژ دل دنالى

ئەف رەنگە گەھايە ئالى يوسف

ھندى كو دكر ئەوى تە ئەسسوف

گۆتى كو دكم ژ تە رەجايە

وہ صلا خوہ بكى ل من عطايبە

ئەى بەدرى بلندى پور دلارام

حاصل مە نەبت ئەگەر ژ تە كام

مەحبوس تە بكم ووسان د چالى

پاشى تو ببي وەكى ھالالى

يوسف وەھە گۆتە وى جەوابە

زندان ژ بۆ مە خوہش مەئابە

[وهصلا ته ژ بو مه را فهنايه]

[زندان ل مه قهوى رهوايه]

وهقتى پهرى يى نهتيجه زانى

رابووب عهجهل ژوى مهكانى

هندي گهرى يا ب قهلبى زيزه

(في الحال) گههايه جدم عهزيزه

ئهف رهنگه دكر ئهوى مهلامهت

عهبدى ته خهرايه كر شكايهت

لهورا كو زياده بى تهميزه

ههردهم دكهتن ژ ته گوريزه

(قطعاً) مه نههن ژوى رضايه

لهورا كو نههن ئهوى وهفايه

بهدنام كرم ئهوى د شههري

بهحشامه دكن ژنين د مصرى

گؤيا وههه رهنگ لوى موافق

ئهز بوومه زياده بووى عاشق

من هيفى ههيه بدى تو روخصهت

وان راضى بكم ژ بووى عوزلهت

عهقلى مه بر وكريمه مهجنون

ئهز بوومه لوى زياده مهحزون (٥)

مهئوون كره ب قئى ئەدائى
(في الحال) گههايه مهه لقائى

ئەصلا قه نه كر ل وى چو حورمهت
زندان دكره ژ بو وى عوزلهت^(۶)

ئەف رهنگه عهزیز دگۆته يووسف
يهعنى تو مه كه ل قر ته وه ققوف

رابه تو هه ره ب ئالى زندان
مه جيووس ته بكم ب داغ ودهردان

يووسف وهه گۆته ئەى زوله يخوا
ئبرامى مه كه تو ئەى شه كه رخوا

(والله) تو را نههن وه فايه
زندان ژ مه را كو خواهش سهرايه

يووسف كو دچوو ب سوويى زندان
وى شوكر دكر ژ بو نا يه زندان

ئەى بارى خودانى ئنس وجانان
حفظا مه بكى ژ بهد گومانان

ئەو دور كو ژ گه وهه رى جودا بوو
بى صهبر وقه رار وموبته لا بوو

ئەى دل كو دگۆ ئەوا جگه رسۆز
ئايال كوويه ئەوى دل ئەفرووز

ته دگوب ته را کو صادق نهز
 بهلکی ب ته را موافقم نهز
 ناخر فهله کا ب حيله سالووس
 مه عشووقی ب من ته کریه مه حبووس
 ههردهم ب مه را تو بی وه فائی
 مه عشووق ته کر ب من جودائی
 جارهك ب مه را نه کر صه داقهت
 ئه صلا مه نه دی ژ ته که رامهت
 پنهان دکره غه می د یووسف
 چه شمی خوه دکر ب خوون ته صهرروف
 سه د جاری ب نالهئی د جان سوژ
 سه د ئاه و فغان دسینه نه ندووز
 هه ر پوژئی دبارن قه طرهئی خوون
 جارینا وه کی فهرات وجه یحوون
 وهی چه شم و چراغی نازه نینان
 ئه فغان دکر ژ بو برینان
 ئه فغان تو بکه د وهقت و گاڤی
 چاڤی ته بریژتن گولاڤی
 حه ققی ته یه نهو ژ بو ته عه دله
 ته صدیق تو بکه ژ بو ته فه ضله

مه جرووح ته كرم ب تيرى باران

پى خواهش ته كرم د نىقى خاران

نينه ژ مه ره دهواء ودهرمان

لهورا كومه دا ژ دهست خواه نهرزان

هه ققى منه نهز وهها نهظهر كم

جهرگ و جگهران ل خواه بكه ر كم

خه ددى كو مثال وشوبهى سورگول

سه د ئاه بكم مثالى بلبل

زولفى د خواه يهك ب يهك رهها كم

جانى خواه ب ئاگرى ببا كم

خه ملا بهدنه خواه نهز دهريتم

جارهك ههرم نهز نهوى بيتم

پورسى كو بكم ژ نهو فتادى

ته حصيل بكم نهقى مورادى

حالى ته چيه كو نهز نزانم

خادم ته كيه بيتر بزانم

كانى ته كيه كه مهر كوشاده

كانى ته كيه جهواب داده

يا سوهتى ب سه د به لاء ودهردان

رابوو مهشى يا ب ئالى زندان

تهنها کوب گوښهئې نشينم
 دهردي د دلي خوه دا دهرينم
 وهقتي وه کوئو گهايه زندان
 دهر بهست کربوو ب قوفل وبهندان
 شاگرت د دهری کو کرپه مهفتووح
 ئنکار نه کړی ته جهللهيا رووح
 وی دی کول سهر سه ججادهئې دوور
 خورشیده ژ مه طله عی تژی نوور
 سهر دانیه بهر زه مين ژ ته قصير
 روو تازه گوله ژ باری شه بگير
 زاری دکرو وناله ميکهر د
 نيړگز کربوو چو له عله ئې زهر د
 له علي خوه ژ گريې کرپه مه جرووح
 دانیه ل سهر له بي خوه مه شرووح
 چه شمی کو مثالی رهنگي گولگون
 رابوونه ژ وان فهرات وجهي حوون
 نهی چه شمی چراغي نازه نينان
 وهی داغي ل سهر دلي برينان ^(۷)
 عشقا ته کرم ژ بو خوه مه جنوون
 حه بسا ته کرم زياده مه جزوون

عهدلا ته ل سهر مه ههر وهه ايه
 ره حما ته ژ بو مه ره دهوايه
 ههردهم كو دكم ژ بو ته فهرياد
 خوزيا كو ژ مادهرم نه ميزاد
 يا خود كو دبووم نه دا مه شيره
 له ورا نه دبووم وهه ائه سيره
 دائم ب شهقاني كاري (اين بود)
 ههر روز ل په نجهري موقيم بود
 خالي قه نه بوو ژ پرويي دلدار
 ديداري ددي وي گاهي ديوار
 گاغا كو ددي جه مالا يوسف
 سه د ئاه دكر ئه وي ته ئه سسوف
 يوسف وهه رهنگ دنيقي زندان
 هندي كو دبوون زياده خه نندان
 پور شوكر دكر د گهل نه نائي
 ته سبيح دكر د گهل دوعائي

(۱، ۲) د دانه يا (ر) دال شويئا (شه كه رخا) په يقا (دلارا) هاتي يه .

(۳) د دانه يا (ر) دال شويئا (طالب) په يقا (غالب) هاتي يه .

(۴) د دانه يا (ر) دال شويئا (نهو در) په يقا (نوده) هاتي يه .

(۵) نه ف مالكه د دانه يا (ر) دا نه هاتي يه .

(۶) ژ فئ مالکئ وحه تا دویماهی یا فئ ناقبرئ - ههر دو مالکئ دویماهی یئ تئ

نه بن - د دانه یا (ر) دا نه هاتینه .

(۷) د هندهك دانه یان دا (دلئ پهریشان) ل شوینا (دلئ برینان) هاتی یه .

(۳۰)

چوونا عهزیز ب حه بسخانی ژ بو یووسف
وه عده دانا وئی ب نخرجا یووسف ووه فانا عهزیز

پاشی کو عهزیز ژ (ما جری) یی

عازم گه ری یا ب مه لقایی

(في الحال) گه هایه ئالی یووسف

گوئی تو بکه ل فر ته وه ققوف

ئی به دری بلندی بورج وئیوان

ته سکین تو بکه د نیقی زندان

چهند رۆژ بسه کن تو ئی گوله ندام

قهط فکری نه کی تو ئی دلارام

غمگین خوه نه کی ب قی مه ئالی

ئه ز دی ته بسم ژ نیقی چالی

ئه ماما کو ب خلعت ولباسان

خارج ته بکم ژ فر ب ئاسان

پهیدا تو مه که ل خوه چو دهردان

ئه ز دی ته ره ها بکم ژ زندان

ئەف رەنگە دگۆتە وی ب دققەت
دەر حال گەری یا ژ با وی عەودەت

وەقتی کو گەهایە نیف سەرائی
(في الحال) کەتە مەفرەشا فەنائی

بی کەیف وەهە کەت د نیف نئینان
هەندی کو برینە نک حە کیمان

حاصل قە نەبوو ژ وی شفایەک
تەئشیر نە کر ل وی دەوایەک

طەیری ئەجەلی خوە لی نوماکر
جانی وی ژ قالبی جوذاکر

(القصة) کفن کرن هەلانی
مەدفوون کرن وەکی دزانی

مەصری گەریان هەمی حەزینە
چل رۆژی ل سەر کرن گرینە

شینا خوە کرن ل وی تەصەرروف
ئەم بەحشی بکن ژ حالی یوسف

دەر نامیدهن جبریل و نه علیم کرنا بیوسف

ب ته عبیرتس خه ونان

رۆژهك وهه رهنگ د نیقی چالی

ئه ماما كه ته گۆشه یا مه لالی

زاری کر وچوو كه ته سوجوودی

پاشی كه ته روتبه یا قوعوودی

هه رچی ئهوی کر ژ بو خوه مه ئموول

باری وهه کر ژ بو وی مه قبوول

جبریلی ئه مین گه هایه بالی

گۆتی تو مه كه ئهقی مه لالی

باری وهه کر ل ته عتابه

دورهك ل ته کر ئهوی كتابه (۱)

ئهف دوره زیاده پور جه لایه

قهلبی ته دکر قهوی ضیایه

فه ممی خوه شه كه د نیقی زندان

وی دوری بخوه ب عزز و عونوان

زنهار نه کی ئهوی تو ته ئخیر

عالم تو بی د علم و ته عبیر

حينا كو دي خهونه كي رجالهك

هيڤي بكتن ژ ته سوائلهك

باري دكتن ل ته عيانه

پاشي تو دكي نهوي بهيانه

(القصة) نهوي نه كر چو نهمال

فهممي خوه فه كر ل با وي (في الحال)

جبريلي نهمين كو نهف دورې پاك

ناڤي ته دهڤي وي چوست وچالاك

[نهمما وهه كر زياده ته نثير

عالم گهري يا ب علمي ته عبير]

پاشي وهه رهنگ ل با وي جبريل

(في الحال) فه گهري ب عزز وته عجيل

دهر حال گهري يا ژ با وي خالي

ره جمعته كر وچوو مه قامي عالي

[يووسف وهه رهنگ قهوي رضا كر

مه شغوول ب طاعه تي خو دا كر]

(۱) د دانهيا (ر) دا نهف مالكه ب في رهنگي هاتي يه :

باري وهه كر ل ته عنايهت دورهك نهو كر ل ته كفايهت

(۳۲)

دەر به حشّی شہر ابدار و خہ باز

جہ و ابدانہ وان و تہ عبیردانہ یووسف ژ بوّ خہ ونا وان

وہہ صبیہ تا یووسف ژ بوّ شہر ابدار و نسیانا وی ژ بوّ

وہہ صبیہ تنّ

نہمما کو ہہ بوو دو مہردیّ خائن

ہندی کو بیژن نہو دفائن

ناقہ ل یہ کی شہر ابدار بوو

بہ دخواہ و خہراب و حیلہ کار بوو

یہ دی وہہ رہنگ ب ناقہ خہ باز

پور حیلہ چی بوو زیادہ غہ مہماز

نہف رہنگہ کرن نہوا موشاور

قی شؤلّی بکن ژ بوّ خوہ ظاہر

یہ عنی وہہ رہنگ د نیقی شہریّ

نہم حیلہ بکن ل شاہیّ مصریّ

دەرمان بدنئی ئەوی فەناکین

بەلکی ژ حوکومەتی رەهاکین

ئەف قەصە گەها شەهیی جەهاندار

ئەمما گەری یا ژ وان خەبەردار

وی گۆ کوچ مەردی ناپەسندن

(في الحال) شەهانندن و فەخوندن

ئەف هەردو ب ئیش و هەم ب دەردان

مەحبوس کرن د نیقی زندان

حینا کو گەهانە قوربئی چالی^(۱)

وان دی مەرڤەك وەکی شەمالی

پروونشتیە ئەو د نیقی زندان

تەشبیھی مەلەك مثالی فندان

حاصل کو کرن ل وی سەلامە

پاشی وەهە گۆتئی کەلامە

یەعنی کو تو ژێ خودان مەلالی

ئیرۆ ژ مە رە عەجەب هەقالی

ئەصلا قە نە کر ئەوان خوشوونە

ئەف رەنگە کرن ئەوا سوکوونە

پاشی ب قەضائی رەببئی جەبار

خەونەك وەهە دی ئەوی شەرابدار

وهقتى گهري يا ژ خهونى بيدار
 خهونا خوه كره بهيان وئقرار (۲)
 تهقرير كره ژ بو رهفيقان
 خهونهك م دى يه گهلى شهفيقان
 نهز بوومه زياده پور موغهيهر
 نه ممام دقئى يه كى موغهببر
 يووسف وهه گوته وى ب دققت
 خهونا خوه ببى نه كى چو عللته
 تهعبيرى عهجهب نهزى نو ما كم
 طهرزى ته دقئى وه رهنگ نه دا كم
 وى گوو كو هنهك ژ تازه نهنگوور
 من دى وهه رهنگ ژ نهوعى مه شهوور
 پاشى قهدهحهك تئى ژ خهمرى
 نه ممامه ددايه شاهى مصرى
 تهقرير وهه كر ژ بو وى نهقراز
 نه م بهحشى بكن ژ خهونى خهبباز
 وى گوو كومه دى هنهك ژ نانى
 نه و لائقى خوارنا شههانى
 نه و نانى هه مى ل سهر سهرى خوه
 نه ممامه دببر ژ بو شههى خوه

پاشی م دی یه ره فهك ژ طهیران
ئهف رهنگه دكر ل سهر مه سهیران

هندي دكرن ئهوان فغانی
ئهصلا نه دهشتبون ژ نانی

یوسف قه نه كر ژ بۆ وی ته قصیر
ته قریر كره ژ بۆ وی ته عبیر

عومری ته نه ما ژ بۆ ته ئخبار
وی ته بكوژت شههی جهاندار

پاشی وهه گۆ ژ بۆ شهرا بدار
ئهصلا تو نه بی ژ بۆ خوه غه مخوار

ته حقیق تو بكه ژ بۆ خوه مزگین
خارج تو ببی ب عزز وته مکین

مه قبول تو ببی دمه جلسا شاه
(القدرة والبقاء لله)

ئهمما وهه گۆت ئهوی شهرا بدار
قه لبی مه ته كر زیاده بیبار

ته علیم تو بده ژ بۆ من ئیمان
(من بعد) بيم ئه ژی موسلمان

ههرچی تو ببیژی ئهز ئه داکم
(من بعد) ژ بۆ ته پور ئه ناکم

وی گۆ تو زیاده پور که مالی
ما خهیری بکت خودائی عالی

ته علیم وهه دا ژ بو شهرا بدار
دهر حال کره ب دینی نقرار (۱)

خه بازی دکر قهوی فغانه
شاهی ئهوی کر جودا ژ جانه

طهران دکر ن ل سهر وی سهیران
گۆشتی وی کرن زیاده ویران

پاشی وهه رهنگ شههی جههاندار
ئطلاق کره ئهوی شهرا بدار

وهقتی کو دبوو ژ وی جودایه
یووسف وهه کر ژ وی ره جایه

یه عنی تو ببه خه بیر وئاگاه
به حثامه بکه دمه جلسا شاه

ره حمهك بکتن مه ژی رهها کت
دهردی مه ژی بو مه ره شفا کت

یووسف وهه کر ل وی وه صیهت
جبریلی ئه مین گهها ب سورعت

گۆتی تو چیرا دکی فغانه
سررا خوه ته کر ل وی عه یانه

يه عني بكتن ره جا ژ شاهي
 خارج ته بكت ژ نيقي جاهي
 نهف رهنگه ددي كو چوو سهمايي
 يووسف كه ته شهيوهن وره جايي
 پاشي نهوي سهر بره زهمني
 نه ماما كه ته مهدهر وگريني
 هيقي كره وي ژ رهبي عالي
 قه ييوم وقه ديم و (لا يزال) ي
 سووچي مه عه فوو بكه ئيلاهي
 غه ففار و غه فوور و پادشاهي
 باري وههه كر ژ وي قه بووله
 جبريل كره ل وي نوزووله
 گوټي تو نهبي ژ بو خوه غه مگين
 (من بعد) بكه ژ بو خوه تهسكين
 ههفت سال تو دبي ل ئيره مه حبووس
 نه ماما تو نهبي ژ لو طفلي مه ئيووس
 پاشي وههه رهنگ ژ سالي مه ذكور
 خارج تو دبي زياده مه سروور
 يووسف گهري يا خه بير وئاگاه
 پاشي وههه گو (بقاء الله)

هفت سال تہمام کو مایہ مہجوس (۲)
خالق وی نہ کر ژ لوطفی مہئوس

(۱) د دانہیا (ر) دال شوینا (قورب) پھیفا (قہعر) ہاتی یہ .

(۲) د دانہیا (ر) دال شوینا (ثقرار) پھیفا (نظہار) ہاتی یہ .

(۲) ہدر چہندہ یوسف دہلیفہ نستغلال کر وبہری ہہردو ہہقالین خوین
گریخانہیی دا دینی تہو حیدی ژی - وہ کی قورئان فی چہندی بو مہ
فہدگوہیزت [د نایہ تا ۳۷-۳۹ ژ سوورہتا یوسفی] بہلی نہہاتی یہ زانین
کو شہر ابداری د وی گافی دا باوہری ب دینی یوسفی نینا بت وہ کی شاعر
فہدگوہیزت .

(۲) قورئان دبیزت : ﴿ فَلَيْتَ فِي السَّجْنِ بَضْعَ سِنِينَ ﴾ (یوسف : ۴۲) وپہیفا
(بضع) د عہرہیی بو ہژمارین (۳-۹) دئیتہ گوتن ، ونہفہ خہلہتی یا
گوتنا تہوراتی بو مہ ناشکہرا دکہت دہمی تہو (د سفر التکوین دا ۱/۴۱)
ناشکہرا دکہت کو یوسف دو سالان مابوو د گریخانہیی فہ ، وکوئہو
حہفت سالان مایہ د گریخانہیی فہ - وہ کی شاعر فہدگوہیزت - چو دہلیل
ل سہر نینن .

دەر خوابیں دیدہ نین شاہ تہ عبیردانه بیوسف ژ بوّ وی
وحاضر کرنا زولہ یخا ژ بوّ نظھارا حەقی یسّ

ئەمما شەفە کئی کو شاھیی رەییان ^(۱)

رازا وەھە رەنگ ب ئەمری دەییان

فارغ ژ حەوادث و مەعاشان

خەونەك ئەوی دی د نیف فراشان

وہقتی ژ خەوی کو بوویە بیدار

ئەمما گەری یا زیادە ئەفکار

چەندەك ژ موعەبیری د مصری

ئینا وەھە رەنگ ژ نیقی شەھری

ئەف رەنگە ژ وان ئەوی رەجا کر

تە کلیفە کی عادەتی ل وا کر

خەونەك م دی یە قەوی عەجائب

تە عبیری بدن مەبن موراقب

وان گۆ : تو زیادە پور کە مالی

ما خەیری بکت خودائی عالی

تە قریر بکە ل مە عەییانی

چاوان کو تە دیتی یە دزانی

ته قریر کره شه هی جه هاندار

خه ونا خوه کره بهیان و ئظهار

ههفت تهوری سه مین م دی د خه ونی^(۲)

ئه ماما وه که ههف د جومله له ونی

ههفت تهوری دیگر زیاده لاغر

پاشی ب فی رهنگی بوونه ظاهر

ئه و چوونه گه هانه تهوری ئه وول

(في الحال) کرن هه می ته ناول

ههفت سونبولی خوششه و د ئه خضهر

پور سه بسز و مونیرو پور مونه ووه

ههفت سونبولی خوششه ئی د دیگر

پور هشک و ضعیف و پور موغیه یه

ئه و چوون په چکین ل وان سه راسهر^(۳)

لی خوشک کرن ئه وان ب ئه خضهر^(۴)

عاجز گه ری یان هه می ژ ته عبیر

ئه ماما گه ری یان هه می د ته عبیر

(القصة) نه بوو ژ وان چو ته عبیر

ئه صلاقه نه بوو ژ وان چو ته قریر

حینا وه هه دی ئه وی شه رابدان

ته عبیر نه بوو ژ وان چو ئظهار

شاهی ب کھیاسهت و فراسهت

پورسہک وههه کر ئهوی ب عادهت

گۆتی تو چرا دکی تهئه ممول

مهردهک تو وهرین ژ بو مه قابل

دا کشف بکت ژ بو مه تهعبیر

بهلکی بکتن ژ بو مه تهئشیر

زانم مهرفهک ههیه دزدان

دهرینه ئه و گهر نههاتیه بهردان

[شوعله ددتن مثالی ماهی]

ئهو مایه وه رهنگ د نیقی چاهی]

ئهو مایه زیاده پور موحهیر

هندی کو بیژی ئه و موعهبر

خهونا دکتن عهجهب بهیانه

تهعبیر دکتن قهوی عهیانه

شاهی وههه گۆ بکه تو تهفتیش

خهونا مه بیپورس مه که تو ئه ندیش

پاشی وههه گۆ ئهوی شهرا بدار

ئهی تهختی مه عالی بهختی بیدار

ئهمری کو ته کر قهوی صهوابه

طاقهت مه نههن بدن جهوابه

وهقتی کو مه دی ئهوی گرفتار
 ئەف رهنگه مه کر د گهل وی ئقرار
 یهعنی کو رهجا بکم ژ شاهی
 خارج بکتن ئهوی ژ چاهی
 ههفت ساله مه گهل وی فهرامووش
 ئه و مایه د چاهی خوار ومهدهووش
 شاهم تو بزبان ژ وی خه جیلم
 شهرمه ندهمه ئەز قهوی زه لیلیم
 شاهی وهه گو : مه که ته وه ققوف
 ناچاری گه هایه ئالی یووسف
 ئەمما کو ژ وی ئهوی ره جا کر
 نهعتی وی کر و ل وی ئەناکر
 تشتی کو ته کر ل من وه صیهت
 ئەصلا مه نه کر ل وی چو سورعت
 لهورا کو مه کر قهوی فهرامووش
 ئەف رهنگه ل فر تو مایی بی هۆش
 ئەف داری فهنا نههن وه فایه
 شاهد کو بوویه مه یهک خودایه
 من هیقی ههیه ژ من غوبارهک
 عارض نهبتن ل ته موبارهک

من هیفی هیه ب فیّ جهمالیّ

(من بعد) نهکی ژ من مهلالیّ

پاشی وهه گو مهها مونهوهر

ئهو پادشاه وحه کیم وئهنوهر

ئهف رهنگه کره ژ بو مه تهقدیر

تهئشیر نه کر ژ ته چو ته دبیر

ئهصلا مه نههن ژ ته مهلامهت

باری بکتن مه گهر عنایهت

پاشی وهه رهنگ ئهویّ شهر ابدار

خهونیّ وهه کر ژ بو وی نظهار

طهرزیّ کو بهیستبوو ژ شاهی

تهقریر کره ئهوی ل ماهی

ماهی کو بهیستی ئهف مهعانی

تهعبیر کره ل وی عیانی

تهقریر کره ئهوی موبارهك

رهوشهن وهه کر ئهوی ب جارهك

ههفت ئهوریّ سهمین کو دی د خهونیّ

ئهمما وهکی ههف حهمی د لهونیّ

ئهو جومله دهلالهتن ل سالان

(في الجملة) علامهتن ل حالان

ههفت سال دبتن زیاده وسعت
ئهرزانی دبت زیاده رفعت (۵)

ههفت سونبولی خوشك و تهوری لاغر
وی قهحط ببتن زیاده ظاهر

ههفت سال دبت قهوی غه لایه
یهك دانه گهنم نهبت نومایه

باران نهبتن ل خهلقی رحمت
ئهف رهنگه ببت زیاده زهحمت

هیئشین نهبتن رووی زه مینیی
وی تهرک بکن ژ ههف ئه فینیی

پاشی تو بزانی ژ سالی مه ذکور
وی خهلق ببتن زیاده مه سروور

ئهرزانی ببتن د خاص و عامان
هه چیی وه دقیی ببت نومایان

ماهی وهه گۆ ژ بو وی ته عبیر
قاصد فه گهرا ب عزز و ته وقیر

قاصد ب قیی رهنگی بوو خه بهردار
رابوو چوو یه نك شاهی جه هاندار

طه رزی کو بهیستبوو ژ ماهی
ته قریر کره ژ بوئه شاهی

ئەمما وەھە گۆتە وی شەھنشاھ

دیسان مە بکە ژ وی تو ئاگاھ

کانی ب چ رەنگی بوو گرفتار

حالی وی بکە ژ بو مە ئظهار^(٦)

قاصد وەھە رەنگ ب ئەمری شاهی

تەکرار گەھایە ئالی ماھی

وی گۆ کو هەنووژ شەھی جەھاندار

ئەکنوون نەھن ژ تە خەبەردار

حالی خوە بکە ل من عەیان

مەحزوون تو نەبی د فی مەکانی

ماھی کو بەیست ژ وی جەوابە

تەقیریر کرە د گەل خطابە

مەحبووس کرم بزەن زولەیخا

ئەف حەبەس کرە ژ بو مە مەئوا

بوھتانه کی پور عەظیم نوماکر

جانئ مە ل ئییرە وی فەناکر

تەکنیف کرم ب خەلوەتا خوە^(٧)

ئبرام دکرم ب صوحبەتا خوە

وی دی کو نەھم ژ بو وی مونتقاد

ئەو ژ ی گەری یا ژ بو مە بی داد

مهـحبووس كرم بزان ب چاليّ
ئهف رهنگ تو بزان ژ من مهـئاليّ

ههفت ساله دمام د چاليّ مهـحبووس
قهط لائقه بوو شهـهيّ ب نامووس

هندي كو بمينم نهـز د چاليّ
هيّژان دكتن ژ من سوئاليّ

رابه تو هـهـره بيّـره شاهي
تهـفتيش بكتن ژ في مهـناهي

حاضر بكتن وه رهنگ زولهـنخا
زنهار نهـكت ل وي دهـريغا

تهـفتيش بكت ژ في مهـئاليّ
رهـوشهـن بكتن ژ في فعاليّ

عالم ببتن ب قصصهـتا من
مودرك ببتن ب حهـقيقهـتا من

قاصد كو بهيستي ئهـف حكايهـت
تهـحقيق كره ژ وي روايهـت

طهرزيّ كو بهيستي وي ژ يووسف
وي شاه كره زياده واقف

ئهـمما تو بكه قهـوي تهـصهـوور
ئاماده بكه يهـكي مودهـببر^(۸)

دا بينته ساحهيا ئوموورى

ته دبیر بکت نه کت قوصوورى

وه قتی کو ببت ل قر غه لایه

هه ر شۆلی ل وی ببت نومایه

شاهی کو بهیست ژ وی جوانی

(في الحال) شه هانده پهری کو ئانی

گۆتی ب ته هه وور : ئهی زوله یخا

ئنکاری مه که تو ئهی شه که رخا

یووسف دکتن ژ ته شکایهت

حالی خوه بکه تو ژی حکایهت

پاشی وه هه کر پهری ته که للوم

شاهین ببتن ل ته موسه للهه

باوهر تو بکه ژ من شه هه نشاه

(من بعد) نه کی ژ من تو ئکراه

یووسف د سه له ف ژ بو مه چاکر

دائم د خدمه تامه حاضر

ئهف رهنگه دبووم ژ بو وی عاشق

ئهصلا خوه نه دی ژ بو مه لائق

هندی من دگۆ : تو ذی جه مالی

ئهف رهنگه نه بوو ل من موبالی

پاشی وهه رهنگ ب قیّ مهئالیّ
 مهجووس کری من وی ب چالیّ
 شاهیّ ب کهیاسهت و فراسهت
 وهقتیّ کو بهیست ژ وی روایهت
 مهطروود کره ژ مهحفه لا خواه
 مهئووس کره ژ مهجلسا خواه
 هندی کو هه بوون ئه ویّ لوئالی
 تاراجی کرت د وی مهجالی
 پهژمورده کرن د نیقی مصریّ
 بهدحالی کرن د نیقی شههریّ
 نوورهک ویّ نه ما د نیقی چاقان
 شیلوو گه ری یان ژ رهنگیّ ئافان

(۱) ره بیان - وه کی هندهک دیرۆکفان دبێژن - ناقی مهلکی مصری بوو ،
 ول قیّری مهسهله کا دیرۆکی یا گرنگ ههیه فه ره ئیشاره تیّ بدهینیّ ئه و ژ ی
 ئه فهیه : تشتیّ سه رهنج راکیش ئه وه ده میّ قورئان سه رهاتی یا یووسفی بو مه
 فه دگپرت ودئینه سه ر به حسیّ مه زنیّ مصری ناسناقیّ (مه لک)
 بو ددانت ، وده میّ سه رهاتی یا مووسای فه دگپرت ناسناقیّ (فیرعه ون) بو
 مه زنیّ مصری ددانت ، نه وه کی ته وراتیّ ئه وا ناسناقیّ (فیرعه ون)
 بو هه ردووان ددانت [برینه : (سفر التکوین) ئیصحا حا (۳۷) و (سفر
 الخروج) ئیصحا حا (۲)] ، وپسیار ل قیّری ئه فهیه : ئه ری ئه گه ر د پشت

قى ئىككى را چى يە ؟ وتو بېژى ئەف جوداھى يە يا ژ قەستابە ؟ دېرۆكا مىصرى
 يا كەفن ئەوال سەدسالايىستى زايىنى ژ نوى بۆ مە ئاشكەرا بوو ، پشتى
 گەلەكە ھلكۆلىن ل سەر شوينواران ھاتىنە كرن ، دېژت : ل ھزارا دووى
 بەرى زايىنى دو رەنگىن مەزنان فەرماندارى ل مىصرى كرى يە : مەزنىن
 ھېقىنى وان ژ مىصرى ب خو ، وئەفە ب ناسناقى (فىرعەون) دەھاتنە ناسىن
 وئەو مەزنىن ھېقىنى وان ژ دەرۋەبى مىصرى ، وئەفە ب ناقى (ھكسۆس)
 دەھاتنە ناسىن ، وئەفە ئەو بوون يىن كو ژ لايى رۆژھەلاتى قە ھاتىن
 ھېرش داينە مىصرى و مىصر ئىخستى يە بن دەستى خو ل وى دەمى دەسھەلاتا
 (فىرعەونى يان) لاواز بووى ، وخەلكى مىصرى وەسا بەرى خو ددا فان
 كو داگىر كەرن .. شارەزايىن دېرۆكا كەفن - ل دويف وان نىشانىن بۆ وان
 ژ ژىدەران ئاشكەرا بووين - دېژن : ل دۆرىن سالا (۱۷۳۰) ى بەرى
 زايىنى (ھكسۆسان) دەست ب ھېرشىن خو كرن ل سەر مىصرى ،
 وپشتى چل وتشتەك سالان ، و ب دورستى ل سالا (۱۷۷۴) ى
 بەرى زايىنى ئەو شىيان پايتەختا فىرعەونى بستىن وحوكمى مىصرى بېخنە
 دەستى خو ، وحوكمى وان ل مىصرى ھەتا دۆرىن سالا (۱۵۶۰) ى
 بەرى زايىنى قە كېشا دەمى مىصرى يىن ژىرى يا وەلاتى ب شورەشەكى
 رابووين دژى ھكسۆسان وشىيان وان ب پشت توخويىن رۆژھەلاتى بېخن .
 وزانايىن دېرۆكى وشوینواران ھەتا نوکە يىن ب سەر ناقى (۲۳) مەلكىن
 ھكسۆسى ھلبووين يىن كو حوكم ل مىصرى كرى . و ل دويف وان
 (تەقدىراتىن) زانايىن دېرۆكى بۆ دەمى يوسف لى ژىاي ددانن چوونا
 يوسفى بۆ مىصرى دكەفتە د وى دەمى دا بى ھكسۆسان حوكم ل مىصرى
 دكر چونكى يوسف ل دۆرىن سالا (۱۶۰۰) بەرى زايىنى ژىابوو ، پشتى
 ئىبراھىمى ب نېرىكى دوسەد سالان . يەعنى : دەمى يوسف چوويه

مصرى مهزنى مصرى (فيرعون) نه بوو ، (مهلك) بوو ، لهو قورنائى - گوتنا خودى يا راست و دورست - نه گوت : فيرعونى خه ونهك ديت (وهكى تهورات دبيژت) ، بهلكى گوت : مهلكى خه ونهك ديت . وتشته كى دى ژى : ده مى قورئان به حسى وهزيرى مهلكى دكهت دبيژتى : (العزيز) ، نهغه ل سهر ده مى يوسفى ، وده مى به حسى وهزيرى فيرعونى دكهت - ل سهر ده مى موساى - دبيژتى : (هامان) ، دبت نهقى ژى په يوه ندى ب وى مهسه لا ديروكى فه ههبت يا مه به حس ژى كرى . و ژ سيقاى سهرهاتى يا يوسفى بو مه ناشكهرا دبت كو دهسه لاتدارى يى (كو د دهستى هكسو سان دا بوو) باوهرى ب خوداينى يا (مهلكى) نه بوو ، وههه چهنده شرك د ناف وان دا يا به لاف ژى بوو ، بهلى وان باوهرى ب خودى هه بوو ، نه وهكى فيرعونى موساى نهوى دگوته خهلكى نهزم خوداينى ههوه .

- (۲) د دانهيا (ر) دال شوينا (نهورى سه مين) په يقا (گايى قه لهو) هاتى يه .
- (۳) د دانهيا (ر) دال شوينا (په چكين) په يقا (فه تتلين) هاتى يه .
- (۴) د دانهيا (ر) دال شوينا (خوشك) په يقا (هسك) هاتى يه .
- (۵) د دانهيا (ر) دال شوينا (رفعدت) په يقا (راحت) هاتى يه .
- (۶) يا دورست نهوه ده مى مهلكى گوتى : ههړن يوسفى بو من ژ گرتيخانه يى بينن ، يوسفى گوته هه قالسى خو : ههړه بيژه مهلكى بلا نهو دوباره فه كولينى ل دور مهسه لا گرتنا من بكهت و كانى بوچى وان ژنان دهستين خو بړى بوون ، وهكى قورئان دبيژت ، نه كو مهلكى گوتبوو شهرا بدارى : ههړه پسارا يوسفى بكه كانى مهسه لا وى چ بوو ؟
- (۷) د دانهيا (ر) دال شوينا (ته كنيف) په يقا (ته كليف) هاتى يه .
- (۸) نهف مالكه وههه دو مالكين د دويښ دا ژى د دانهيا (ر) دا نههاتينه .

(۳۴)

دەر نخراجن یووسف ژ چه بسن
د گهل نكرام و نه شاک و نه قدیرا
مهلك نوموورن خوه ب یووسف

شاهی وهه گوتته پیشه کاران
ته عجیل بکن گهلی نگاران
ر ابن وهه رهنگ مه کن ته وه ققوف
(بالجمله) هه رن ل ئالی یووسف
ئهمما کو ئهوی ب خولعه تی پاك
نخراج بکن ژ چاهی چالاک
(القصه) همی کو چوون ب جارەك
خولعهت کو کرن همی تدارهك
ئهو چوون وهه رهنگ ب فی مه ئالی
وان دی قه مه رهك د نیقی چالی

گۆتن : ئەى شەهەي عەزىز وصادق
 زندان ژ تە رە نەما موافق^(۱)
 ئەمەرى کو كرى ل مە شەهەنشاه
 تەنفىذ بکە مەگەر تو ئەى ماه
 رابە تو وەرە بدەر ژ زندان
 فەرمۆ تو وەرە ب فەضل وئحسان
 يووسف گۆت : لەوهندانى ب نامووس
 من دل دە هەيه چكار وقامووس
 حەتتا کو وەرن ژنەين د مصرى
 تەقرىر بکن ب صدق وفەخرى
 (القصة) ژنەين عەزىز وچاكار
 حاضر کربوون دکرنە ئقرار
 حاشا ژ فى ماهى پاک و حشمەت
 ئەو شۆلى نەپاک بکى ب دققەت
 زولخائى ل تەخما وى دەرەو کر
 پور بى بەختى و زۆر وپور ستم کر
 خونکار وشەهەنشاهى دلۆقان
 فەرمان کر ژ بۆنا ماهى کەنعان
 هەرچى کو هەبوون د حەبس و زندان
 نازاد کەرن تەمام ل دەر مان

خهملهك وهه دانه يوسفيّ پاك

ئخراج كرن ب چوست وچالاک

(في الحال) خه بهر گه هایه شاهي

رابوو مهشي يا گه هایه ماهي

عاشق گهري يال ذی جه لاييّ

ئاغوش كره بره سه راييّ

شاهي ب سه عادهت و ب ته وقير

پورسهك نهوي كر ژ حالي ته عيير

يوسف وهه گوته شاهي مصريّ

ته نبیه تو بکه د نيقي شهريّ

يه عني كو حه مي بكن زراعت

(في الجملة) بكن زياده سورعت

[نه مما تو بكي قهوي ته سه وور

ئاماده بکه يه كي موده ببر

دا بيّنه ب ساحه يا ئومووريّ

ته دبیر بکتن نه کت قو صووريّ]

پاشي وهه گوته وي شهه نشاه

قهط نيّنه كه سهك وه كي ته ئاگاه

ته دبیر تو بکه د نيقي مصريّ

دا قه حط نه بت د نيقي شهريّ

شاهی ب فراسهت وکیاسهت

هەر شۆلی کره ل وی حهوالهت

حهتتا بگهههته مولکی مصری

تهفویض کره ب عزز وفهخری

شاهی وهه رهنگ ب وی کهمالی

هەر شۆل سپاره ذی جهمالی

تهدبیره کی (بو العجب) نوماکر

ئهف رهنگه د شههری ده نداکر

یهعنی هوون بکن حهمی زراعت

(من بعد) نهبت ل وه غهرامهت

تهدبیری بکن مثالی مهردوم

لی جهمع بکن ژ بو خوه گهندوم

لهورا کو دبته ل وی غهلائی

برچی نهبن هوون د وی بهلائی

تهنبیه کره ئهوی موبارهک

کاری خوه کرن ئهوان ب جارهک

حاضر وهه کر ژ هەر حوبووبان

فهخرهک ب عهجهب کهته قولووبان (۱)

پاشی ب قهضائی کبریائی

ههفت سال گهری یا قهوی غهلائی

لازم کو دبوو گهنم د مصری

یووسف کو ددایه خهلقی شههری

ئهف رهنگه دکرل وان عهطایه

وان ژی کو دکر بو وی دوعایه (۳)

(۱) ئهف مالکه وههر نهه مالکین د دویف دا ژی د دانهیا (ر) دا نههاتینه .

(۲) د هندهك دانهیان دا ل شوینا (فخرهك) پهیقا (فخرهك) هاتییه ، وهکی د دههمهنا دهسقیسی دا هاتی .

(۳) ل وی دوعایه ، د هندهك دانهیان دا هاتییه ، وهکی دانهیا (ر) .

دهر بهختی عتابکرنا زوله یخانی ژ صه نه منی خوه
وداوه شاندا وی ژ صه نه م وروجووعا وی ب جیئانینا
ب خوهدا وتهزویج وداوهتا یووسف ژ زوله یخایی

ته کرار بکن ژ نوو ته که للوم
ئهو شاهی کو بوو ل مه موسه لیم^(۱)
ئه م ما پهری یا زیاده عاشق
بهختی وی نه بوو ل وی موافق
سیفل وهه بوو د وی زه مانی
حه سره ت ل وی پاریه ک ژ نانی
لی حوزنه گه هه ک د راهی یووسف
ئاماده کره ئهوا موئه سسفف
یووسف بکه ته د ری موروره
دهنگی وی ل وی ببت ظهووره
قانع ببتن ل وی صه دایی
مه سروور ببتن ل وی ندایی

پیرهك وهه بوو ل نك زوله یخا
 دائم ئەو د خدمەتی موهه ییا
 گافهك نه دبوو ژ وی جودایه
 جانێ خوه دکت ژ بو فدايه
 ئەف رهنگه دگۆته وی زوله یخا
 دهستی مه بگر نه کی ده ریغا
 یوسف کو بکت ده ری موروره
 زنه ار نه بت ژ ته فوتوره
 دهستی مه بگر بکه نگاهي
 ئەز مامه د حه سه رتا وی ماهي
 مه سمووع بکم ژ وی سه دایي
 به لکی بکتن ل مه ده وایي
 یوسف کو ب فه خری خوسره وانه
 عازم گه ری یا د ری عه یانه
 پیره کو مه گۆتی بوویه واقف
 رابوو ژ جهی خوه بی ته وه ققوف
 ئەف رهنگه په ری بره طه ریقی
 ئەفغان دکر ژ بو شه فیقی
 ئەه گه ردی سته م قه وی سته مکار (۲)
 غه ددار و غه دیر و پور جه فاکار

جارهك ته نه كر ل من تهئهسسوف

مههجوور ته نهز كرم ژ يووسف

هجرهت ل مه پيٽهيهك ژ نارہ

بهختي وه كورہش بتن چ چاره ؟

خوزيا كو نهبووما نهز ژ دايمي

حالي مه خهرايه وايي وايي

رؤژام ژ مهغربي نومايه

دهردی م نههن ژ بو دهوايه

يووسف قه نه كر ل وي نهظاره

هندي كو دكر نهوي ههواره

ئهف رهنګ كه ته مهعرهضا ندائي

يووسف فه گهرا چوويه سهرائي

پاشي كو پهری چوويه جهي خواه

تهسكين كربوود خاني ي خواه

بوتهك وي ههبوو زياده زيبا

ئهف رهنګه دگوته وي زولهيخا

مهقصوود بكرال مه ته حاصل

يووسف بكرال مه ته مائل

هندي وههه رهنګ ب ته پهرستم

سيفل ته كرم زياده مهستم

شه ئنى ته نههن وه رهنگ خودايى
 پور پيس ومرار وبه دلقيى
 كى كو كرى يه سه ما مونه ووهر
 نهف رهنگ كرى يه زمين موده ووهر
 بارى نه وه بى شهريك ويه كتا
 خالق نه وه بى نه ظير وهه متا
 يووسف كو دكر ژ بو دو عايه
 مه قبول دكر نه وي ره جايه
 واصل نه وي كر ب پادشاهى
 مومتازى كره ب پادشاهى
 نهى پيس ومرار وبى فراسهت
 نه صلا مه نه دى ژ ته كه رامهت
 حاصل وهه رهنگ ب قلب ويينا
 نهف رهنگه كو بوت نه وي شكينا
 (في الحال) نه وي دوى مه جالى
 نقرار كره ب ره بى عالى
 ته كرار كو ژ نوو قه ماهى كه نعان
 رابوو مه شى يا ژ بورج وئيوان
 عازم گه رى يا ژ بو وي سه رى
 دا سه رى بكت ل خه لقى مصرى

ديسان ڪو پهري ڙ ٻو شه فريقي

(في الحال) گه هابه نيڻ طهريقي

گافهڪ سه ڪڪني قهوي گرين ڪر

فهرياد و فغان وپور ٽه نين ڪر

يووسف وهه دي د نيڻي شههري

پيرهڪ ب فغان گه هابه نيڻ ري

وي دي دڪتن ٽه نين و فيغان

دهنگي وي ڊچيته بورجي ڪه يون

يووسف فڪري پهري ڪو ناس ڪر

پاشي ب ڦي رهنگي لي ندا ڪر

گوتي : ته چ حاله ٽه ي زوله يخا

ٽه ف رهنگه فغان دڪي شه ڪه رخا

هيڻي ته چيه ل من عهيان ڪه

دهردي ته چيه ل من بهيان ڪه

ٽه و شيفته يا زهليل ومه عيوب

ٽه ف رهنگه ڪو گوته يووسفي خوب

ٽه ي خوسره وي ڪشوره را جه مالي

ٽه ي مه نبعي مه عده نا جه لالي

ٽه ڪنوون تو بزان ڙ فورقه تا ته

ڪور بوومه بزان ڙ حه سره تا ته

دیرینیه بۆ ته ئەز فه قیرم
 سیفیل وزه لیل وپور ئەسیرم
 یووسف کو بهیست ژ وی جه وابه
 ته ئثیر کره دی خطابه
 پاشی وهه گۆته وی ئەسیری
 گهر عشق ههبت ل ته فه قیری
 ئظهار بکه تو موعجزاته
 ظاهر تو بکه ژ خوه صفاته
 ئاههک پهری یی ژ دل کو کیشا^(۳)
 ئەف رهنگه وی دل ژ بهر دئیشا
 ئاگر ژ دهقی وی بوو هوویدا
 بیتر گهری یا زیاده پهیدا
 یووسف چهیری ژ فی مه ئالی
 جبریلی ئەمین گه هایه بالی
 ئەف رهنگه دگۆته یووسفی خووب
 ئینا مه ژ بۆ ته ئەمری مهر غووب
 ته زویج بکه ل خوه زوله یخا
 نومیدی نه کی ئەوا شه که رخا
 یووسف وهه گۆل من قوصووره
 چاقی وی نههن زیاده کۆره

قى رهنكى كو پيره بىّ جهماله
حوسنا وىّ نههن كو بىّ كهماله

پاشى وهه گۆ ژ بوّ وى جبريل
رابه تو بکه دوعا وتهليل
حينا ژ خودى بکى رهجايه
مهقبول دکت ژ ته دوعايه

چاقى وى خودى دکت گوشاده
روهنايى دکت ل وى ئعاده
يوسف ژ خودى وه رهنک دوعا کر
بارى قه کرى قهوى گوشا کر

(۴) جبريلى ئه مين پهريّ خوه ليّدا
حوسنا وىّ ژ نووفه بوو هويهدا
بوو گولبهنىّ گولشهنا جهمالىّ
ديسان کو ژ نوو گهها كهمالىّ

پاشى ب قى رهنكى يوسفىّ خوب
(۵) تهزويج کره ژ بوّ خوه مهحبوب
بهحشامه گههايه وهقتى گهردهک
ئهصلا قه نه مال وىّ چو فهردهک

ئهمما کو پهريّ ژ پهردهيا خاص
قهلبى وىّ دبوو زياده رهققاص

ناگهه ئهوى دى كو پرده رابوو

يووسف كو ژ پردهي نوما بوو

يووسف وهه رهنك ب وي كه مالى

حينا كو گه هايله ذى جه مالى

(في الحال) پهرى يى ژ بهر وي رابوو

هندي فهرحى زياده شابوو

دور جهك وهه رهنك ژ نوقره يى خام

حاضر وهه رهنك ئهوا گوله ندام

مه محفوظ كره زياده مهستور

ئهمما ژ گوشايشى قهوى دوور

يووسف وهه رهنك ب عزز ونازى

عازم گه پرى يا ب دل نه وازى

طهيرا هه ده فا صه ده ف مثالى^(٦)

لى كون كره وي ب وي لوئالى

ئهف شه مس وقه مهر گه هانه بورجى

بوون قابلى عه ر صه يا ئولوو جى^(٧)

هندي دكرن نه شاط وشادى

ئهف هه ر دو گه هانه وي مورادى

(١) دانه يا (ر) دا ب فى رهنكى به : شاه ل مهى كو بوو موسه ليم .

(۲) د دانه‌یا (ر) دا ئەف نیف مالکە ب فی رهنگی‌یه : ئەی گەرشێ کە چ ڕوی
ستەمکار .

(۳) د دانه‌یا (ر) دال شوینا په‌یفا (ئاهەك) په‌یفا (هۆیهك) هاتی‌یه .

(۴) د دانه‌یا (ر) دال شوینا په‌یفا (لێدا) په‌یفا (تێدا) هاتی‌یه .

(۵) وەسا یا دیاره کو ئەف دویماهی یا خۆش - کو گەهشتنه - بو چیرۆکا فیانا
زوله‌یخایی بو یوسفی ژ دانانا چیرۆکفانانە ، دا تامەکا غەریب و دویماهی‌یه‌کا
پەردەدر بدەنه فی سەرهای‌یی ، ودا وەسا پێشچاف بکەن کو فیانا زوله‌یخایی
یا ژ دل بو و نه (شەهوەتەکا) نەژه‌ژی بوو ! و ئەو ب خۆ نه قورئانی و نه
ژی تەوراتی ئیشارەت نەدایه فی دویماهی‌یی ، بەلکی تەورات ب ئاشکەرای
دەتە خویاکرن کو فرعونێ کچا (فووطی فارع) ی کاهنی (ئوون) کو
ناقئ وی (ئەسنات) بوو یوسفی ماره کر وی دو کوپ ژ یوسفی
هەبوون : مەنەسسا ، ئەفرایم .. وزانایی نافدار (ئبن کەثیر) دو گۆتەن د فی
دەربارەیی دا ژ دیرۆکفانان فەدگێرت : ئیک ئەوه یا شاعری فەگواستی ، یا
دووئ دبیژت : گاڤا یوسف ژ گرتیخانەیی هاتی‌یه بەردان و پاڤزی‌یا وی بو
مەلکی ئاشکەرا بووی ، و مەلک ب هەلویستی عەزیزی و ژنا وی ئاگەهدار
بووی ، وی عەزیز ژ کاری وی لادا ویوسف ل جهی وی کره عەزیزی
مصری .. و ب راستی ئەف گۆتە پتر یا بەرەقله ، و خودی چیتەر
دزانت .

(۶) د دانه‌یا (ر) دال شوینا (طهیرا) په‌یفا (تیرا) هاتی‌یه .

(۷) ل شوینا په‌یفا (عەرسەیا ئولووجی) په‌یفا (ئەسره‌یا عورووجی) د هەندەك
دانەیان دا هاتی‌یه ، وەکی د دەهمەنا دەسنفیسێ دا هاتی ، و د دانەیا (ر) دا
ب فی رهنگی‌یه : قانلی عەرسەیا ولووچی .

دهر رهفتن برادهری یووسف ب مصر
ژ بو سغرا گهنم دا دهستی یووسف ژ بو وان

ئهمما ب قهضائی ره بی ره حمان
قه حطهك ب عه جب دبوو د كه نعان
یه عقووب وهه رهنگ کورین دمه جووب
ئاماده کره ب عزز وئوسلووب
ئهمما ژ کوران یه کی موجه رره د
ئهف رهنگه کره ل با خوه په یوه ند
عاجز گه ری یا ژ قه حطی ده ری
دهه کور ب تهمام شه هانده مصری
یه عنی کو گهنم ژ شه ری مه زبوور
بینن ب نه شاط و عزز و مه سروور
یه عقووب وهه گو ئه وان په یامه
ئهمما ب کتن ل شهه سه لامه
بیژن د کته ل ته دوعایی
بیژن د کته ل ته ئه نایی^(۱)

زنهار نه کن نه قی هه رامووش
زنهار نه بن ل با وی مه و هووش^(۲)

نهو دی وهه رهنگ مثالی خوبان
عهودت وه بکت د گهل خوبوبان

یه عقوب وهه کر ل وان وه صیهت
ته وصیهت کره نهوی ب دققهت

فه رزه نده وهها ژ شه هری که نعان
ر ابوون ب عه جالهت و ب عونوان

فارغ ژ حه وادشی د ده هری
نهو چوونه گه هانه شه هری مصری

وان دی ژ نهو وهل سهرا کی عالی
نه م ما چ سهرا ؟ فه لهک مثالی !

وان دی مه رفهک د نیف سهرای
نهو روونشتی به دده جه لایی

وان ژی کو نه ناسی ماهی که نعان
ته سکین کری یه ب عزز و عونوان^(۳)

یووسف که نه ظه ر دکر نه هانه
ته حقیق کره کو نه و برانه

یووسف وهه گۆته پیشه کاران
ته فتیش بکن گه لی نگاران

پورسەك ھوون بكن مه كن نهانه
كانى وهه رهنگ چ كاروانه

نهجم وقه مەرى چ بورجه كينه
له عمل وگوه مەرى چ دورجه كينه

[تهفتيش بكن ژ وان عه يانى
ته كليف بكن ب قى مه كانى]

(القصة) ژ وان كرن سوئاله
ته حقيق كرن ژ وان مهئاله

وان گو وهه رهنگ ژ نيقي كه نعان
ئەم هاتنه دا ببن هنك نان

عالم گه پرىيان ب (ما جرى) بى
ئىنانه گه هانه نيڤ سه رابى

يووسف وهه رهنگ ب رهسم وئايين
يه عنى ژ شه رابى چهر ب وشيرين^(٤)

ئەف رهنگه كرى ئەوى عه يانه
ئىنا وهه رهنگ ژ بو برانه

هەر نهوعى طه عام ب يهك موقابل
ئىنان وئەوان كرن تهناول

يووسف وهه گو ژ بو برانه
حاجا خوه بكن ل من عه يانه^(٥)

[وان گۆ : تو بز ان ژ نیقی کهنعان

ئەم هاتنە دا بکی تو ئحسان]

وان گۆ تو بز ان ل با مه قه حطه (٦)

ئەصلا مه نههن حه بهك ژ حنطه

ئەم دوازده برا هه بوون ژ يه عقووب

باوهر تو بکه ب عزز وئوسلووب

ئەمما کو د نیق مه دا برابهك

بهلكی نه برا وه کی چراههك

رۆژەك ب مه ره د نیقی دهشتی

روو شوبههتی مورغه کی بوهوشتی

سهیران دکره ئهوی گوله ندام

پور فهرحی دبوو ئهوی دل نارام

وهقتی گهړی یا ژ با مه غافل

ئەف رهنگه گوران کره تهناول

یووسف وهه گۆته وان جهوابه

قهولیی وه زیاده ناصهوابه

ههړچی کو وه گۆتی بی فورووغه

تهحقیق مه کر کو ئهو دورووغه

وان گۆ کو ژ مه بکه تو باوهر

ئەه ی بهدری بلند و بهدری ئه نوهر

بابی مه زیاده پور مه لاله
(بالله) دکت ههزار خه یاله

کاری وی فغان وهه گرینه
(آآن) ژ بو وی پور هه زینه

هنگی کو درپژتن گولافان
روهنائی نه ما د هه ردو چاقان

یوسف کو بهیستی نه ف مه عانی
نه ما شهووتی عه جب نه هانی

پاشی وهه گو ژ بو برانه
نه قدی وهه هیه بکن عه یانه

به یعا خوه بکن مثالی مه ردوم
ته سلیم بکم ژ بو وهه گه ندوم

نه قدی خوه نه وان ژ بو شرای
مه وجود کرن ژ بو بوهای

ئینانه هه می کو دانه یوسف
یوسف قه نه کر ل وان ته وهه ققوف

نه ف رهنگه گه نم ل وان عطا کر
نه ما کو برا بو وی دوعا کر

یوسف د وی حالی دا نهانی
دابوو وهه رهنگ ب قه لب وجانی

باری د بران قه کر ته مامی
 نه قدی د بران د نیقی دانی
 یوسف وهه رهنگ ب سعی ودققت
 نخوان کرن ژ با وی عه ودهت
 نه ماما وهه کر ل وان وه صیهت
 نه ف جاری بکن زیاده سورعت
 به عنی وهه رهنگ ل پیری که نعان
 نه ف رهنگه سه لام بکن ب عونوان
 بیژن کو ژ ته دکت ره جای
 به عنی تو بکه بو وی دوعائی
 هیقی دکتن تو ئبنویامین
 دهستووری بدی ب ره سم وئایین
 نرسال بکی بشینی مصری
 نه و دی بکتن زیاده فه خری
 نخوان وهه رهنگ ب نه مری سوبحان
 رابوونه ژ با وی چوونه که نعان

(۱) ل شوینا په یفا (دکتنه) د قی مالکی دا - ل ههر دو جهان - په یفا (دکتن)
 د هنده ک دانه یان دا هاتی به ، وه کی د ده مه نا ده سنقیسی دا هاتی ،
 و د دانه یا (ر) ژی دا ب وی رهنگی به .

(۲) د هندهك دانهيان دال شويټا (مهوهوش) پهيقا (مهدهوش) هاتيه ،
وهكي دانهيا (ر) ، وهه د قئ دانهيي دال شويټا (ههراوش) پهيقا
(فهراوش) هاتيه .

(۳) د دانهيا (ر) دانهټ نيټ مالكه ب قئ رهنگيه : يهعني كونهوه د بورج
ونهيوان .

(۴) د دانهيا (ر) دال شويټا (شهرايي چهرب) پهيقا (طهعامي خوب)
هاتيه .

(۵) د دانهيا (ر) دانهټ نيټ مالكه ب قئ رهنگيه : حالي خوه بكن ل من
بهيانه .

(۶) (لهورا) ل شويټا (وان گو) د دانهيا (ر) دانهټ هاتيه .

خوهستنا ييوسف نامه دهنس بنيامين نهز يه عقووب وهاتنا
برادهران د گهل بنيامين وناسكرنا بنيامين ژ بو ييوسف

به حشامه كو هاته پيرى كهنعان

هندي كو دكر بوكاء وئه فغان

وه قتي كو گه هانه با وي فهرزه ند

تہفتيش كره نهوي خره دمہند (۱)

يه عني كو ژ مالي شاهي مصري

ئايا دكتن ب ديني فخرى

ئايا ب مثالي مه موسلمان

ئقرارى دكن ب دين وئيمان

حاصل گهري يا گهلؤ وه ئامال

هوون شهرح بكن ژ بو مه نه حوال

وان گو كو نهوي ژ مه ژ حس كر (۲)

حوببا مه د قهلبى وي نه نهر كر

ئكرام دكر ب عزز وشاهي

هندي كو دكر ب مه موباهي

باریٰ مه ئهوی تژی ژ گهندوم
ئهف رهنگه کره مثالیٰ مهردوم

[ئه وژی ب مثالیٰ مه موسلمان

ئه وژی ب صهلاحهت و ب ئیمان]

ئه م ماب عه دالهت وحه کیمه (۳)

گۆیا کو ژ نه سلیٰ ئیبراهیمه

ته و صیهت کره ل مه په یامه

ئه کنوونیٰ دکر ل ته سه لامه

یه عنی وهه رهنگ ب ره سم وئاین

ئرسال بکی تو ئبنویامین

چه ندهك بکتن ل با وی ته سکین

وی شاهی بکت زیاده ته حسین

پاشی ب فی رهنگی پیریٰ که نعان

ته قریر کره ب ئاه وئه فغان

جارهك وه نه کر ل من تهئه سسوف

مه حرروم کرم وه ئه ز ژ یووسف

دیسا کو ژ نوو ب حيله ئاین

هون دهوا دکن ب ئبنویامین

دهردیٰ یه کی بهس نههن ژ بو مه

ره حمهك وه نههن عه جب ژ بو مه

قهلبی مه زیاده بو حهزینه

کاری مه فغان وههم گرینه

ئومییدی مه کن ب ئبنویامین

لهورا مه نههن چو صهبر وتهسکین

وان گۆته پدهر مه که تو ئه فغان

ئهی پیری عهزیز وپیری کهنعان

ئهف جار بکه ژ بو خوه تهسکین

دهستووری بده ب ئبنویامین

ئهو ژی ب مه ره کو بیته مصری

وی شاهی بکت زیاده فهخری

پاشی د نه هاری و د لهیلان

(في الحال) فه کرین دهقی چهوالان^(۴)

وان دی کو دراف د نیف چهوالی

شاداب بوی ب قی مهئالی

یه عقووب ل حالی ما عهجائب

تهخمین دکر ب فکری صائب

ئهو هاته فهصاحت وبه یانه

ئهف رهنگه دکر ژ بو کورانه

شاهی وه کو دا ژ بو وه گه ندوم

نینه د سه خاوه تا وی مهردوم

ئەف رەنگە كرى ژ بۆ مە ئكرام
نەقدى مە كرە ژ بۆ مە ئنعام

ئەف جار مە كر ژ بۆ مە تەحسین
دەستوورى مە دا ب ئبنوبامین

پاشى وەهە گۆل وە ئەمانەت
(من بعد) بكن ئەوى صیانەت

وەقتى وە كو هوون گەهانە مصرى
تەفریقه ببن د نیقى شەهرى

هەریه ككى ژ وە د دەریه كى دا
تەفریقه ببن د رىیه كى دا

ئەف رەنگە هەرن مە كن سو كوونە
لاحق وە نەبت وە رەنگ خوشوونە

(القصة) گەهانە قوربى مصرى
فەرد فەردە دچوونە نیقى شەهرى

ئەمما ب فى رەنگى ئبنوبامین
ئدراك دكر طەرىقى ئایین^(۵)

لەورا كو ب غەیر زبانی عومران
ظاهر نە دبوو ژ وی خەبەردان

ھندى كو وی پورسىیە ژ خەلقى
عارف نەدبوون كەسەك ب نوطقى

ئەف رەنگ وی نه کر طهریق پهیدا
 پاشی گهری یا د شههری وندا
 ئەمما وهه رەنگ زیاده مه حبووب
 به حشا مه بتن ژ یوسفی خووب
 جبریلی ئەمین ژ عەرشی ئەعلا
 باری وهه کرل وی ته سه لالا
 گۆتی وهه رەنگ ژ بو ته مزگین
 وی هاتی یه بو ته ئبنویامین
 ئەمما کو نه هن ژ وی خه به ردار
 ئەو مایه زه لیل و خوار و بیزار
 رابه تو هه ره ئەوی ببینه
 ته ئخیر تو مه که ئەوی وه رینه
 یوسف بوویه راکبی جه مازی
 (فی الحال) گه هایه دلنه وازی
 گۆتی تو چ نه جمی ئاسمانی
 یا گه وهه ری تو چ خانه دانسی
 ئەمما ب فی رەنگی ئبنویامین
 حالی خوه کره ژ بو وی ته عیین
 بورجا مه بز ان کو شهه ری که نعان
 ته حقیق بکه ژ من تو ئەی جان

ئەز گەوھەرە كم ژ دورجیّ یە عقووب

نەسل ونەسەبا مە پاك ومەرغووب

ئەز هیقی دكم بکی نگاهی

یەعنی مە ببی سەراییی شاهی

لەورا مە نەهن ژ وی خەبەردار

ئەز بوومە زیاده خوار و بیزار

یووسف وەهە کر ژ وی سوائە

ئایاب تە را هەیه هەقالە

وی گۆ تو بزەن ژ نیقی کەنعان

ئەز هاتمە فرب جوملە ئخوان

وہقتیّ وە کو ئەم گەهانە مصریّ

تەفریق بووین د نیقی شەهریّ

ئەم بوونە وە رەنگ ژ هەف پەیشان

ئەز مامە نەبا دەرد و ئیشان

یووسف کو بەیستی ئەف روایەت

ئەف رەنگە کرە د وی سرایەت

رَابوو ب خوە رە برە سەراییی

کیفا وی فەبوو د گەل برایی

حاصل مەشی یا براییّ دیگەر

(في الحال) گەهان وە کی غەضەنفەر

ئەو ژى كۈ گەھانە وى سەرايى
تەسكىن كرن د گەل براىي

[يوسف ب جەمالى دل روبايى]

رۆژەك وەھە رەنگ د نىف سەرايى]

رابوون وەھە رەنگ ئەوى ژ بو خوه

ئەمما كۆژ حالى (ما جرى) خوه

حەتتا كۆژ (ما جرى) يى چالى

ھندى ئەوى دىتبوو مەلالى

شەكلى خوه ووان بران موجهللا

تەحرير كره ب زير مەطهلا

(في الجملة) دوى سەرايى عالى

مەنقوش كره وەرەق مئالى

دا كول بران ببىتە حيرەت

ئەف رەنگە بكن ژ بو خوه عبرەت

ھەر لەونى طەعامە كى موكەررەر

ئامادە كره ئەوى سيمەنبر

لى خوانە كى مئالى ئاسمانى

خورشيد وقەمەر د نىقى دانى

گۆيا تە دگۆ د نىف جنانى

ئامادە كره ئەوى جوانى

ئخوان جقيانه سهر طهعامي
 تهقرير کرن ژ ههر پهيامي
 وان ديتي کو شه کله کي عهجائب
 شه کليّ پهری يان ژ وی موعائب
 تهحرير کرن د نيقي ديوار
 ئەو مانه قهوی ل وی عهجهبدار
 وان دی ب مثالیّ شه کليّ يووسف
 ئەو مانه د ناحيا تهئهسسوف
 حيلامه کري ل قي عهيانه
 جورمامه کري ل قي بهيانه^(٦)
 ههرچي مه کري ل يووسفیّ خوب
 مه نقوش کرن ئەفا ب ئوسلووب
 سررامه کته زبانیّ عالم
 ئەم دی کو بن زياده نادم
 پاشي وههه کو ب دهر د وئيشان
 دهستیّ خوه ئەوان ژ نانی کيشان
 يووسف وههه گۆت : بخون ژ نانی
 ئايا وه چيه د قي مه کانی
 وان گۆ : ب عهجهب موحهبيرن ئەم
 ئەف رهنگه زياده موضطرن ئەم

لهورا مه ديه د قى سهرابى
 شهكلهك ب عهجهب د قى بنايى
 ئەمما مه ههبوو عهجهب برايەك
 بەلكى نه برا وهكى چرايهك
 هەر چەندى زياده رند ومهحبوب
 تەسميه ددان ب يووسفى خوب
 شهكلى كو مه دى مه كر تەئەسسوف
 لهورا ب مثالى شهكلى يووسف
 رۆژەك وه ههبوو ژ بووى گەشتى
 رابوو ب مه ره كو هاته دەشتى
 ئەمما ب قەضايى رهبى عالى
 وهقتى گەرىيا ژ با مه خالى
 گافەك مەشىيا د گەل جهلايى
 خوارن تو بزەن گورى چيائى
 يووسف ژ بران نه كر چو تەحسين
 بەحتى ئەم بكن ژ ئبنويامين
 مەجلس وهه رهنگ ژ وى بەلا بوو
 يووسف ب عهجهب زياده شابوو
 ئەمما ب قى رهنگى ئبنويامين
 ئەف رهنگە دكر ل با وى تەسكين

[یووسف وی هه بوو کورهك عهجايب]

[زيبا نه ظهر و وهكى كهواكب]

يووسف وی هه بوو کورهك شه پالەش^(۷)

رابه مه ههيه ژ ته خه واههش

مه ردهك وی ههيه وهكى چرايه

عهممى تهيه ئه و دنیق سهرابه

ناقى وی بزانه ئبنویامین

ئه و مایه زیاده ژار و غه مگین

رابه تو هه ره د گهل خه بهر ده

له ورا کو زیاده ئه و ب ده رده

فه رزه نده گه هایه ئبنویامین

ئه ف رهنگه کره ل با خوه ته سکین

عهممى وههه گۆته ذى جهمالى

دائم تو ببى د گهل جهلالى

قائم تو ببى ب عزز ونازى

مه سروور تو ببى ب سهر فرازى

شه کلى ته مثالى شه کلى یووسف

چه شمی ته مثالى چه شمی یووسف

قه ددی ته مثالى قه ددی یووسف

ته رحا ته مثالى ته رحى یووسف

فهرزند کو بهیستی ما عه جائب

تہقریر کره ب لہفظی صائب

یہ عنی تو بز ان ژ من جہوابہ

یووسف تو بز ان ژ بوّ مه بابہ

باوہر تو بکہ کو پیری کہنعان

جہددی منہ ئەو ب عزز و عونوان

یووسف تو بز ان برایہ بوّ تہ

ئہمما چ برا .. چرایہ بوّ تہ

ئەف رەنگە ژ وی کو ئبنویامین

وہقتی کو بهیستبوو مہضامین

[ئەمما وہہ رەنگ ژ دەست ئەقینی]

بی ہش گہری یال سہر زہمینی]

ئەف رەنگە دگۆ : ئیلاھی باری

یووسف تو بکی ل من دیاری

جارەك بدیا من ئەو برایہ

گاقەك بدیا من ئەو چرایہ

فہرزەند وہہ گۆتہ ئبنویامین

ئەف جار بکہ ژ بوّ خوہ تہسکین

جارەك ئەز بچم پدەر ببینم

ئەز دی خەبەری ژ بوّ تہ ئینم

تہ شیبھی برووسک وبہرقیٰ خاطر
(فی الحال) گہہایہ ئالیٰ یوسف

تہ قریر وہہ کر د گہل کہ لامہ
ئہف رہنگہ دگوتہ وی پھیامہ

ئہز چوومہ گہہامہ ئبنویامین
گافہک مہ کرہ ل با وی تہسکین

حالیٰ تہ دہما مہ لیٰ عہیانکر
ئہوژی کو گری قہوی فغان کر

تہ کرار وہہ کر ژ بو وی یوسف
جانیٰ منیٰ تو مہ کی تہوہققوف

رابعہ تو ہہرہ ژ بو مہ بینہ
ئہو لہعلہ کی پاک وپور گوزینہ

ئیدی فہ نہ کر ئہوی چو تہسکین
تہ کرار گہہایہ ئبنویامین

گوتی کو پدہر ب عزز ونازی
گازی تہ دکہ ب دل نہوازی

رابعہ وہہ رہنگ بچینہ با وی
تہسکین تو بکہ دہمہک د گہل وی

حینا کو گہہایہ ذی جہمالی
شاداب گہری یا ب ذی کہمالی

یووسف ژ رویّ خوہ بر نقابہ
دوختہر تہ دگۆ د گہل فہنابہ

حینا کو گہہایہ ئالیّ یووسف
ہندی کو دکر ئہوی تہئہسسوف

حینا ب فی رہنگی ئبنویامین
وی دی مہہ کہ ب عزیز وئاین

شوعلا خوہ کری ئہوی دیاری
دوختہر وہہہ کر فغان وزاری^(۸)

دوختہر وہہہ رہنگ ژ دەست ئہفینی
بیّ ہووشی کہ تہ ل سہر زہمینی

یووسف وہہہ دی کو ئہو فہنایہ
ہندی ژ گولاقیّ کر عطایہ

روو شوبہہتی شہبنہم و خوناقیّ
رہنگیّ وی قہبوو ب ویّ گولاقیّ

پاشی ب فی رہنگی بوویہ بیدار
عاشق گہری یال حوسن و دیدار

ئاغووش دکر ئہوی کو یووسف
یووسف کو کرہ ب دل عہ واطف

یووسف وہہہ رہنگ ژ ویّ شہرابیّ
تہفتیش کرہ ژ حالیّ بابیّ

بابیؑ مه چ حاله ئەز نزانم
ته قریر تو بکه کو ئەز بزنام

پاشی کو ژ بو وی ئبنویامین
ئعلام کره ل وی مهضامین

رۆژا کو ته کر ژ با وی رحلهت
گۆیا گهری یال وی قیامهت

ئه کنوون د مه عره ضا ئە نینیؑ
حه تباب نها دکت گرینیؑ

ئهو بووویه زیاده پورِ جگهر خوون
هندی کو بیژی ئهو دگهر گوون

ساکن قه نه هن مثالیؑ ئافان
[روهنايي نه ما د هه ر دو چاقان

ئەف رهنگه دکت ژ بو ته ئە فغان]
ئە فغان دچيته بورجیؑ که یوان

هه م شه ب په ره ییؑ ب نامیؑ دینه (۹)

ئهو ژ ی کو ژ بو ته پورِ هه زینه

ئهو مایه زیاده ژار و غه مگین
ئوکنوونیؑ نه هن ژ بو ته ته سکین

پاشی کو ژ بو وی گۆته یووسف
رابه تو هه ره مه که ته وه ققوف

به عنى تو هه ره ل ئالىٰ نخوان
 نه ماما تو مه بيژه وان چو نشان
 زنه ار تو مه بيژه يووسفىٰ خوب
 من دى وهه رهنگ ب عزز وئوسلووب
 نه ز دىٰ وهه كم ژ بو ته ته دبیر
 نه صلا نه بتن ژ بو ته ته غير
 بارىٰ د بران تژىٰ ژ گنه دوم
 نه ز دىٰ كو بكم مثالىٰ مهردوم
 شاداب بچين ژ با مه نخوان
 عازم كو ببن ل ئالىٰ كه نعان
 نه ز دىٰ ته بكم ل با خوه مه حفووظ
 نه م ههردو ببن زياده مه حفووظ
 چهندهك تو بكه ل با مه تهسكين
 پاشىٰ ب نه شاط وره سم وئايين
 كارىٰ ته بكم ب عزز وعنوان
 پاشىٰ تو هه ره ژ با مه ئه ي جان
 حينا كو بهيستی نهف ژ يووسف
 (من بعد) نهوىٰ نه كر ته وه ققوف
 رابوو وهه رهنگ ژ نيقىٰ نه يوان
 (في الحال) گه هايه نخوان

به حشك قه نه كر ئهوى ژ يووسف
 ئەصلا خەبەرەك نه كر تەصەررروف
 تەكرار ژ نوو ب عزز و عونوان
 يووسف وەهه رەنگ بران كو ئينان
 وەقتىّ كو گەهانە ئالىّ يووسف
 وان جوملە كرن ل نك تەووقوف
 ئەف رەنگە دگۆ ژ بو برانە
 مەطلووب وە چيە بكن عەيانە
 وان گۆ وەهه رەنگ ب عزز و حورمەت
 ئەى خوسرەوىّ بار گاهىّ شەفقەت
 رەحمىّ تو بكه ل مە نەظەر كه
 ئەف موشكل ژ بو مە را تو حەل كه
 يەعنى تو بدى ژ بو مە گەندوم
 ئەف جار ژ پدەر نه كى مە نادم
 يووسف وەهه رەنگ ژ بو وى ئخوان
 ئەف رەنگە گەنم دكر كو ئحسان

-
- (۱) ل شوينا پەيڤا (خرەدمەند) پەيڤا (غيرەتمەند) د ھندەك دانەيان دا
 ھاتىيە ، وەكى د دەھمەنا دەسنڧيى دا ھاتى .
 (۲) د دانەيا (ر) دا ب ڧى رەنگىيە : ژ بو مە حەظ كر .
 (۳) د دانەيا (ر) دا ل شوينا (حە كيمە) پەيڤا (حەليمە) ھاتىيە .

(۴) ئەف نىف مالکە د دانەيا (ر) دا ب فى رهنګى يه : حاصل فه کرن ده فى
جەوالان .

(۵) د دانەيا (ر) دا ل شوينا (ئدراك دکر) ب فى رهنګى هاتى يه : (ئدراك نه
دکر) .

(۶) شوينا (ل فى) ل هەردو جھين فى مالکى (ل فر) د ھندەك دانەيان دا
هاتى يه ، ژ وان دانەيا (ر) .

(۷) د دانەيا (ر) دا ل شوينا (شەپالەش) پەيڤا (سفارەش) هاتى يه .

(۸) د دانەيا (ر) دا ل شوينا (دوختەر) پەيڤا (ئەختەر) هاتى يه .

(۹) د دانەيا (ر) دا ئەف نىف مالکە ب فى رهنګى هاتى يه : ھەمشيرە تە ب نام
دینە .

دەرانین کرنا کەیلێ ژ باری ئبنویامینی وئەخزنا
بنیامین ب سەبەبی سەرقتی

وی کەیل د باری ئبنویامین
مەستوور کرە ئەوی جەهانبین

پاشی وەهە رەنگ ژ با وی ئخوان
عازم گەرییان کو بچنە کەنعان

ئەمما ب فی رەنگی یوسفی پاک
راکر مەرقلەک ب عزز وئدراک

حاضر وەهە کر ژ بۆیی ئخوان
دا مەنع بکت نەچیتە کەنعان

تەنبیھ کرە ل مەردی دەرراک
رەبە قەگەرین ئەوان تو چالاک

تەعجیل بکە ل ئالی ئخوان

کەیلە مە دزین ئەوان بەخیلان^(۱)

وەقتی تو ببی ب وان موقابل
ئەمما تو بکی قەوی موجدل

یہ عنی کو چرا وہ کر خیانت
کہیلا مه دزی وہ کر قہبالت

ئەف جار مه کن ل مه عنادی

کہیلا مه بدن مه کن فہسادئ

شاهیّ مه دکت ل وہ عتابہ

طاقہت مه نہن بدن جہوابہ

شاهیّ مه دکت ژ بو وہ گازی

رابن وہہہ رہنگ ب دلنہوازی

دا بچنہ حوضوورا شاھیّ عالی

فہصلا خوہ بکن ژ فی مہئالی

یوسف وہہہ گوّتہ موردئ دہرراک

عازم گہرئیا ژ با وی چالاک

(في الحال) گہہایہ ئالیّ ئخوان

ئەف رہنگ گہرئیا زیادہ ئہفغان

ئەف رہنگہ چ بوو وہ کر خیانت

ئەف رہنگہ چ بوو وہ کر فہضاحت

ئازہردہ وہ کر شہھیّ جہہاندار

لہورا دزییا وہ بوویہ ئظہار

یہ عنی وہ چرا دزی ژ وی کہیل

ئەف رہنگ ب خیانتئیا وہ کر مہیل

کهیلا وی بدن مه کن بهانه

(من بعد) نه کن ژ وی نهانه

ئهز بوومه ژ وی قهوی خه بهردار

گازی وه دکت شه هی جه هاندار

وان گو مه نه هن گومان ب که یلی

ئه صلا مه نه هن ب که یلی مه یلی

قاصد وه هه کر زیاده ته فیش

ئه ف ره نگه کره زیاده ئه ندیش

جاره ک فکری ب ره سم وئایین

وی دی کو د باری ئبنویامین

مه خفی کر نه د نیف جه والی

عاجز گه ری یا ژ فی مه ئالی

ئیدی قه نه کر ئه وی ته وه ققوف

وی که یل بره گه هانده یوسف

یوسف وه هه گو ژ بو برانه

کهیلا مه دزی وه کر نهانه

پاشی وه کره ژ فر فراره

ئایا وه نه کر ژ من چو عاره

له ورا مه دگو کوری د یه عقووب

ئه و پاکن وپاکیباز ومه رغووب

حورمهت مه دكر مثالى مهردوم
 پاشى كومه دا ژ بو وه گهردوم
 ظاهر گهړى يا ژ وه خيانهت
 نهف رهنگه وه كر قهوى قهباحهت
 وان گو تو ژ بو مه پادشاهى
 هندى دكن هم ب ته موباهى
 تهصديق بكه ژ مه مهضامين
 كهيلا ته ژ بارى ئبنويامين
 ظاهر گهړى يا بز ان موحدققهق
 تهصديق بكه ژ مه تو موطلهق
 يووسف ب فى رهنگى ئبنويامين
 مهحبوس كره ب رهسم وئايين
 ئخوان هسىيان ب گرتنا وى
 هندى دكرن مهلالهتا وى
 نهف رهنگه كرن نهوان تهئهسسوف
 رابوونه گههانه ئالى يووسف
 وان گو تو مه كه نهفى عنادى
 حفظا خوه بكه ژ فى فهسادى
 بابى مه بكت ژ بو ته نفرين
 نهف رهنگه نههن ژ بو ته تهحسين

ئەم ھېشى دکن ژ مە تو فەردەك
مەحبوس بكى ل با خوہ چەندەك

يەئنى كو تجاھى ئبنويامين (۲)

چەندەك بكتن ل با خوہ تەسكىن

تەكرار ژ نووڤە يووسفى پاك

تەقرير كرە ئەوى ب ئدراك

سووچى ۋە نەھن ئەوى خەطا كر

كەيلا مە دزى ئەوى فەنا كر

ئعراض بكن ژ قى مەئالى

لەورا ئەوا باعشى فعالى

كەيلا مە ل با وى كر ظوھوورە

ئطلاق بكم قەوى قوھوورە

حينا كو بەھىستى ئەف ژ يووسف

ئەف رەنگە دبوون زيادە واقف

وان گۆ وەھە رەنگ مئالى مەردان

ئەم نەعرە بكن بچينە زندان

ھەرچى كو بيژن ئەم فەناكن (۳)

ئەف رەنگە براى خوہ رەھاكن

يووسف حەسى يا ب قى عنادى

عالم گەرى يا ب قى فەسادى

کورہک وی ھہبوو قہوی موقابل

دانایی عولووم وعلم وعامل

یووسف وهه گۆته وی ب دققهت

رابه تور بکه زیاده سورعهت

نییهت کرنه کو ئبنویامین

ئهو خارج بکن ب حیلہ ئایین

ھشیار ببه ژ وان غھیووران

ئهو ظاهر بکن ل مه قوصوران

ئهف زهرده بکه ملی برانه (۴)

قوووت بچتن ژ وان عھیانه

ئهصلا پسهری نه کر بوھانه

(في الحال) گهھایه نك عهمانه

ظهیری د عهمان ئهوی کو فردا (۵)

قوووت قه نهمان ئهوان د مل دا

پاشی کو عهمی وی چوونه زندان

نهعره کو کرن ب ئاه ودهردان

صهوتهك قه نهبوو ژ وان چوپهیدا

دهنگهك قه نهبوو ژ وان هوهیدا

وان گۆ پسهرهك زیاده مهحبوب

ئهمما کو زیاده پاك ومهرغوب

پاشی وهه گۆته وان یه هوودا

دهنگهك قه نه بوو ژ وه چو پهیدا

لیّ ظهیری د مه ئهوی کو فردا

قووهت مه نهما د ظهیر ومل دا

لهورا قه نه مال مه چو قووهت

(من بعد) نههن ژ بو مه قودرهت

ئهو ژی ب کهرامدت ودوعا بوو

گۆیا کو ژ نهسلّی ئهنبیا بوو

یووسف کو شههاندی ئهو قه خوندن

وی گۆ کو ژ بوچی هوون ب دهردن

ئهف رهنگه دگۆ ژ بو برانه

ئایا وه چرا دکر فغانه

یهعنی وهه رهنگ ب حیله ئایین

خارج بکره وه ئبنویامین

ئهف جار بکن ل مه نظاره

سررهك مه ههیه بکم دیاره

یووسف کو پی ییّ خوهییّ موبارهك

مهرفووع کره ئهوی ب جارهك

تهشبیهی برووسك وتۆز وغهبریّ^(۶)

لهرزین دکهته سهراپیّ مصریّ

دیوار ههژیان د نیف بنای

تهشبهی زلهك دپیشی بای

- (۱) ل شوینا په یقا (بهخیلان) په یقا (ب خیلان) د دانه یا (ر) دا هاتی به .
- (۲) د دانه یا (ر) دال شوینا (تجاهی) په یقا (د جایی) هاتی به .
- (۳) د دانه یا (ر) دال شوینا (بیژن) په یقا (بینن) هاتی به .
- (۴) د دانه یا (ر) دال شوینا (نهف زهرده) په یقا (نهفشه رده) هاتی به .
- (۵) د دانه یا (ر) دال شوینا (فدردا) په یقا (مه صدا) هاتی به .
- (۶) د دانه یا (ر) دا نهف نیف مالکه ب فی رهنگی هاتی به : تهشبهی وه تد کو دایه غه بری .

دەر حوزن وگرينا يه عقووب وهاتنا عزرائيل دەر مه نام
ومزگين دانا وى ژ يه عقووب كو يووسف
پادشاهت دەر مه كان

ئەف رەنگه ژ وى كو دين كه رامهت

ئەصلا قه نه مال وان فراسهت

وان گوته مه هی کو ئەى شه هه نشاه

حافظ ببتن ژ بوته (الله)

مه ستوور تو بكي جه ميعی جورمان

ئەف جار مه نه کى ژ خوه تو حرمان

(۱) ماهی وهه گو مه کن چو ئجرام

ئەف جار هه رن ب عزز وئکرام

ده ستوور دبوو ب ره سم وئايين

ته سکين کره با خوه ئبنويامين (۲)

پاشى کو بران گه هانه که نعان

ئەف رەنگه کرن زياده ئەفغان

یہ عقووب وہہہ کر ژ وان سوئالہ

یہ عنی هوون چرا دکن مهلالہ

وان گوئی ژ بو مه شاہی مصری

ئم دز کرنہ د نیقی شہری (۳)

دہستور نہدا ب ئبنویامین

مہحبوس کرہ ب حیلہ ئاین

یہ عقووب گہری یا قہوی ئلہ مناک

ئہف رہنگہ دبوو زیادہ غہ مناک

دیسان کوری من وہ کر نہانہ

حالی وی بکن ل من عہیانہ

وان گو وہہہ رہنگ ب فی ئہدائی

ئہی پیری عہزیز مہ کہ ندائی

لہورا ئہوی کر ب سہرقہتی مہیل

رابوو ژ شہہی دزی ئہوی کہیل

شاہی ب وہقار وعزز وتہمکین

دہستور نہدا ب ئبنویامین

یہ عقووب کو بہیستی ئہف جہوابہ

جہرگ وجہ گہری وی بوون کہبابہ

یہ عقووبی ژ بو خوہ حوزنہخانہ

ئابادی کرہ ئہوی عہیانہ

ئەو چوو وەهە رەنگ دوی نشین کر
ئەمما کو بوکاء وپور ئەنین کر
ئەف رەنگە ژ دەردی یووسفی پاک
مەحزون و حەزین ب چەشی غەمناک

پاشی شەفەکی کەتە مەنامی
فارغ گەری یا ژ خاص و عامی^(۴)

وی دی کو ب خەونی عزرەئیل هات
ئەمما گەری یا مو حە ییر و مات
عزرەئیل دەما خوە لی نو ما کر
یە عقووب زیاده لی ئەنا کر

عەزریل وەهە گۆتە پیری کەنعان
ئەف رەنگە چرا دکی تو ئەفغان
ئیدی مە گری ل حالی یووسف
(من بعد) مە کە ل وی تە ئەسسوف^(۵)

یە عقووبی بهیستی ژی مەئالە
ئەف رەنگە کری ژ وی سوئالە^(۶)
گۆتی مە هەیه قەوی مەلالەک
لەو دی ئەز ژ تە بکم سوئالەک

ئایا تە دی یە قە ماھی کەنعان
حالی وی چیه ب عزر و عونوان^(۷)

عالم ئەز نەھم ب قى مەئالى
لەورا کو دکم ژ تە سوئالى

ئەز هیقى دکم ل من عەیان کی
حالی وی چیه ل من بهیان کی

پاشی وهه گوژ بو وی عزریل
ئەى پیری عەزیز نەبی تو تەبدیل

یووسف کو ل پيش ته بوو نهانه
ئەمما کو ل پيش من ئەو عەیانە

دەخلەك مه نه كر د جانی یووسف
زنهار نەبی ژ وی موخالف

ئەمما تو بزانی د نیف سەمائی
مەسمووع مه بوو ب قى ئەدائی^(۸)

ئەو بوویە ل عەردە کی شەھنشاھ
مزگین ژ تە رە ببی تو ناگاھ

نائل بوویە ئەو ب پادشاھی
عالم دکتن ب وی موباهی

پاشی وهه گوژ بو وی یەعقووب
باری تو کرى زیاده مەرغووب

قەلبی مە ب وی قەوی تە شا کر
گويا تە ئەوی ل من نوما کر

ئەمما ب جھيٰ وي ئەز نزانم
 تەقرير بکہ کو ئەز بزانم
 تەکرار ژ نووڤه پهيکي ره حمان
 ئەف رهنگه دگوتە پيري که نعان
 حەددى مه نەهن ل تە عەيان کم
 طاقت مه نەهن ل تە بەيان کم
 ئانا مه نەدا جەنابى باري
 ئەز دى وي چەوان بکم ديارى
 ئەي پير قە مە که ل من تو ئبرام
 (من بعد) بکہ ژ بو خوە ئارام
 يە عقووب وەهه رهنگ ب في جەوابي
 گويا کەتە دەرد وئقلابي
 پاشى گەري يا ژ خوابي بيدار
 ئەمما گەري يا ب دل بريندار
 ئەف رهنگه د مەعرەضا گريني
 وي سەجدە برە د وي زەميني
 هندی کو دکر ژ بو خوە زارى
 زارى دگەهانە عەرشي باري
 يا راحم ويا رەحيم ورە حمان
 ئحسانى بکي تو ماھي که نعان

شاداب بيم ب پرویی یوسف

ئیدی نهسته ل مه تهئسسوف

ئەف رەنگە کرە دوعا ژ رەحمان

بەحسا مه بتن ل جومله ئخوان

وان گۆ : تو مه که ئەفی دوعائی

یوسف چوو به مه نزلئی فه نائی

(۱) د دانەیا (ر) دا ل شوینا (ئجرام) په یفا (ئبرام) هاتی به .

(۲) د دانەیا (ر) دا ئەف مالکە ب فی رەنگی به :

داخوای ئه کن ب ئبنویامین ئەو دی بکتن ل با مه تهسکین

(۳) د دانەیا (ر) دا ئەف نیف مالکە ب فی رەنگی به : حیلە وهه کر د نیقی

شههری .

(۴) د دانەیا (ر) دا ئەف نیف مالکە ب فی رەنگی به : فارغ گه ری یا ژ هر

په یامی .

(۵) د دانەیا (ر) دا ل شوینا (تهئسسوف) په یفا (تهو هققوف) هاتی به .

(۶) ئەف مالکە د هندەك دانەیان دا ب فی رەنگی هاتی به :

یه عقووب کو بهیستی ئەف مه لاله ئەز دی ژ ته کم قهوی سوناله

وهکی د دهه مه نا ده سنقیسی دا هاتی .

(۷) د دانەیا (ر) دا ئەف نیف مالکە ب فی رەنگی به : جانی وی ته بر ب عزز

وعونوان .

(۸) (ب فی عه طائی) د هندەك دانەیان دا هاتی به .

(٤٠)

دەر مه بجه شين مه كتووب شانده به عقووب ژ يووسف پا ژ بو
بهردانا بنيامين وقه بوولكرنا يووسف مه كتووبا پدهر

يه عقووب وهه گو جه نابي باري

ئيشهف وهه كرل من ديارى

ئهو ساغ وسه ليم وپادشاهه

خه ونا مه ژ بو مه را گواهه

ئهمما بكره وه تهختي مصري

تيكل ب بوويا ب خاك وغه بري

خارج بكره وه ئبنويامين

من دي بكره ژ بو وه ته حسين

وان گوته پدهر بكه تو باوهر

شاهي كو مه دي گهلهك دلاوهر

بهلكي كو ژ نه سلي ئنبيايه

موعجز وهه رهنگ ژ وي نومايه

رجلي خوه ئهوي د نيڤ سهرائي

ديوار لهرزين د نيڤ بنائي^(١)

ئەف رەنگە مە دى ژ ۆى كەرامەت
ئەصلا قە نەما د مە ئەلامەت

ئەم پاك بىن ژ خاك و غەبرى
دىسا مە قەرىكە شەھرى مصرى

تەحرىر بىكە تو نامەيەك خوب
ئىشا تو بىكە ب عزز وئسلووب

ئەم ژى كو بىكن زيادە فەخرى
ئەف رەنگە بچىنە شەھرى مصرى

يەغقووب وەھە رەنگ ب عزز وئدراك
تەحرىر كىرە ۆى نامەيەك پاك

ئەم هىقى دكن ژ شەھى مصرى
رەفعا مە بىكت ژ خاك و غەبرى

لەورا مە ھەبوو چ گەوھەرەك پاك
زەخمەك قە نەدەيتبوو ژ ھەككاك

جانى مە ژ بو ۆى پرا فدايە
دېرىنە مە ئەو ژ من جودايە

ئەز بوومە ھەزىن ژ بو فراقى
طاقەت مە نەھن ژ ئحتراقى

ئايا قە رەوايە ب ئىش و دەردان
ھەندى كو بىمىنە ئەو د زندان

حه ككاك وهه رهنگ ب رهسم وئايين
 ئسمى وى نفيسى ئبنويامين
 گهر دى بكتن د چالى تهسكين
 ئەصلا قه نههن ژ بو وه ته حسين
 ئەم بوونه ب ته قهوى خه بهردار
 پنهان ته كره ژ بو وى ئظهار ^(۲)
 كهنگى دزى يه ئەوى ژ ته كهيل
 (والله) نههن ب سرقه تى مهيل
 مه حبووس تو مه كه ب ئفترائى
 حفظا خوه بكه ژ فى به لائى
 حه بسا وى ژ بو ته پور خه رابه
 ئطلاق بكى قهوى سه وابه ^(۳)
 سووچى وى بكه زياده مه ستور
 ئەف جار تو بده ژ بو وى ده ستور
 گهر دى تو بكى ئەوى ره هايه
 ئەز دى كو بكم ل ته دو عايه
 گهر دى تو بكى ل با خوه ته سكين
 ئەز دى كو بكم ژ بو ته نفرين
 يه عقروب ب فى رهنگى نامه يه ك پاك
 ئرسال كره ب عزز وئدراك

ته عجيل کرن کورې د يه عقووب
(في الحال) گه هانه يووسفې خوب

نامه ب ځي رهنگي دانه يووسف
ئه صلاقه نه کر ئه وان موخالف

مه فتوح کرو ژ دل نه ظهرو کر
ئه څ رهنگه د قهلبې وي ئه څه کر

وي نامه گه هانده طه لعه تا خوه
مالیده کره ب جه بهه تا خوه

وي شوبه هتي طاقي يې بوهاران
هيستر دوه راند جو يې باران

ئه ماما کو ژ دهر دې پيري که نعان
ئه فغان گه هانده بورجي که يوان

نامه که ته مه حفه لا قه بوولي
مه ضمون که ته مه عره ضا حوصوولي

ر ابو و هه رهنگ ب عزز و ته مکين
دهر حال گه هايه ئ بنويامين

ئخراج کره ئه وي ژ چالي
په روه رده کره وه کي شه مالي

واقف گه ري يان برا ژ حالي
ئه څ يووسفه ئه م بکن سوالي

وان گۆ : تو ژ بو مه پادشاهی
ئهم جومله دکن ب ته موباهی
گهر یووسفی خوه بکه تو نظهار
ئهم ژی کو ببن ب ته خه بهردار
ئیرۆ ئهم ژ ته ههمی خه جیلن
ههر چه نده زیاده ئهم ذهلین
دهستی مه د دامه نا ته ئهی شاه
(من بعد) نه کی ژ نه تو ئکراه
یه عنی مه د دهفته را عه تیقان
ته حریر بکی وه کی شه فیقان
له ورا کول با ته ئه ف عه یانه
سووچی مه وه کو بهر و چیا نه
ئهم بوونه ذهلیل و خوار و مه جزوون
حه تتا ب قیامه تی جگه رخوون
ئهمما ژ مه لامه تی کراسه ک
به لکی نه کراس عه جهب لباسه ک
پووشیده مه کر د گهل قه باحت
ئهو مایه ل مه حه تا قیامه ت
ته قریر کرن کوری د یه عقووب
ئهم به حشی بکن ژ یووسفی خووب

وی گۆ وهه رهنگ ژ بۆ برانه :

طهرزی کو وه گۆتی ههر وه سانه

گهر چی کو ژ بۆ وه شاهه کم نهز

ته حقیق بکن کو یووسفم نهز

کینا وه زیاده نهز دسوتم

حهتتا وه ب کۆلهتی فرۆتم

مه حیووس کرم ب چاله کی کوور

هندی وه کرم زیاده رهنجوور

هندی مه دکر ژ دهست وه نه فغان

خه وفهك وه نه کر ژ ره بی ره حمان

سه د باری شوکر ژ بۆ ئیلاهی

نائل کرم نهز ب پادشاهی

وان گۆ وهه رهنگ تو پادشاهی

مه حفووظ ته بکت مه گهر ئیلاهی

[فعلا مه کری قهوی خه رابه]

[لوظفی تو بکی قهوی تهوابه]

یووسف وهه رهنگ ب دلنه وازی

مه قبوول کره ب عزز و نازی

(في الحال) ژ بۆ وی ههر برابهك

ئحسان دکره نهوی قهبايهك

پاشی وهه گۆ ژ بو برانه
بابی مه دکت قهوی فغانه

ئهو مایه د کهرب وحه سره تا من
ئهو مایه د دهردی فورقه تا من

لاکن مه ههیه عهجهب کراسهک
پور پاک وله طیف وخوهش لباسهک

من هیقی ههیه بدیرن مه رغوب
ئرسال بکن ژ بووی یه عقوب

ئیدی نه کتن فغان وزاری
بهلکی بکتن دوعا ژ باری

جورما وه عهفوو بکت ئیلاهی
شهیطان نه بته ل وه گوماهی

ئینا کو کراس بده برانه
جبریلی ئه مین کو بوو عه یانه

- وی گۆ ژ بران کراسی خاصه (۴)
ته سلیمی به شیر بکه کراسه (۵)

(۱) د دانه یا (ر) دا ئهف نیف مالکه ب فی رهنگی یه : حینا لهیزاند د نیف
بنائی .

(۲) د دانه یا (ر) دال شوینا (پنهان) په یقا (بوھتان) هاتی یه .

(۳) د دانه یا (ر) دال شوینا (سهوابه) په یقا (تهوابه) هاتی یه .

- (۴) د دانہ یا (ر) دال شوینا (خاصه) په یفا (نه خاصه) هاتی په .
- (۵) سه هاتی یا (به شیر) ودهیکا وی د چو ژیده ریڼ باوه ریپیکری دا مه نه دیتی په ، وقورئان ئیشاره تی دده ته (به شیر ی - مزگین ئینی) نه وی مزگینی بو یه عقووی ئینای به لی ناقی وی بی دورست بو مه فه نه گیرایه .

(٤١)

دەر شياندا يوسف
كراسنّ خوه ژ بوّ يه عقووب
ورؤهناهيبوونا چه هقبنّ يه عقووب

(القصة) كراس به شير هلائي
ئهف رهنگه دچوو ژ وي مه كاني
ئهو چوو وهه رهنگ ب عزز و عونوان
بهنهك ژ كراس دچوو يه كهنعان
ئهو بهن گهها دماغى يه عقووب
بوو ما تو زياده پيرى مه رغووب
ته حقيق ئهوى كر كو بهنه يوسف
ظاهر گهري يا ژ ئالى يوسف
ر ابو د جهوانبان نه ظهر كر
هندي كول حه والى يان نگهه كر

هندي ڪو ڏڪر ٺهوي موباهي

نیشان ڦه نهدی ٺهوي ڙ ماهي

دهه ڀڙڙ ب ڦي رهنگي ڪر مورورره

پاشي ڪو بهشیر ڪره ظوهورره

ٺهه ما ب ڦه ضائي ره بي ره حمان^(۱)

وهقتي ڪو بهشیر گههايه ڪه نعان

وي دي ڪو ڙنه ڪ ل بهر بهراقئي

ٺهوي ڦه خواه دشوو وه رهنگ ب ٺاڦي

(في الحال) بهشیر ل وي سهلام ڪر

پاشي وهه رهنگ ل وي سوئال ڪر

گو : ٺهه ڙنه ڪه زياده مهرغوبوب

ٺايا ل ڪوويه سهرايي يه عقووب

لهورا مه ههيه ديارى يه ڪ خوب

ٺينا وهه رهنگ ڙ بوي يه عقووب

وهقتي ڙنڪي بهيست جهوابه

ته صديق ڪره ٺهوي خطابه

(في الحال) ڪره دوعا ڙ باري

يا ره ب تو بهشیر بڪي ديارى

ٺهه ما ڪو بهشیر ڙ وي رجا ڪر

ڪاني ته ڙ بوج ٺهف دوعا ڪر

من هیثی ههیه نه کی نهانی

دهردی ته چیه بکی عه یانی

پاشی ژنکی ژ فی سوائلی

عالم گهړی یا ب فی مهئالی

گوئی مه ههیه کورهك عه جائب

دیرینه کو نهو ژی بوویه غائب

لهورا مه دوعا دکرب زاری

باری بکتن ل من دیاری

سررا خوه ژنک ل وی نوما کر

نهما کو به شیر ژ وی رجا کر

ناقئ وی چیه ل من عه یان که

ئسمی وی چیه ل من به یان که

نهف رهنگ ژنکی ل وی عه یان کر

ناقئ کورکی خوه لی به یان کر

وی گو : گورکی م بی نه ظیره

ناقئ وی بزبان ژ من به شیره

حینا کو به شیر بهیست جه وابه

گوئیا کو دلی وی بوو که بابه

وی گو کو به شیر نهزم دیا من

پور شوکری بکه تو ماده را من

دەر حال ژنکی زیاده مەرغووب

ئەف موژده گەهاندە وی ب یه عقووب

یہ عنی کو خەبەر ژ ئالی یوسف

وی هاتی یه دا نه کی تەئەسسوف

ئەف رەنگ ژنکی دگۆتە یه عقووب

ئەمما کەتە دەر دی یوسفی خووب

یہ عقووب کەتە نەوحەیا ب دائی (۲)

(في الحال) به شیر کراس ددائی

یہ عقووبی کراس د هەردو چاقان

نالیدە کرە مثالی ئاقان

ئەمما وەهە رەنگ ژ (حکمة الله)

چاقی وی فەبوون ژ (قدرة الله)

چاقی وی فەبوون وپور ضیا بوو

وی دی کو بەشیر ژ پیش خویا بوو

ئەو شوبهەتی سەر روی بوستانی

قائم بوویە ئەو ژ پیش عەیان

گۆتی : تو چ ساعیدک تەمیزی

جانان تو ژ بو مه پور عەزیزی

ئاگاک تو بووی مەجال یوسف

تەقریر بکە نه کی تەوہ ققوف (۳)

وی گۆ قه نههن ژ من موخالف
لهورا کو ئەفه کراسی یووسف

من ئانی یه بو ته ئەی موکه رره م
ئهمما تو بکی ژ بو خوه هه مده م
مه کتور به کی مشکیار ومه رغووب
من ئانی یه لی ژ یووسفی خووب

مه فتووح بکه تو لی نه ظه ر که
جاره ک تو فه که وه لی نگه ر که
دا که شف ببت ژ بو ته مه فهووم
حالی وی ببت ژ بو ته مه علووم

مه فتووح کره ئەوی نه ظه ر کر
(في الحال) د جانی وی ئە ئه ر کر
زانی کو د مصری بوویه سولطان
ئەف رهنگ کریا زیاده خه ندان

یه عقووب ب فی رهنگی بوو خه بیره
پاشی وه هه گۆ ژ بو به شیره
(من بعد) نههن ل من چ شیوه ن
ئەصلی خوه بکه ژ بو مه ره وشه ن

وی گۆ : کو د خانی یی ته ئەی پیر
ئەف رهنگه که نیزه کی ب ته دبیر

ئالئانه ژ بوۆ ته ئه و په رستار

ئه و ماده ر بوۆ مه بوۆ ته ئخبار

ناقى من به شيره ئه ي عه قلمه ند

ته حقيق بکه تو ئه ي خره دمه ند

(۱) د دانه يا (ر) دال شوينا (ره همان) په يفا (سوبحان) هاتى به .

(۲) د دانه يا (ر) دال شوينا (ب دائى) په يفا (ندائى) هاتى به .

(۳) د دانه يا (ر) دال شوينا (ب فى) په يفا (نه گى) به :

ئاگاه تو بووى ب حالى يووسف ته قري ر بکه نه کى ته ئه سسوف

دهر خوستنی یووسف نهر بهرادهرانی بی نامیدهن
یه عقووب ب مصر وهاتنا وی

تهقریر نهم بکن ژ ماهی کهنعان

وی گازی کره جه میعی نخوان

تهنبیه کره پدهر وه رینن

تهعجیل بکن ژ بو مه بینن

رابوونه پیان ب مثلی خادم

(فی الحال) ژ مصری بوونه عازم

وهقتی کو گه هانه پیشی یه عقووب

خه جلان وخه جهل زیاده مه عیووب

وان گوتته پدهر کو نهم خه جیلن

نهمما کو زیاده پور ذهلین

حیله کو مه کر ل یووسفی پاک

نهم ژئی گهری پیان زیاده غه مناک

نهم بوونه سه بهب ژ بو گوناھی

نهم بوونه موقرب فی مدناھی

ئەف جار ل خووبىيى نەظەر كە
جورما مە عەفووكە تو گوذەر كە

دەستى مە د دامەنا تە ئەى پىر
ئەف جار نەكى ژ بو مە تەقصىر (۱)

دیلەك تو بكى ژ رەببى سوبحان
زارى تو بكى ب ئاھ و گریان

بەلكى وەھە رەنگ جەنابى باری
حفظا مە بكت ژ ھەولى ناری

رَابووب ب ئى رەنگى پىرى كەنعان
ئەف رەنگە كرە دوعا ژ رەحمان

يا رەب وەلەدى من پور خەجیلن
ئىرۆل دەرى تە ئەو ذەلیلن

ئازاد بکە وەكى دزانى
قەییوم وقەدیم و جاودانى

ئەف رەنگە كرە دوعا وتەھلیل
نازل گەرىیا ژ بو وى جبریل

گۆتى : تو بزبان جەنابى باری
مەقبوول كرە مەكە تە زاری

ئەمما تو بکە ب قەلبى تەصدیق
ئازاد گەرىیان كورپن تە تەحقیق

رابه تو هه ره ل ئالی مصری
 یووسف تو ببین بکه تو فه خری
 یه عقوب وهه رهنگ ژ نیقی که نعان
 رابوو وهه رهنگ د حین و (فی الآن)
 وهقتی کو گه هایه قوربی مصری
 یووسف مهشی یا ژ نیقی شه هری
 یووسف که ته مه عره ضا شه وایی
 ته عجیل کره گه هایه بایی
 یه عقووبی ده مال وی نه ظه ر کر
 گو یا کو ژ عه قلی بی خه بهر کر
 هندی کو نه شاطی ئستلا کر
 گو یا کو ژ جانی موبته لا کر
 روو شوبه هتی طاقی بی بوهاران
 هیستر دوه رین ژ جوئی باران
 ئه م ما فه رحی زیاده شابوو
 گو یا کو ژ نووقه ئه و جوان بوو
 پاشی کو ژ هجره ت وجه فائی
 ئه ف رهنگ که ته عشره ت وصه فائی
 ئه و هه ر دو گه هانه نیقی مصری
 ته سکین دکرن د نیقی شه هری

ئەف رەنگە دبوون زیادە دلشاد
يا رەب تو بکی سەلیم و ئازاد^(۲)

- (۱) د دانەيا (ر) دال شوينا (تەقصير) پەيقا (تەعزير) هاتی یە .
(۲) د دانەيا (ر) ل شوينا (سەلیم و ئازاد) پەيقا (سەلیمی ئازاد) هاتی یە .

(٤٣)

دهر به حثی وهداعا یه عقووب نهز یووسف
وهاتنا وی ب کهنعان

دیسان ب شهرافهت و ب عونوان

نهم به حثی بکن ژ پیری کهنعان

نهو مایه د حهسرهتا وی یووسف

چل سال کره ل نک تهوه ققوف

یهعنی کو د عام وسالی مهزبور

داخوازی کره ژ ماهی دهستور

گوتی : تو بده ژ بو مه روخصهت

عومری مه گههایه ناخری وهقت

وهقتی مه گههایه بوویه کامل

دی مهوت ببت ژ بو مه نائل

نهمما کو صهدا نهجهل ژ بو هات

نهو مابوو د بهحرا فکرهتی مات^(١)

نهی بهدری بلندی بورجی کهیوان

نلنا مه بده بچینه کهنعان

یووسف ب فی رهنگی دا وی روخصت
 رابوو وهه رهنگ د گهل وی سورعت
 نه ماما کو مه سافه یه ک د گهل چوو
 گو یا کو ژ ناری فورقه تی موو
 یووسف قه گه را وهاته مصری
 خه لقی کو هه بوون د نیقی شه هری
 هیقی د کرن نه وان ژ یووسف
 یه عنی بو پدهر مه که ته نه سسوف
 دونیا کو هه یه فراق وده رده
 عوقبا تو بگر نه وی تو بده رده
 نه و عه بده که پیره نه و ژ میژه
 زیبایه صوورته وه کی قریژه
 صه بری تو بکه ژ بو خوه یاره
 هجرته نه کشین ل ته چو کاره
 (القصه) کرن ل وی وه صیهت
 فارغ گه ری یا ژ که رب وحه سرت

(۱) نهف مالکه د ده سنقیسی دا ب فی رهنگی یه :

نه ماما کو صه دای نه جهلی ژ بو مه راهات نه ز مامه د به حری فکرت ومات

(٤٤)

دەر مه بجه تا وه فاتا به عقووب دەر كه نعان

ته قريبر مه كر ژ يووسفيّ خووب
نهم به حثي بكن ژ حاليّ يه عقووب
وه قتيّ كو ژ ماهي نهدو جودا بوو
گويا كو ژ هجره تيّ فهنا بوو
نهمما قه نهما ژ فورقه تيّ جان
وه قتيّ كو گه هايه نيّفي كه نعان
پاشي ب قه ضاء ژ داريّ دنيا
رحله ت كره چوويه سه راييّ عوقبا
لازم نه وه نهم بكن ته نه سسوف
نهم به حثي بكن ژ مه وتيّ يووسف

دهر نوزوولسؑ جبريل ومهنعا بيوسف ژ روکووبسؑ
ژ بوٺنا وهفاتا وسؑ

رؤژهك وهه رهنگ ب عزز وعنوان
رابوو كو بچيته گهشت وسهيران

شادابي ب هجرهته سوروره^(١)

ٺهسپيؑ وي كشاننده حوزوره

رجليؑ خوه گههانده وي ركابيؑ

دا سهيريؑ بكت د قيؑ مهٺابيؑ^(٢)

قهلبىؑ وي قهبوو ب قيؑ مهٺالىؑ

جبريلىؑ ٺهمين گههايه بالىؑ

ٺهى سهروهه ومهظههرىؑ خهلائق^(٣)

ٺهى مورشديؑ كاملىؑ دهقائىؑ

ٺذنا ته نهدا خودايىؑ ٺهكبهه

لنگىؑ خوه مهكه ركابيؑ ديگهه

دونيا بىؑ وهفايه بىؑ مهٺاله

باقى تو بزانه (ذو الجلال) ه

عومری ته گه‌هایه ئنتهایی

رحلهت تو بکی ژ فی فه‌نایی

سیّقه‌ك مه ئینا ژ نیّفی جه‌ننه‌ت

لی بهنی بکه قه‌وی ب حورمه‌ت

رووحی ته دچیته (لا مکان) ی

سه‌یران بکتن د نیّف جنانی

ئه‌ف ره‌نگه ئه‌وی کو سیّف هلانی

لی بهن کره ب قلب و جانی

رووحی وی ژ قالبی جودا بوو

شاداب ب نووره کبریا بوو (۴)

وه‌قتی کو بهیستی ئه‌و زوله‌یخا

سه‌د ئاهین کره وسه‌د دریغا

ئه‌مما که‌ته مه‌عه‌ضا گرینی

نالین دکره د گهل ئه‌نینی

[غایه‌ت حوزنی وه‌کی حه‌زینان

ئه‌مما دگری ژ ده‌ست برینان

سه‌ر پوژ وشه‌قان ژ ده‌ست ئه‌قینی

بی‌هش گه‌ری‌یال سه‌ر زه‌مین

ئه‌و ژی وه‌هه ره‌نگ ژ داری دنیا

رحله‌ت کر وچوو سه‌راییی عوقبا

دونیا یه وه هایه بی به قایه

باقی نه به ده نه به د خودایه]

(۱) د دانه یا (ر) دال شوینا (ب هجره ته) په یفا (ب به هجره ته) هاتی به .

(۲) ئدث مالکه د دانه یا (ر) داب فی رهنگی به :

ل نگی خوه گه هانده نیث رکابی دا سیری بکت ژ وی مه نابی

(۳) د دانه یا (ر) دال شوینا (سهروه ری) په یفا (پیغه مبه ری) هاتی به .

(۴) مرنا یووسفی ل مصری بوو ، نهغه راستی یه که بو مه ژ وی حدیسی

ناشکه را دبت یا (حاکم) ژ (نه بوو موسایی نه شعری) قه دگوهرت

دیثرت : پیغه مبه ر - سلاف لی بن - بو میثانی نه عربی یه کی ، ئینا

وی نه عربی گه له که قه دری پیغه مبه ری - سلاف لی بن - گرت ، له و

پیغه مبه ری - سلاف لی بن - گوئی : ﴿ نه ی نه عربی ! داخوازا ته چی یه

بیژه ﴾ نه عربی گوئ : نه ی پیغه مبه ری خودی ، داخوازا من حیثه ر ه کا

ب بار فهیه ، وبزنه کا ب شیر دا بو خو بدوشین ! ووی دو جاران نه دث

داخوازا خو دوباره کر ، ئینا پیغه مبه ری - سلاف لی بن - گوئی : ﴿ ما تو

نه دشیا وه کی پیره ژنا ئسرائیلی یان بیژی ؟ ﴾ صه حابی یان گوئ : مه سه لا

پیره ژنا ئسرائیلی یان چ بوو ؟ پیغه مبه ری - سلاف لی بن - گوئ : ﴿ ده می

موسای قیای ئسرائیلی یان بیته ری لی به رزه بوو ، ئینا زانایین

ئسرائیلی یان گوئی : نه م دی بیژینه ته بوچی یووسفی په یمان ژ مه

ستاندبوو کو نه م ژ مصری دهر نه که فین هه تا هه سستیکین وی د گه ل خو

نه بهین ، موسای گوئ : کی ژ هه وه دزانت قه بری یووسفی ل کیشه یه ؟

وان گوئ : ژ پیره ژنا ئسرائیلی یان پیغه تر که س نزانت قه بری یووسفی

ل کیشه یه ، موسای هنارته ب دویف وی را وگوئی : قه بری یووسفی نیشا

من بده ، وی گۆت : ب خودی ئەز وه ناکهم ههتا ئەز ژى د گهل ته
 ل بهحهشتى نه بيم ، پيغه مبهري خودى مووساى ب قى داخوازا وي نهخوش
 بوو ، ئينا بو وي هاته گۆتن : شهرتى وي ب جه بينه ، مووساى گۆتى :
 بلا ، ئينا نهو چوو نك گۆله كى وگۆت : قى ئاقى پراكن ، وان نهو
 راکر .. ئينا پيره ژنى گۆت : ل قيرى بكۆلن ، ده مى وان ويرى كۆلاى
 جه نازى يووسفى دهر كهفت ، گاڤا وان نهو ژ عهدى پراكرى و د گهل خو
 برى ريك ل بهر وان روهن بوو ﴿﴾ ، بهلى يووسف چهند سالان ژيابوو ؟
 ئەڤه نه د قورئانى ونه د هه ديسين دورست دا نههاتى به ، تهورات دبيت :
 ده مى يووسف مرى عمري وي سه د ودهه سال بوون ، ووى دو كور
 هه بوون .

دهر جوزن وشینا زوله یخانی نهر بهری وهفات

ووهفاتا زوله یخا بهر مهزارن یووسف

سهده ئاه ژ چه رخی نا موافق

ئهصلا ب مه ره نه بوویه صادق^(١)

ظاهر خوه ب دوستی بی نوموودی

باطن ب عه داوه تی فوزوودی

دائم ب مه ره ب کینه ئه ندووز

هر دهه ب مه ره قهوی جگه رسۆز

ئاخر فهله کا ب حیله سازی

دائم ب مه ره ب له عب و نازی

ظولماته کرم ب داغ ودهرده

کس نینه ب حالی من خه بهر ده

بوستانی د فه صلی نوو بوهاران

میزا کن ژ عهینی جو بی باران

ئهصلا مه نه دی ژ ته وهفایه

تشتی کو مه دی ژ ته جهفایه

جارهك ته نه كر ل من چو شه فقدهت

ئه صلا مه نه دی ژ ته چو حورمهت

دائم ب مه ره قهوی ب کینی

تشتی کو مه دی ژ ته ئه فینی

زنجیر ته کرم بزبان ب قوفلی

سوودان ته کرم بزبان ب طوفلی

شاهش ماه د ساحه یا غوباری

ته سکین ته کرم د قی دیاری

زاری ودوعا مه کر ژ مه عبود

حاصل قه نه بوو ژ بو ته مه قصود

ئه م شادی دبوون زیاده خورره م

یووسف ب مه ره دبوویه هه مده م

پور شوکر ودوعا مه کر ژ باری

مه عشووق ته کره ل من دیاری

ناگه هه فه له کا کو کینه ئه ندووز

دائم ب مه ره قهوی جگه رسوژ

قه ط مومکنه بت ژ ته وه فائی

مه عشووق ته کره ژ من جودائی

مه عشووق ته کره ژ بو مه مه ستوور

داغا د دلی مه کریه ره نجوور

مه عشووق ته چرال من خهفا کر
قهلبی مه ب ئاگری ته با کر

حدهقی منه نهز ووها بنالم
رؤژان وشهفان ووها بکالم

هر رؤژ بکم ههزار نهفغان
دهنگی من بجیتی بورجی که یوان

چه شمی خوه بکم مثالی موژگول
نالیده بیم مثالی بولبول

زولفی د خوه طاب طارها کم
چه شمی خوه ب ئاگری ب با کم

داغان د دلی خوه نهز بکیشم
جهرگ وجگهری خوه نهو پیژم

دائم بگریم د وهقت وچاغان
هیستر بریژم د وهقت وگافان

عهدا فهله کی چ بی وهفا بوو
تشتی کو مه دی ژ وی جهفا بوو

یووسف ته چرا شههانده قهبری
هشتم ته د قی غوبار وغهبری

بهس نینه ل من ته کر عتابه
ئاخر جگهرام ته کر که باببه

یووسف ته چرا ژ من جودا کر
جانئ م ب ئاگری ب با کر

تالان ته کرم بزان ته مامی
بی هیقی دمام د فی مه قامی

دو نیا ته کره ل من جهه ننه م
مه قبه ر ژ مه راج باغ و گولشه ن

عاده ت ژئ نه فه مه کیر ومه ککار
دائم ب مه ره وه هایه خوونخوار

سه د جار قه سم دکم ب جار هک
قه ط نینه ژ بو مه ره قه راره ک

مه عشووق ته کره ل من دیاری
عه وده ت ته کره بره مه زاری

ئکرام بکه مه ژئ ره ها که
جانئ مه ب جسمئ وی لقا که

رووی خوه ئه وی ب خاکی بونهاد
توربا وینا رامیساند و جان داد

[نه ز ئاتم وموذن ب وخه رابم
هر چه نده خه بیث ونا سه وایم

نه ز موجرمه کم ژ پایی تا فه رق
نه ز مامه د فه ضل وره حه تاه حق

رؤژا کو ببیته حهشر ومهحشر

وهجهی مه بکی زیاده نهنوه

یا ره ب جهمالی ذاتی سهرمه د

یا ره ب شهفاعه تا موحه مه د

یا ره ب کهمالی حوزنی یه عقروب

یا ره ب جهمالی یووسفی خوب

یا ره ب کهلیمی طورری سینا

یا ره ب صفایلی قهلبی بینا

یا ره ب حه ججاجی حه ججی نه کبر

یا ره ب دوعایی طفلی نه صغهر

یا ره ب نهقینی یا زوله یخا

یا ره ب طووطی یی شه که رخا

وه ههاب و کهریم وه هم ره حیمی

مه حرروم نه کی ژ خوه سه لیمی

هیثیکه ره نه و ژ ذاتی نه مجه د

(۲) نازاد بکی ببه خشی نه حمه د

نه ز هیثی دکم ژ خاص و عامان

ههر وهقت وزه مان و حین و نانا

وهقتی کو بخوونن هوون کتابی

من هیثی هیه بکن ته وایی

مه خصوص دكم ژ وه ره جايه
هوون فاتحه يهك بكن هدايه]

- (۱) نهف مالکه وسپه وچار مالکين د دويث دا د دانه يا (ر) دا نه هاتينه .
(۲) دویر نينه هاتنا نافیّ (نه همد) - کو مه به ست بیّ پیغه مبه ره سلاف لیّ بن -
د فیّ مالکیّ هندهك خودانین ده سنقیسان د سهردا بر بن هتا هزار بکن کو
نهف کتیبه يا نه همدیّ خانی یه !

فەرھەنگۆك

بېيتا (ن)

- ئازەردە (ئەزەردە) : ئازاردان ، ئېشاندىن (تعذيب ، ايداء) .
- ئاسان : ساناهى (الميسر ، السهل) .
- ئاشنا : ھەقال ، نياس (صديق ، معروف) .
- ئاقتاب : ئاقتا رۆژى (ضوء الشمس) .
- ئاقرىد : ئاقراندى (مخلوق) .
- ئاغوش : ھەمبېر ، بەرسنگ (الحصن) .
- ئامارە :
- ئىرام : گرىدان (الإبرام) .
- ئەختەر : ستېر ، بەخت (النجم ، الحظ) .
- ئەرغەوان : گولە كا سۆرە بۆ كىنايەت دىئەتە ب كارئىنان (الأرجوان) .
- ئەشتور : ھېشتەر (البعير) .
- ئەفغان : قىپرى ۋەھوار (الصياح والصراخ) .
- ئەفرووز : رۆناھى (نور) .
- ئەندووز : ئامادە كرى ، حازركرى (معد ، مهياً) .
- ئەندىشە : بىركرن ، تەس ۋەسەھم (التذكر ، الخوف) .
- ئەنگوور : ترى (العنب) .

پنهان : فہشارتی ، نہپہنی (محفی ، مستور) .

پوول : پارہ (القطعة من النقود) .

پوشیدہ بکہ : ل بہر خو بکہ (البس) .

پیتا (ت)

تاب : ہیژ ، تاقہت (القوة ، الطاقة) .

تاراج : تالان (نهب) .

تہ کنیف : گریدایی (التکنیف ، الربط) .

تہلخ : تہحل (مُر) .

تہمیز : پاک ، پاکژ (التنظيف) .

پیتا (ج)

جاودان : ہہرمایی (أبدي) .

جہماز : دبت کور تکرنا (جہمز یوہر) بت کوب فارسی رامانا وی ہہسپی

ددهت یی ناقچاف وزک ودهست وی یین وی دسپی (الحصان) .

جہمالش : جہمالا وی یان وی (جمالها أو جماله ، لأن الشين في الفارسية

للإضافة) .

جہہاندار : جیہاندار ، دنیا دار (مالک الدنيا) .

جہیحوون : نافی رویبارہ کی ناقدارہ دکہفتہ دہفہرا خہوارزمی (نہر معروف) .

پیتا (چ)

چاپک : لہز (السرعة) .

چاکر : خو لام ، خزمہ تکار (خادم) .

چاہ : بیر ، چال (البئر ، الجب) .

چہرب : مشہ (كثير) .

چہشم : چاف (العين الباصرة) .

- چه و گان : گۆپال (المحجن والوصولان) .
 چراغ : چرا (المصباح) .
 چوسان : چاوا (كيف) .
 چوست و چالاک : ب لهز و بهز (بسرعة و عجلة) .

پیتا (خ)

- خاقان : پادشاه (ملك) .
 خه امان : نهوی نازی یان دکدت (المتبختر) .
 خه رهمه ند : غیره تمه ند (صاحب غیره) .
 خه ریدار : بکری (المشتري) .
 خه ندان : دهف ب که نی (الضاحک) .
 خه نده : که نی (الضحک) .
 خه واههش : ناره زوو (الرغبة والهواية) .
 خروار : خرار ، جهال (خرج ، الحمل) .
 خورره م : شاد ، که یفخووش (سعيد) .
 خره دمه ند : ژیر ، عه قلدار (العاقل) .
 خورشید : رۆژ (الشمس) .
 خورووش : قیری و هه وار (الصیاح) .
 خوژ : گوشتی هیرای ، قیمه (اللحم المفروم) .
 خوششهء : برینه په یقا (خوشك) .
 خوشك : حشك ، هشك (جاف) .
 خووب : جوان ، باش (الجمیل ، الحسن) .

پیتا (د)

- داد : دا (أعطى) .

- دام : داف (حبال) .
 دانا : زانا (علم) .
 دره‌خشان : بریسقه‌دان (منیر) .
 درووغ : دره‌و (الکذب) .
 دلارا : به‌ردل (محبوب) .
 دلنه‌واز : دلنه‌رم ، دلۆقان (رحیم القلب) .
 دندان : ددان (الأسنان) .
 ده‌ریغا : مخابن ، ته‌حه‌م (أسفاً) .
 ده‌بیان : خودی (الدیان) .
 دوخته‌ر : قیز ، کچ (بنت) .
 دوود : دوکییل (دخان) .
 دورووغ : دره‌و (الکذب) .
 دیبا : دیباج ، ئافریمیش (الدیباج ، الحریر) .
 دیله‌ک : به‌نی‌یه (عبد) .
 دیوانه : دین ، شیئت (مجنون) .

پیتا (و)

- راغ : بیابان (السهل والصحراء) .
 رامیساند : ماچی کر (قیل) .
 ره‌نجوور : ئازاردایی ، نه‌خۆش (المعذب ، المتعب) .
 ره‌ها : ئازا ، به‌ردان (عتق) .
 ره‌خشه‌نده : رۆناهی (نور) .

پیتا (ز)

- زه‌بوون : به‌نی (عبد) .

زهنده گانی : ژیان (حیاة) .

زنهار : هشیار به (انتبه) .

زیبا : جوان ، تازه (الجمیل ، الحسن) .

زیوهر : خهمل (زینة) .

پیتا (ژ)

ژیر : عهقلدار (عاقل) .

پیتا (س)

ساره بان : ساره وان ، حیشرقان ، نهوی حیشران ب خودان دکهت (أصحاب

العیر) .

سازهنده : چیکهر ، سازقان (صانع ، عازف الساز) .

سالووس : فیلباز ، حیله کهر (محتال) .

سایه : سه ، سییه (ظل) .

سهبز : سهوز ، کهسک (أخضر) .

سرشت : تبعهت (الطبع والجبلة) .

سهزا : بابهت (مناسب ، لائق) .

سهمدن : گولا یاسه مینی یا رهنگ سپی ، وسه مه نهر نانه کو سنگ سپی وه کی

یاسه مینی (الیاسمین) .

سنگ : کهفر ، بهر (الحجر) .

سرشک : روئدک (الدمع) .

سووزهد : سوژت (یحترق) .

سووزانی : سوئی (محروق ، محترق) .

سیاه : رهش (الأسود) .

سیاه قول : به نی یی رهش (العبد الأسود) .

سيفل : بى خيىرى بى بها ، ودبت ژ پديقفا عه ره بى (سافل) هات بت (السافل ، الحقيير) .

سيلاب : لقينا نأفى (تحريك الماء) .

بيتنا (ش)

شاباش : شادباش ، شادبه (اسعد) .

شاداب : كه يفخوش ، تهر وتازه (سعيد ، طري وطازج)

شاغ : شاخ ، چيا (جبل) .

شايد (شايت) : ناگه هدارى ژ رويدانى ، رهنگه (الانتباه ، الممكن) .

شايهسته : ههژى ، بابهت (مناسب ، لائق) .

شهنه : خوناف ، شهونم (الندى) .

شهقام : شق ، زلله (الصفعة) .

شه كه رخنه : گر نژين (الابتسام) .

شيفتهن : سهودايى نه قينى (العاشق الوهان) .

شيوهن : گرى ، شين (البكاء والنياحة) .

بيتنا (ع)

عالم ئارا : نهوى جيهانى دخه ملينت (مزين العالم) .

عهنقا : طهيره كه بهس نأفى وى ههيه (طير خرافى) .

عوژار : پدغه كا عه ره بى به مبهست بى نهو جهه يى جينيك لى شين دبن ،

وجينيك ب خو نه (العظم الناتى قرب الأذن ، والشعر النابت عليه) .

عومار : نأفاهى (البيوت ، العمارة) .

بيتنا (غ)

غه بغه ب : بن نهرزنك (تحت الذقن) .

غه ضه نهفر : شير (الغضنفر ، الأسد) .

غونچه دهدن (عنچه دهان) : دهف جوان ونازك وهكى بشكوژا گولسى (كناية
عن الفتاة الجميلة الفم كالبرعم المتفتح حديثاً) .

غؤل : مرن ، پيرههفى (الموت ، الغول) .

بيتنا (ف)

فهراموش : ژبير كرى (منسى) .

فهره حناك : كه يفخوش (الفرح ، السعيد) .

فهرزانه : مرؤفى كاربنه جه (حكيم) .

فهرزند : عديال ، كور و كچين مرؤفى (العيال والذرية) .

فهر ياد : ههوار و قيرى (الصياح والصراخ) .

فرشته : مليا كهت (الملائكة) .

فوروزهد : رؤناهى (نور) .

فشار : گرانى (الثقل والضغط) .

فغان (فهغان) : برينه (ئه فغان) .

فورووغ : رؤناهى (نور) .

فند : شه مال (الشمعة) .

فهخوهندن : داخواز كرن (طلبهم واستدعاهم) .

بيتنا (ق)

قؤل : كوله ، بهنى (العبد) .

بيتنا (ك)

كاخ : فهسر (القصر) .

كام : ئاره زؤ ، مهخسه د (المقصود والرغبة) .

كشوه ر : ولات وههريم (الوطن والإقليم) .

كه بك : كهو (القبح) .

که مالش : که مالا وی ، یان وی (کماله أو کمالها) .
که مخنا (کیمخه) : رهنگه کیّ جلکانه رهنگیّ وان ژ بنه فشی تاریتره (نوع من
الشیاب ذو لون بنفسجی غامق) .

که نیز : خدام ، جیّری (الجاریة ، الخادمة) .

کلید : کلیل (مفتاح) .

کووه : چیا (الجبل) .

بیٔنا (گ)

گردگار : نهویّ کاریّ بیّ توخویب دکهت ، ومه خسه د بیّ خودیّیه (الفعال
المطلق وهو الله سبحانه وتعالى) .

گه ندوم : گه نم (الحنطة) .

گواه : شاهد (شاهد) .

گوریزه : ره فین (هروب) .

گوزهر : چاره (علاج) .

گوزینه : هلیژارتی (مختار) .

گول سورخ : سورگول (الوردة الحمراء) .

گولگون : رهنگیّ گولیّ ، گول رهنگ (لون الورد ، وردي اللون) .

گویا : دیّ بیژی ، ههر وه کی (کأن) .

بیٔنا (ل)

لات : نا فیّ صه نه مه کیّیه (لات : اسم صنم) .

لاغر : لاغر ، لاواز (الضعیف ، عکس السمین) .

له وه ند : جوان (الشاب الجمیل) .

بیٔنا (م)

مادهر : ده بک (الأم) .

مهئوا : جه (المأوى ، المكان) .

مهردوم : خهلك (إنسان) .

مهريز : عهده بي يه ئانكوؤ : نه خوؤش ، نه ساخ (مريض) .

مهزبوور : تشتى نقيسى ، وتشتى دئيتيه هافيتن د بيريى دا (المكتوب ، المرمي في البئر) .

مشكيار : ب مسك (معطر) .

مهناات : ناقيى صهده كي يه (مناة : اسم صنم) .

مهوهووش : وه كي هه يقى (كالقمر) .

مههه بان : دلؤقان (الرؤوف) .

مورد : ميؤر (رجل) .

مورغ : بالنده (طير) .

موؤده : مزگيى (بشرى) .

موعه ماما : تشتى نه ئاشكه را (اللغز ، المعمى) .

مونه لا بوو : ئاشكه را بوو (إنجلي وظهر) .

ميؤا كن : ميؤه بكن ، ته ماشه بكن ، بهرى خوه بدهنى (أنظروا) .

بيتا (ن)

ناپهديد : نه ئاشكه را ، بهرزه (مخفي) .

ناك : پاشگره كه ب پد يقى قه دنويسيؤت بهرانبهر (دار) يان (قان) دئيت ،

دبيؤن : شههه فناك ، يه عنى شههه فدار (لاحقة تضاف إلى الاسم وتجعله

اسم فاعل) .

ناهيد : ستيؤا زوههه يه نهوا مهتهل ب گهشى وجوانى يا ويؤ دئينه گوؤن (كوكب

الزهرة) .

نگاه : سههكون (النظر) .

- نگهر : بهرى خو بدى (انظر إليه) .
 نهورهس : فيقى بى نوى دهر كهفتى (الفاكهة الجديدة) .
 نهانى : فهشارتى (الحفى) .
 نهادهند (نهادهن) : دانان (وضع) .
 نوكتهدان : نوكته چى ، قهشه شرين (طيب الكلام) .
 نوما : ئاشكهرا (ظهور) .
 نوموود : نيشان ، ئاشكهرا (علامة ، ظهور) .
 نوميد : بى هيقى (يائس) .

بيتا (ه)

- هشتم : هيلام (تركنى) .
 هه مدهم : هه قدهم (معاصر) .
 هوما : طهيره كى چىقانو كى يه ديترنى : طهيري دهوله تى بو پيرو زى بى دئيتيه
 ب كارئينان (اسم طائر خرافى ، وهو طائر مبارك يقال له : طير الدولة
 والسعود) .

- هه نووز : هيشتا (لا زال) .
 هوهيدا : پهيدا ، ئاشكهرا (إظهار) .
 هيستر : روڤندك (الدموع) .
 هيشتين : شينوون ، كهسكيوون (النمو ، الاخضرار) .

بيتا (و)

- والا : بالا ، بلند (عالي) .
 وهرق : پاره ، دراف (الورق ، النقود) .

بيتا (س)

- ياوهر : هه قال ، هاريكار (معين) .

